

Inu.A.33.398

249 507

Brazde în ogorul ortodoxiei

— Cuvântări ocazionale și articole —

De

Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

ymat

Tiparul Tipografiei Diecezane ort. rom. Arad, 1932

57295

308.88.13571

58394
57295

RC 136/02

B.C.U. Bucuresti

C57295

4630/32

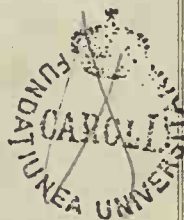
Brazde în ogorul ortodoxiei

Cuvântări ocazionale și articole

De

Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

spus

Prețul 40 Lei.

Tiparul Tipografiei Diecezane ort. rom Arad, 1932

Prefață.

Dumnezeu cunoaște ostenele noastre ale tuturor știind cine dintre noi a căutat să fie un slujitor al voinței divine sau al socotelilor omenești. Dumnezeu va judeca și strădaniile mele, dar trebuie să le judece și oamenii.

De aceea dau publicității unele din multele cuvântări și articole scrise și rostite în cursul anilor 1929—1932 în ferma convingere că am pus probleme, am sulevat chestiuni și am amintit persoane, cari în raport cu vecinicia sunt de o înaltă însemnătate.

Ortodoxia românească lucrează și cred că una din dovezi ni-o procură și această lucrare. Dacă numai doi sau trei dintre cei buni cu inima vor profita din cetirea ei, autorul va fi fericit că a muncit pentru ortodoxie.

Pentru zilele noastre, pline în decepții și goale în nădejdi puternice, cred că lucrarea unui slujitor al Altarului va fi ca o ploaie binecuvântată. Pentru ortodoxia, atât de urgisită de vrăjmașii ei, lucrarea aceasta doresc să fie o indicație cum trebuie să brăzdăm ogorul ortodoxiei: clădind în spirit optimist iar nu dărâmând prin atitudini de critică nejustificată.

Arad, 1 August 1932.

† Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

I.

Viața de veci.

Pastorală de Sf. Paști ale anului 1929.

„Iar lui Dumnezeu mulțumită care ne-a dat nouă biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos” (I. Cor. 15 v. 57)

Iubiții Mei Fii Duhovnicești,

Moartea chiar când este încununată de glorie, tot moarte este și pricinuește nenumărate lacrimi. Dar nu este astăzi locul și timpul să grăim prea mult despre moarte, căci Ziua Invierii Domnului este înfrângerea morții.

De această înfrângere se bucură Sfântul Apostol Pavel când zice Corintenilor, cari nu credeau în înviere: „Iar lui Dumnezeu mulțumită, care ne-a dat nouă biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos”.

În adevăr și astăzi avem pe de-o parte dreptul să ne bucurăm că lumea crede în Invierea Domnului și admite învierea morților, dar mulți se poartă ca și cum nu ar mai crede în nimic. Când Evreii au ieșit din robia Egiptenilor, un stâlp de nor le arăta calea, căci altcum soarele orbitor al Arabiei le făcea calea imposibilă. Aceeași Evrei, față cu surprizele întunerecului cutropitor al deșertului, erau călăuziți noaptea cu stâlp de foc. (Exod 13 v. 20).

Și noi, Românii, înaintăm spre Canaanul Ceresc. O lumină prea isbitoare nu ne oprește pe loc în calea noastră și nici noaptea întunecoasă nu ne face să rătăcim drumul. Curaj ne trebuie iar nu desnădejde și vom vedea licărirea unui foc sfânt, care să ne încălzească inimile și să ni le împreune pe toată suprafața pământului românesc. Căci se împreunează și se con-

topesc văile, dealurile și munții; milioanele și miliardele de firicele de iarbă, precum și lanurile de grâu în timpul creșterii lor! De ce dar să nu ne înfrățim și să nu ne bucurăm și noi, mai ales azi, când ar trebui să mulțumim lui Dumnezeu, care ne-a dat biruința prin Iisus Hristos, cu moartea pe moarte călcând?

Glasul meu se îndreptează către tine creștine, care poate ești un Simeon Cirineanul! Iți zic cu Sf. Grigorie de Nazianz: primește crucea ce ți se dă și urmează lui Hristos. Căci dacă nu faci așa, nu poți avea adevărată bucurie la Învierea Domnului! Iți cere biserica, statul sau comuna o sarcină, tu creștine să nu o socotești prea mare, căci fără de sarcini nu există adevărată bucurie.

Dacă simțămintele tale sunt ca ale lui Iosif cel cu bun chip, care de pe lemn a luat trupul Domnului, bucură-te că poți împărtăși cu acel Iosif cinstirea Domnului. Dacă ești ca Maria Magdalena sau ca cealaltă Marie, să vestești des de dimineață că Domnul a înviat, că și azi sunt mulți zăbavnici cu inima a crede toate cele în legătură cu Învierea Domnului. Dacă ești ca Petru și Ioan, atunci aduși aminte că inima lor ardea când Domnul le grăia lor pe cale! Să ardă deci și inima ta creștine, căci Învierea Domnului este și învierea ta. Ascultă ceea ce zice Sf. Apostol Pavel: „De credem că Iisus a murit și a înviat, așa și Dumnezeu pe cei adormiți întru Iisus aduce-i-va împreună cu El“ (I. Tes. 4 v. 14).

Mă întrebi creștine este oare vre-o legătură între învierea ta și între Învierea Domnului?

Este o legătură, căci Mântuitorul prin învierea Sa ne-a incredințat că și noi, fiecare dintre noi vom învia!

Mintea ne spune că prin legea înrudirii, noi am moștenit odată cu sângele unui model începător (tip inițial) o anumită bogăție morală și materială sau o mizerie în această privință. Este știut că împărtășim altora bunurile moștenite sau pe cari le creem noi. Actele, pildele, cuvintele noastre se răspândesc în lume și rămân prin negura vremurilor. Virtutea își face cale în fața păcatului; știința, virtutea, eroismul, operele de artă, cu-

getările adânci nu pot avea aceeaș soartă cu păcatele sufletelor negre.

Omul cu inima nobilă poartă amintirea faptelor bune ce i-s'au făcut și le răsplătește după putință. Dar dacă nu este înviere, atunci visitele, scrisorile de recunoștință, invităările nu ar avea nici un rost. Dorințele nădejile, și luptele noastre există în inimi, dar nu pentru a pieri în sicriu, ci pentru altceva. Și Domnul ne spune că toate sforțările și sbuciumările vieții le facem pentru viața ce va să vie, le facem pentru învierea noastră, asigurată prin învierea Lui.

Dar, iubite creștine, ca să te poți bucura de această înviere, iață ce trebuie să faci. Trebuie să-ți aduci cât mai des aminte că ești făcut pentru vecinicie, pe care o dobândești spre bine dacă jertfești ceea ce este vremelnic în ființa ta. Să stingi deci torța patimilor și în fiecare clipă să trăești pentru vecinicie, dar nu pentru o vecinicie nehotărâtă, ci pentru vecinicia sufletului tău. Să începi și tu cu jertfa pe care ne-a arătat-o Hristos. Prin cruce să începi și tu, dacă voești a fi după chipul cereșc al Mântuitorului.

Să iai aminte, iubite creștine, că fără de jertfă ești mai puțin decât o floare. Floarea veștejită cel puțin a răspândit plăcuta ei mireasmă până când era cu petalele deschise, dar tu, ce ești oare creștine dacă n'ai jertfit?

Sunt dator a Vă întreba pe toți, iubii mei, ce ați jertfit din timpul și banul vostru, din plăcerea, sănătatea și odihna voastră pentruca să fie mai mult bine și mai multă fericire în lume? Poate că nu toți veți da răspunsul potrivit la această întrebare, iar eu zic că fără jertfă nici nu este adevărată fericire. Nu de mult, un armator foarte bogat din Anglia, cu numele Carol Boot, si-a dat silința să aline viața nenorociților locuitori din cartierele mărginașe ale orașului Londra. Luni întregi a dormit alături de cei săraci în azilele nenorociților spre a ajuta pe muncitori. La noi, în București un bun creștin, dl. Stănescu a dat o mare parte din averea sa pentru ajutorarea studenților săraci.

Iubii Mei! Să jertfim deci și noi din averea, din

munca și timpul nostru pentru binele tuturor! Să ne înfrățim la jertfă, iar nu la nemulțumiri. Să înlăturăm din inimile noastre șerpui veninoși ai păcatelor de tot soiul și să jertfim. Căci fără de jertfe nu vom putea înlătura mizeria din lume și nu vom putea satisface trebuințele arzătoare ale sufletelor noastre. Avem nevoie de ridicarea unei catedrale mărețe la centrul Episcopiei noastre, de case culturale, de biblioteci, de case parohiale și câte alte trebuinți cari nu mai suferă amânare.

Aducând jertfele trebuitoare, vom face dovadă că avem o viață cu Dumnezeu. Vom dovedi că nu atârnam decât de cele netrecătoare. Să fim deci gata a dărâma zidul fals al falsei noastre fericiri construită pe ideea greșită că am putea trăi și fără de alții.

Fericirea noastră ca neam, ca Biserică dreptmăritoare, ca viitor strălucit, atârână de jertfele pe care suntem dașori ale aduce pe Altarul Sfânt al Românismlui. Necazurile și suferințele noastre sunt o picătură de apă a mării față de durerile Celui Ce pre Cruce s'a răstignit pentru mântuirea noastră. Deci în ziua Invierii să uităm acele necazuri și să dăm lui Dumnezeu mulțumită, care ne-a dat nouă biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos. Mulțumesc și Eu lui Dumnezeu că vă pot zice tuturor:

„Hristós a Inviat“

Pastorală

pentru Sf. Rusalii ale anului 1929.

Prea iubiții mei fii sufletești!

Cercelătorii stelelor, astronomii, cari își petrec viața departe de desfătările lumii, pe vârfuri de munți înzăpezii, gustând neîncetat frumsețile și minunata întocmire a cerului, nu sunt niciodată mulțumiți cu cunoștințele pe cari le au. Fiecare dintre ei privește cu sticla măritoare bolta cerească ani dearândul, și poate o viață întreagă cu neastâmpărată credință în suflet de a găsi o nouă stea.

Și cine ar putea arăta după cuviință bucuria curată a acestor oameni, când Dumnezeu le incununează cu isbândă ostenele lor, și ei pot vesti lumii întregi că au descoperit o nouă minune, o nouă taină a cerului!

Și noi toți, prea iubiții mei fii sufletești, dela cel mai puternic la cel mai slab, dela cel mai bogat până la cel mai sărac, neconținut căutăm o taină mare și o minunată taină pe pământ, taina fericirii.

Precum florile din grădină, iarba de pe câmp și pomii din grădină — când răsare soarele — își întorc fața spre el, așa și noi fără răgaz căutăm o lume în care să nu mai fie suferință, ci numai bucurie, căutăm un țărâm în care să domnească numai bunătatea, numai blândețea și dreptatea.

În adâncul sufletului nostru este o dorință de a descoperi o lume curată și frumoasă ca o stea. Și vai, cum ne doare sufletul, când în loc de lumea visată peste noapte, ne trezim iarăș în lume cum este ea aievea.

Prea iubiții mei fii sufletești! Nu trebuie să ne prindă mirarea, dacă în această lume se tângue orfanul lipsit de ocrotirea tatălui și de iubirea caldă a mamei. Dece

să nu ascultăm cu compătimire pe bolnavul, care se tângue că nu poate să-și împartă povara durerilor cu nimenea? Să nu ne depărtăm cu răceală de nici un nenorocit din această lume, care strigă ajutor.

Dar să stăm pe loc să ne gândim de ce sunt atâția nemulțumiți, atâtea suferinți, chiar în sânul acelor oameni cari nu se pot plânge în contra sorții că a avut mâna vitreagă față de ei, înzestrându-i cu toate bunătățile de pe pământ.

Nu fără mirare am celit despre numărul foarte mare al sinucigașilor din rândurile multimilionarilor din America.

Ori este mulțumit plugarul, când roadele lui sunt nespuse de îmbelșugate? Ori e mulțumit grădinarul, chiar dacă grădina lui ar fi ca o bucată ruptă din rai?

Arareori se deschide spre rugăciune de mulțumită către Dumnezeu, atât gura maestrului cât și a cărturarului. Urechile noastre nu aud decât dese plângeri contra lui Dumnezeu contra sorții și contra oamenilor între ei. Cine face viața aceasta așa de amară și tristă? Răspunsul este ușor de găsit. Marele vinovat de starea plângătoare a lumii este Duhul lumii acesteia.

Duhul lumii într'atâta s'a înslăpânit peste oameni încât el are puțință să despartă pe părinți de fii, pe soție de bărbat, pe frate de soră, pe prieten de prieten, pe om de om.

Duhul lumii a devenit primejdios când el poate rupe cele mai firești și cele mai sfinte legături dintre oameni. Nu trebuie să ne mirăm că dacă lumea dă ascultare acestui duh, oamenii nu-și mai fac nici un proces de conștiință când calcă jurământul făcut la sf. Altar, de a merge în cadrul sfânt și frumos al familiei creștine până la moarte.

Nu trebuie să ne mirăm că pentru o bucată de pământ, fiul e în stare să-și urască de moarte pe părinții săi cari l-au crescut cu jertfa vieții lor. Duhul lumii adună avuția nedreaptă.

Oare nu duhul lumii face ca să nu se gândească nici un moment la răspunderea cea mare pe care o are în fața lui Dumnezeu aceea mamă — dacă mai

merită numele de mamă — care își omoară singură copilul?

Fără îndoială duhul lumii acesteia face să uităm cu toții că suntem fii aceluiaș tată, că avem aceeaș credință — și în loc de frățietate dulce și de solidaritate desăvârșită de care avem atâta lipsă, — să ne petrecem viața în ură și în pismă, în certuri și desbinări. Oh! Ce pagube enorme, ce amărăciuni mari ne cauzează duhul lumii acesteia, care și el nu este altceva decât înclinarea noastră lesnicioasă spre păcate și slăbiciunea noastră de a uita cele cerești și a ne lipsi nu numai cu trupul ci și cu sufletul de cele pământești, zadarnice, repede trecătoare și înșelătoare. Norocul nostru că afară de duhul stricăcios al lumii, mai este un duh sfânt și atotputernic care toate le împlinește.

Prea iubiții mei fii sufletești!

Praznicul măreț al Pogorârii Duhului Sfânt peste apostolii lui Hristos a fost de cea mai mare însemnătate pentru viața Bisericii și a muncii ei mântuitoare între oameni.

Fără acest praznic când harul Dumnezeiesc, puterea cea de sus s'a revărsat asupra apostolilor, soarta oamenilor ar fi fost foarte tristă.

Invățații spun că dacă într'un moment s'ar întuneca soarele, viața de pe pământ s'ar isprăvi repede, și numai în acele clipe catastrofale și-ar da seama de imensele bunătăți pe cari le-a primit dela căldura și lumina soarelui.

Tot așa fără Pogorârea Duhului sfânt, lumea se prăbușea moralicește, puterile omenești ar fi fosi prea mici, prea slabe, prea neîndestulătoare pentru a duce mai, departe opera de mântuire a Domnului nostru Iisus Hristos înălțat la ceruri.

Neștiința, răutatea și înclinarea spre păcate ale oamenilor erau cu mult mai mari decât să fi putut fi biruite cu puteri curat omenești, cari ca orșicare putere pământească se clătinau și se sfârșeau zadarnic.

Cu ajutorul puterii venită de sus dela Dumnezeu

în chip de limbi de foc, apostolii cari petreceau cu ușile încuiate de frica jidovilor, ies în lumea largă și seamănă fără frică învățătura nobilă a lui Hristos. Apostolii după ce primesc harul lui Dumnezeu, din niște mielușei tineri, devin lei neînfricați.

Apostolii biruesc și mântuesc lumea cu ajutorul cel de sus al Tatălui ceresc. Iată puterea Duhului Sfânt ce minuni face! Praznicul Pogorării Duhului Sfânt a rămas ca o făclie uriașă, pe pământ, care să vestească tuturor oamenilor, că Duhul Sfânt se revarsă neconținut peste lume și că în fața acestui Duh Sfânt, este neputincios duhul lumii.

Cei ce primesc Duhul Sfânt în sufletele lor vor birui această lume chiar așa cum au biruit-o apostolii. Și ce fericire pentru noi pământeni că din robia duhului lumii acesteia, putem scăpa ușor prin primirea Duhului Sfânt care se revarsă peste sufletele noastre prin sfințele slujbe, prin sfințele taine și prin rugăciunile noastre fierbinți către Dumnezeu.

Prea iubiții mei fii sufletești !

Sărbătoarea Pogorării Duhului Sfânt nu mi-a părut niciodată mai frumos investimântală decât astăzi, și totuși nu a fost niciodată ceva mai de dorit ca azi.

Se spune că demult s'a întâmplat o mare minune în orașul strămoșilor noștri, în Roma.

Și anume s'a crepat pământul foarte adânc, despărțind orașul în două părți. Toată lumea vedea că prin fapta această grozavă, Dumnezeu și-a arătat mânia sa. Au încercat bieții oameni să împace pe Dumnezeu cu diferite jertfe, dar nu au ajutat nimic. În sfârșit un nobil roman, cu numele Curtius, s'a hotărât să mântuiască orașul sărind el în groapa adâncă. Și mare minune! pământul văzând dragostea cea mare a lui Curtius pentru frații săi, s'a împreunat iarăși, făcându-se limpede ca mai înainte!

Duhul lumii ne învrăjbește unul contra altuia și sapă gropi adânci între noi, și nouă ne-ar trebui mulți eroi ca și Curtius, cari prin dragostea lor de frași să învingă duhul netrebnic al lumii. Domnul nostru Iisus

Hristos a străbătut cu ochii săi Dumnezeiești dincolo de vorbele noastre pompoase și a văzut ce slabă și ce săracă este inima noastră omenească.

În ziua de azi ne incolțește o credință atât de puternică în suflet, încât ai crede să muți munții cu dânsa, ca apoi această credință mâine să moară și locul ei să-l ia desnădejdea. În clipa aceasta ne hotărâm să izgonim ura din suflet ca apoi mâine, această ură și mai tulburată să o primim din nou.

Deaceea Domnul nostru Iisus Hristos ni-a trimis Duhul Sfânt ca să întărească și să ajute inima noastră slabă de puteri și săracă în porniri bune.

Duhul lumii dă azi atacul cel mai groaznic la temeliile familiei și ale societății omenești, și el atacă chiar pe fiecare om în parte.

Duhul lumii lingusește azi ca diavolul în rai, toate slăbiciunile noastre, nu ca să ne servească, ci ca să ne distrugă. Și omul singuratic ca și familia și societatea nu au altă armă contra acestui duh al lumii decât pe Duhul Sfânt. Primirea sau neprimirea Duhului Sfânt decide soarta lumii acesteia. Duhul lumii ne întunecă mintea și ne duce pe căi bune. Duhul lumii ne întristează; Duhul Sfânt ne mângăie. Duhul lumii ne întinează, Duhul Sfânt însă ne curățește de toată spurcăciunea. Duhul lumii ne sărăcește, dar Duhul Sfânt ne îmbogățește sufletul fiind vistierul bunătăților. Duhul lumii după ce ne-a distrus ne părăsește, pe când Duhul Sfânt se sălășluiește și rămâne întru noi.

Duhul lumii acesteia ne desparte unul de altul, și ne face ca pe niște statui cari au ochi dar nu văd, au urechi dar nu aud, au mâni dar nu-și dau nici-o picătură de pâne fiindcă sunt din piatră ori din fier, pe când Duhul Sfânt ne mărește puterea noastră omenească și încurajează toate pornirile bune ale sufletului nostru.

Duhul Sfânt ne învață și pe noi să vorbim în limba pe care noi predați duhului lumii nu am cunoscut-o, în limba dragostei unul față de altul, în limba iertării și în limba păcii și a bunei înțelegeri. Duhul Sfânt ne va ajuta să găsim lumea pe care o căutăm cu toții, unde

domnește blândețea, iubirea și mila pe cari nu le găsim în lumea aceasta.

De aceea rog pe Atotputernicul Dumnezeu să vă ajute a primi și a păstra cu sfințenie toate darurile Duhul Sfânt spre binele și fericirea voastră.

III.

Pastorală

pentru Sf. Rusalii ale anului 1931.

Prea Iubiții Mei fii sufletești,

Un muncitor din Anglia întră odată într'o mină de cărbuni, adâncă și cu multe poteci întortochiate. La un moment dat, lampa din mâna muncitorului se stinse și dânsul în întunerecul negru de sub pământ, fu cuprins de cea mai dureroasă desnădejde. Ceasuri întregi a umblat încoace și incolu prin mină și după ce i-s'au sleit puterile, s'a așezat jos plângând și zicând: „Sunt un om pierdut acum; moartea cea mai grozavă mă așteaptă, căci nu găsesc nici o cale să pot ieși din acest întunerec“. Dar iată, că un alt muncitor a intrat nu peste multă vreme în groapa cea adâncă spre a-l afla și a-l scoate afară. Muncitorul cel desnădăjduit nu voia să creadă ochilor când văzu în fața lui pe fratele său cu lumina izbăvitoare. Amândoi muncitorii s'au îmbrățișat și împreună au ieșit din groapă la viață și la lumină.

Soarta noastră a oamenilor se asemănă foarte bine cu întâmplarea muncitorului de cărbuni fiindcă și pentru noi lumea în care trăim este de cele mai multeori ca o mină cu poteci multe și întunecoase al căror rost nu-l cunoaștem și de aceea umblăm în zilele noastre cuprinși de frică și de desnădejde.

Mulți ar dori să aibe dintr'odată toate bunătățile pământești, fără să se mai gândească prea mult la suflet. Strămoșii noștri vedeau altcum fericirea. Ei știau bine că orice avere are cineva, la judecată își va da seama de felul cum a dobândit-o. Ei cînșteau mult pe oamenii evlavioși, cari cercetau biserica și creșteau bine

pe pruncii lor. Dar azi pe satele noastre acela are vază, care este mai bogat în averi pământești.

În timpurile vechi lacomii și nesățioșii nu erau bine văzuți, iar cei cari cinsteau rânduelile creștinești erau mult cinstiți. Mai de mult creștinii nu erau îngâmfași și pizmălăreți, ci erau smeriți și buni. Ei posteau cu trupul și cu sufletul. Iși înfrâneau mânia, limba, nu mințeau, nu jurau strâmb și se fereau de îmbuibare. Pentru mâncare aveau două feluri de vase, unele pentru dulce și altele pentru post. Când venea postul ei așezau la o parte vasele de dulce și în timpul postului nu mâncau din ele. La cei bătrâni vedeai pe masă Ceaslovul și Psaltirea și alte cărți sfinte.

La viața strămoșilor să ne întoarcem noi cei de azi și să înțelegem, că ei aveau darurile Duhului Sfânt, Sărbătoarea Sf. Cincizecimi ne aduce lumină și viață, susținând viața sufletului prin darurile Duhului Sfânt. Acest Duh ne dă înțelepciune, înțelegere, sfaturi bune, putere, cunoștințe, bunacredință și temerea de Dumnezeu (Isaia 11).

Mințea omenească neîntrerupt caută adevărul, dar cade la pământ ca o pasere obosită și numai luminată de Duhul Sfânt ajunge la adevăr. Apostolul Matei care ședea la vamă, era departe de adevăr, dar luminat cu lumina Duhului Sfânt ajunge să fie luminat și fericit.

Fără darul Duhului Sfânt este slabă inima omenească și este pornită spre ură. Apostolul Pavel mai înainte prigonea pe creștini, dar după ce Duhul Sfânt i-a încălzit inima, ea s'a aprins pentru Hristos.

Cât este de neputincioasă voința noastră. Câte hotărâri bune și folositoare nu luăm noi, dar ele cad ca niște flori ofilite. Duhul Sfânt întărește voința noastră.

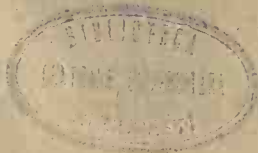
Două adevăruri mari trebuie deci să cunoaștem azi: 1. Noi oamenii suntem slabi și neputincioși, supuși ispitelor și păcatelor; 2. Duhul Sfânt toate le plinește, fiind vistierul bunătăților și dătătorul de viață. În această zi să rugăm deci pe Atoibunul Dumnezeu ca să ne curățească de toată spurcăciunea și să mântuiască sufletele noastre.

Unii credincioși vor întreba: dar noi cei de azi nu avem pe Duhul Cel Sfânt? Răspunsul este că noi avem pe Duhul cel Sfânt în măsura în care ni-am luminat mințile și inima cu focul credinței. Credința multor oameni este azi ca ținuturile dela marginile pământului, fără iarbă, fără flori și pomi roditori. Credința trebuie să fie plină de căldură, rodnică și binefăcătoare. Credință caldă a avut un preot ca preotul Măcinic din Sibiel sau un țăran ca Oprea Miclăuș din Săliște, care timp de 30 de ani a stat în temnița din Kufstein, fiindcă n'a voit să se lapede de biserica ortodoxă.

Această credință ne trebuie nouă celor de azi. Căci azi dela palatele frumoase până la colibele sărace se vorbește de renașterea ortodoxiei. Această ortodoxie este strâns legată de focul credinței noastre.

Cu ajutorul Duhului Sfânt ne vom lumina deci mințile și vom aprinde focul credinței în inimi și atunci ne vom înfrăți toate puterile ca să biruim piedicile ce ne stau în cale. Duhul Sfânt va aduce între noi darul înțelegerii și iubirii frățești. Inimi deschise să avem deci azi, — iubiții mei fii sufletești, — și darurile Duhului Sfânt ne vor înfrăți, răutatea celor vicleni va fi nimicită și toți Românii se vor bucura cu bucurie mare.

De încheiere țin să vă amintesc despre un mare adevăr: sufletul a fost dat omului nu pentru trup, ci trupul a fost dat pentru suflet. De aceea, noi cari ne mirăm de înălțimea corpurilor cerești și de adâncimea mărilor să ne mirăm de înțelepciunea lui Dumnezeu, dăruindu-ne pe Duhul său Cel Sfânt ca prin aceasta, viață să avem acum și pururea și în vecii vecilor.

IV.

Pastorală

la Anul nou 1929.

Iubiții mei fii sufletești!

Călători suntem pe acest pământ și multe ni-se pot întâmpla pe cărările vieții. Deaceea am găsit cu cale ca și de Anul Nou să vă adresez câteva cuvinte mai ales pentrucă trăim zile mari.

Călătorul pe care l-a prins noaptea în mijlocul pădurii este stăpânit de o mare teamă, fiindcă nu știe din ce parte poate veni asupra lui vre-o primejdie.

Frica și neliniștea acestui călător nu se sfârșesc de cât în clipa când soarele se ivește pe bolta cerească revărsându-și lumina peste întreaga lume. Călătorul plin de nădejde acum, pleacă voios înainte fiindcă soarele strălucitor îi arată calea cea nouă și sigură.

Pentru mulți dintre voi anul trecut a fost ca o noapte lungă și întunecoasă. La câți nu le-a slins moartea lumina vieții în anul trecut!

Câți credincioși dintre voi nu vor fi avut sufletul împovărat de dureri grele? Cine ar putea strânge într'un mănunchi toate greutatețile și toate nenorocirile cari se abat într'un an de zile asupra unei vieți omenești?

Dar să facem ca și călătorul amintit mai înainte, să pornim voioși la drumul care ni se deschide și să privim la Anul Nou ca la un prea frumos și mântuitor răsărit de soare.

Iubiții mei fii sufletești!

Viața omenească cu toate greutatețile ei, nu ar avea nici un înțeles dacă n'am învăța din an în an tot mai

mult să întrebuițăm timpul pentru a cunoaște mărirea, înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu.

Se spune că Leon, puternicul împărat al Bizanțului, ascultând de lingușitorii săi, a condamnat la moarte pe o rudă a sa, pe principele Mihail chiar în preajma sfintei sărbători a Nașterii Domnului nostru Isus Hristos. Soția lui, împărăteasa care era o femeie foarte credincioasă, l-a rugat pe augustul ei soț să amâne executarea rudei sale până după sfintele sărbători.

Împăratul s'a înduplecat la rugămintea împărătesei. Condamnatul la moarte și-a folosit timpul ierțării, rugându-se fierbinte lui Dumnezeu. Și ce s'a întâmplat! În ziua în care era să fie spânzurat, poporul l-a proclamat de împărat ducându-l din temniță drept în palatul împărătesc. Iată un exemplu din cele multe, ce poate face omul întrebuițând bine timpul.

Azi e ziua când părinții, frații, surorile, prietenii și cunoscuții ne întimpină cu dorința de a fi fericiți în Anul Nou. Fericirea dorită de atâtea inimi nu vom gusta-o însă dacă nu ne vom ruga și noi fierbinte lui Dumnezeu așa cum ne învață sfânta noastră biserică.

Mari și însemnate sunt *roadele rugăciunilor!* Rugăciunile ne feresc de rele, rugăciunile ne aduc balsam pe toate rănilor noastre, rugăciunile ne întăresc în fața tuturor primejdiilor, rugăciunile ne dau liniște și mângâiere sufletelor noastre.

Numai rugăciunea dă cea mai frumoasă podoabă a sufletului nostru: *Stăpânirea de sine.*

Lumea a uitat să se roage lui Dumnezeu și roadele se văd. Lumea de azi este așa de nemulțumită și așa de nefericită, fiindcă nu mai cunoaște virtutea virtuților: stăpânirea de sine.

Gândurile rele, sentimentele urâte, voințele slabe sunt slobode, nu mai au nici un frâu și ele înveninează raporturile între oameni.

Omul este făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu carele este atot-bun, atot-știutor și ierțător, dar în ziua de azi noi vedem din partea oamenilor așa

puține fapte de bunătate, de milă și de iertare care să-i facă vrednici de asemănarea cu Creatorul lor.

La Anul Nou să luăm ferma hotărâre de a ne apropia prin faptele noastre tot mai mulți de Părintele nostru cel ceresc. Drumul care duce la Domnul este rugăciunea.

Tineri și bătrâni și voi părinților grijii și nu uitați sfintele rugăciuni, fiindcă numai dânsese vă pot da fericirea pe care o doriți cu toții.

O mamă s'a dus de acasă și a lăsat pe masă o siclă cu otravă. Când a venit acasă și-a găsit copilașii morți. Ce se întâmplase? Copiii de bună credință că tot ce pun părinții lor pe masă este bun, au gustat cu toții din otravă și au murit.

Nu este nimic mai firesc decât ca copiii să facă ce fac părinții lor și să aibă o încredere oarbă în ei.

La Anul Nou e timpul cel mai potrivit când ne vroid unuia sănătate și fericire. Să ne întrebăm cum vor fi fericiți în viață acei copii ai căror părinți au uitat sfântul Altar al bisericii și nu au primit taina Sf. Cununii! Oare nu vor urma și ei la timpul lor exemplul dat de părinți? La poporul nostru există frumosul obicei ca atunci, când le pleacă copiii la sfa cununie, să-i binecuvinteze părinții. Cum să binecuvinteze pe copiii lor acei părinți cari la rândul lor nu au primit binecuvântarea sfintei biserici prin sfânta cununie?!

La Anul Nou vă rog iubiții mei fii sufletești să dați exemplu bun copiilor voștri, împărtășindu-vă cu toții cu taina sfintei cununii.

Lăsați amintiri plăcute și exemple frumoase pentru ca ei să-și aducă aminte de voi întotdeauna cu drag.

Iubiții mei fii sufletești!

Istoria lumii ne întărește că fie la neamuri întregi, fie la oameni, atunci când a slăbit credința în Dumnezeu, a secat și izvorul vieții. Moartea întotdeauna se ivește împrejurul necredinței. Deaceea dacă doriți să vă lungiți viața, întăriți-vă credința în Dumnezeu care este unica putere neperitoare pe pământ.

Iubiții mei fii sufletești!

Nu este o legătură mai puternică și mai adevărată pe pământ decât aceia care leagă pe părinți de fii. Atâta e de scumpă această legătură între părinți și fii încât ea nu se poate răscumpăra cu nici o greutate de aur și argint.

Eu, smeritul episcop al Aradului, mărturisesc lumii, că legătură părintească este între mine și între voi. Harul Domnului nostru Iisus Hristos m'a învrednicit de am cercetat până acum 205 comune bisericesti.

Nu m'a copleșit niciodată oboseala când am venit în mijlocul vostru ca un părinte, și voi ca niște fii adevărați ați răspuns glasului meu de chemare, încunjurând cu sutele și miile sfintele Altare.

Împreună cu voi m'am rugat lui Dumnezeu, împreună m'am bucurat cu voi când am avut mărturia faptelor voastre frumoase și împreună am plâns cu voi când toate faptele voastre nu s'au potrivit cu poruncile Domnului.

Ca un părinte adevărat vin azi la voi și vă binecuvintez familiile voastre, casele și ogoarele voastre.

Tatăl cel ceresc, a cărui milă este nemăsurată, să vă samene drumul Anului nou cu sănătate, pace, bună înțelegere, fapte creștinești și fericire deplină.

V.

Pastorală

de Anul nou 1930.

„Scoliți fraților, ca să nu fie cândva în vreunul din voi inima vicleană a necredinței, depărtându-vă dela Dumnezeu cel viu”. (Evrei, 3 v. 12).

Prea iubiții mei fii sufletești!

Este nespus de frumoasă și plăcută lui Dumnezeu ziua de Anul nou, fiindcă în această zi toți oamenii de pe întreg rotogolul pământului se întâmpină unii pe alții, ca niște frați adevărați, cu creștineștile cuvinte: An nou fericit! Oamenii, cari cu voia și fără voie își strică unul altuia fericirea, în această zi parecă primesc în suflet o rază de lumină și un val de simțire curată din ceruri și sunt mai buni la inimă ca altădată.

Schinteia dumnezească, care zace în adâncurile sufletelor noastre, în această zi, ori câte gânduri și simțiri pământești ar apăsa-o, se arată ca și soarele, care oricâți nori grei l-ar acoperi, în fine totuși își faie o fâșie de drum ca să se arate nouă, veselindu-ne sufletele în razele lui calde.

De aceea auzim azi prin case și pe străzi cum prietenii și cunoșcuții se salută creștinește, dorindu-și unul altuia aceea ce este mai prețios în viață, fericirea, adecă acea stare sufletească când ne simțim împăcați cu Dumnezeu, împăcați cu noi și împăcați cu lumea.

Această stare a sufletului nostru poate singură să poarte numele de fericire.

Căruia dintre voi nu vă este cunoscută povestea străveche cu foarte adânc înțeles despre împăratul bol-

nav, care cercase toate leacurile din lume, fără să se poată vindeca de boala lui grea.

Și când sfinicii lui înțelepți i-au spus că numai atunci își va găsi tămăduirea, dacă va îmbrăca cămașa unui om fericit, împăratul a trimis crainici în toată țara, prin celăși și sate, ca să găsească pe omul cu leac. Și au bătut acești crainici la toate ușile și când erau gata să se întoarcă fără nici o ispravă la palatul stăpânului lor, iată că la o margine de sat au găsit un biet om, care a culezat să mărturisească, cu toată îndrăzneala, că e fericit.

Dar, vai, omul fericit era atât de sărman încât nu avea nici măcar cămașe pe el.

Iată, prea iubiții mei fii sufletești, inima împăratului, care avea vistierii pline cu aur și argint și slugi multe, era bolnavă și nefericită dar inima săracului, care nu avea nici măcar o cămașă, era foarte fericită!

Comorile, bunătățile, rangurile, măririle acestei lumi fac gâlcevi, sfezi, neînțelegeri uri și dușmăanii între noi întregul an de zile, — așa că gândurile noastre frumoase și simțirile alese și pașnice, cu cari începem Anul nou, se sting ca niște luminițe slabe în sufletele noastre, după ce am pornit fericiți pe drumul unui an nou.

Ne amărâm zilele unul aluia zadarnic, căutând fericirea noastră în lume pe când fericirea nu poate veni dela lume, ci numai dela Dumnezeu.

În ziua de Anul nou pornesc mii și mii de corăbii dela mal spre largul mării, încărcate cu oameni veseli și cu multe și neprețuite bogății, și eu părintele vostru sufletesc și de tot binele voitor am cilit că dintre aceste corăbii multe se prăbușesc în adâncul mărilor cu oameni și cu bogății. De ce oare aceasta? Conducătorii acestor corăbii sunt prea încrezuși în știința lor, în puterile lor, și uită că liniștea mării și călătoria fericită vine dela Dumnezeu.

Și viața fiecăruia dintre noi este ca o corabie, care în ziua de Anul nou pleacă pe întinsul mării și cârmaciul acestei corăbii suntem noi. Cârmaciul cuminte și cu credință înainte de ce pleacă la drum își încredințează

tot avutul său și întreaga sa familie lui Dumnezeu și el călătorește în pace. Dar cărmaciul nesocotit se sumește și la toate se gândește, numai pe Dumnezeu îl uită să-l roage pentru ajutor și ocrotire și sfârșitul trist este, că și cărmaci și avere se cufundă fără urmă în valurile vieții.

Prea iubiții mei fii sufletești! Iată, eu, părintele vostru sufletesc, căruia mi-a dat în seamă Bunul și Atotputernicul Dumnezeu sufletele voastre, vă sfătuesc și vă rog să porniți la drum în anul cel nou cu gândul la Dumnezeu. Așa să fie toate faptele voastre de fiecare zi ca să dobândiți ajutorul și iubirea Domnului. Copiii să cinstească pe părinți, părinții la rândul lor să le dea pilde bune în vorbe și în fapte fiilor lor. Tinerii să se plece înaintea bătrânilor și bătrânii să grijească ca cuvintele lor și purtarea lor să fie demne de cinstea bătrânilor.

Să urmați cu toții porunca Domnului nostru Iisus Hristos, cea mai mare, de a vă iubi unii pe alții, de a vă ierta unii altora greșelele, de a vă ruga unul pentru altul și de a vă ajuta unul pe altul.

Iubiții mei fii sufletești!

Atunci vă ajutați unul pe altul când ascultați de Dumnezeu și aveți încredere în El! „Socotiți fraților, ca să nu fie cândva în vreunul din voi inima vicleană a necredinței, depărtându-vă dela Dumnezeu cel viu“ (Evrei 3 v. 12).

Atunci vă ajutați, când vă cutremurați și vă scârbiți de cei ce injură pe Dumnezeu! Când isbucniți în lacrimi și suspine văzând pe cei destrăbălați, pe cei ce beau și fac fapte de rușine, atunci sunteți aproape de Dumnezeu; când simțiți că iubirea față de Iisus v'a cerut jertfe și le-ați dat, când rostirea numelui Iisus vă face să vă aprindeți de dragoste pentru El, — atunci să știți, — că zilele vieții voastre sunt închinatăe lui Dumnezeu.

Acum, la începutul unui an nou, să nu uitați, iubiții mei, că Dumnezeu ne cere toată inima și toată viața noastră. Nu ajunge să trăim un ceas, o zi sau o săp-

tămână pentru Dumnezeu, ci toată viața noastră să fie în slujba lui Dumnezeu.

Cu dorința aceasta rog pe Dumnezeu să vă ajute a căuta împărăția Lui și a vă sfinți viața pământească. Vă doresc din inimă ca să simțiți mai mult trandafirii decât spinii vieții; vă doresc ca ochii voștri să vadă numai lumină cerească; vă doresc fericire pentru familiile și satele voastre, iar pentru biserica noastră ortodoxă românească doresc strălucire și mărire, ca să putem striga cu toții în această zi de Anul nou: Slavă, Atotputernicului Dumnezeu, Care a ocrotit până acum sfânta Maică Biserică Ortodoxă a Tuturor Românilor.

Cu aceasta Vă doresc tuturor: An Nou Fericit!

VI.

Pastorală

la Anul nou 1931.

Prea iubiții mei fii sufletești!

„Fiii mei, să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba; ci cu fapta și cu adevărul”. (I. Ioan c. 3, v. 18).

Persia era odinioară una dintre cele mai mari, mai bogate și mai temute împărății, așa că tronul împărătesc al acestei țări însemna cea mai mare cinste, putere și mărire. S'a întâmplat că domnitorul strălucit și puternic al acestei țări, *Dariu*, să moară. El avea doi copii: unul cu numele *Artabazes*, și altul cu numele *Xerxes*. Când a murit tatăl lor, fiul cel mai mare era departe de casă, așa că tronul văduvit îl ocupă fiul cel mai mic, *Xerxes*. La o vreme s'a întors acasă și fiul cel mai mare și lumea acum aștepta ca între cei doi frați să înceapă o luptă pe viață și pe moarte. Dar lucrurile s'au petrecut chiar contra așteptării lumii. Fratele mai mic s'a învoit numai decât ca fratele cel mai mare să ocupe tronul, dar fratele mai mare nu a primit cu nici un preț acest tron. Și frații aceștia, copii de împărați, s'au iubit așa de mult și așa de cu adevărat, încât toate pietrele scumpe ale coroanei tatălui lor nu au fost în stare să le tulbure iubirea lor frățească. Ba ce este mai mult, fratele mai mare în loc să urască și să pizmuiască pe fratele său mai mic pentru bogățiile nemăsurabile ale țării și pentru strălucirea tronului persan, a mers pe câmpul de luptă și a murit acolo moarte de viteaz apărând cu sângele său tronul și împărăția fratelui său mai mic.

Iată că iubirea frățească a fost în stare singură mai mult decât armele să apere marele imperiu persan, pe care l-ar fi dărâmat până în temelii ura dintre frați.

Acest exemplu de adâncă iubire între frași vi-l pun înaintea ochilor, prea iubiții mei fii sufletești, azi, când ați trecut hotarul unui an vechi și ați intrat în câmpul unui an nou.

Fericire fără iubire adevărată nu există nici în familie, nici în societate, nici în Stat, fiindcă iubirea este împărăteasa ființei noastre, și prin urmare poruncitoarea tuturor simțurilor noastre. Și unde lipsește iubirea, acest sentiment împărătesc, toate sunt triste și toate sunt sărace așa cum triste și sărace sunt florile, cari nu au parte de lumina soarelui.

Apostolul Pavel în epistola sa I către Corinteni cântă un imn admirabil și netrecător iubirii:

1. Toate limbile omenești și îngerești de le-aș vorbi, dacă nu am dragoste, m'am făcut aramă sunătoare ori chimval răsunător.
2. Și dar proorocesc dacă aș avea și tainele toate le-aș cunoaște și orișice știință, și de-aș avea credință atât de multă să mut munții din loc: dacă nu am dragoste — nimic nu sânt
3. Și toată averea mea de ași face-o milostenii și trupul mi l-aș da să fie ars: dacă nu am dragoste — nimic nu-mi folosește.
4. Dragostea rabdă îndelung; dragostea este plină de bunătațe; dragostea nu știe de pizmă; nu se laudă; nu se trufeste.
5. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale nu se aprinde de mânie, nu pune la socoteală răul.
6. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.
7. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește toate le rabdă, (I. Cor. 13 1-7).

Lumea de azi se lîngue de multe, foarte multe greutăți și smerenia mea dacă aș avea puțința aș lăsa ca la fiecare casă românească să se scrie în poartă pe lespede de piartă aceste cuvinte ale marelui apostol Pavel, *fiindcă ele cuprind mângâiere adevărată pentru fiecare suflet trist și obosit, și balsam alinător pentru fiecare rană, fie aceea cât de adâncă și de dureroasă.*

Smerenia mea aș dori din suflet ca azi când se așteaptă dela un tron arhieresc mai multă lumină și încurajare ca ori când, aceste mărețe și dulci cuvinte ale apostolului Pavel să le știe și să le rostească fiecare copilaș al nostru așa cum știe și rostește Tatăl nostru.

Iubirea singură, dacă ne-o câștigăm și o nutrim în piepturile noastre va face totul, iubirea e în stare să înlocuiască pe toți maeștrii și învățătorii din lume, iubirea este în stare să facă din nimic totul. Iubirea este cea mai mare forță creatoare!

Prea iubii mei fii sufletești! Simt o deosebită bucurie, eu păstorul vostru, când pot să vă fac o mărturisire, care are să vă încălzească și sufletele voastre cum îmi încălzește sufletul meu. Am cutreerat aproape 300 comune pe unde trăesc fraji de o lege și deun sânge cu noi și am văzut cu ochii mei și am simțit cu inima mea că în acele comune unde este *iubire frățească* se poate face totul: biserică, școală, casă culturală, societatea Sf. Gheorghe și alte societăți și lucruri bune. Nimeni nu plânge, nimeni nu se tângue, totul pare că este un câmp de flori, care face bucurie la toată lumea. Și am văzut iubii mei, sate de ale noastre *neputincioase*, din cari să dea Dumnezeu cât de puține, care aveau de toate ce poate să-și poștească ochii și inima omului, dar, cu durere o spun, le lipsea numai un singur lucru: *iubirea frățească* și fiindcă le lipsea această iubire, erau neputincioase.

Ați văzut vreun bolnav zăcând în pat. Are corpul întreg, are ce bea și ce mânca, dar ce folos că el nu se poate mișca din loc, fiindcă îi lipsește un singur lucru și cel mai prețios: *sănătatea*. Așa sunt bolnave, neputincioase și fără de nici un folos sufletele din cari lipsește chiar ceace este mai esențial și mai valoros: *iubirea frățească*.

De Anul nou, când toți oamenii fără deosebire de vârstă, rang și avere își doresc binele, nu doresc alt bine mai mare *credincioșilor mei și jării mele decât ca Dumnezeu să ne pogoare în suflete darul iubirii frățești*, prin care am putea aduce în Țara noastră cel mai mare bine, pe care-l așteptăm cu toții.

Luna nu are lumină proprie, ci lumină împrumutată dela soare, — stelele sunt departe și au puțină lumină, dar toate stelele la un loc și cu luna fac alăta lumină

împreună, încât luminează frumos bolta cerească și noaptea.

Așa și noi, punând luminiță lângă luminiță și jertfe cât de mici una lângă alta, putem lămădui toate ranele și toate durerile, de cari pălimim.

II.

Un scriitor spune că lumea este așa cum sunt sufilele noastre. Nimeni nu poate afirma că lumea din afară nu este tot așa de frumoasă cum a făcut-o Dumnezeu dela început. Primăvara e tot așa de plăcută și de frumoasă ca înainte cu mii de ani. Florile nu au pierdut nimic din drăgălășia și mirosul lor. Soarele este tot așa de blând și de binefăcător, ca în prima zi, când l-a așezat Dumnezeu pe cer. Schimbarea de care ne plângem nu poate să fie decât înlăuntrul oamenilor. Să schimbăm acest dinlăuntru, să izgonim de acolo *ura*, *pizma*, *egoismul* și *răutatea* și în locul lor să punem *iubirea* *frățescă* și atunci lumea iar va fi bună și frumoasă cum o dorim noi să fie.

Despre un bogat fără seamăn din America se spune că s'a suit pe un munte înalt și privind în jurul său i s'a umplut inima de o bunătate, de o liniște și de o mulțumire, pe care nu o simțise până atunci. Și omului acestuia îi era teamă să se coboare jos de frică ca inima lui să nu piardă fericirea, pe care o simțea. Și atunci un glas lăuntric i-a spus că inima lui va fi totașa dacă mergând jos va face fapte bune, de mângâiere și ajutor. Așa s'a și întâmplat. Bogatul venind acasă a zidit o mulțime de case pentru săracii flămânzi, necăjiți și fără adăpost și minune mare, făcând binele, omul acesta nu a mai pierdut niciodată fericirea, pe care a simțit-o în vârful muntelui.

Cine vrea să fie mulțumit să imiteze în măsura puterilor sale fapta acestui bogat și atunci și inima lui se va liniști și va fi cuprinsă de plăcerea supremă, care se cheamă: *fericire*.

III.

Azi, iubii mei fii sufletești, pe toate drumurile și la toate colțurile se vorbește de *libertate*. Adevărat, supremul bun al unei familii și al unei societăți este libertatea, dar libertatea nu a fericit și nu va putea feri-ci pe nimeni fără simțul răspunderii. Sfânta noastră biserică ne învață că aici pe pământ și dincolo de mormânt avem să *ne dăm seama de toate faptele noastre*. Răspundere este, oricât ar nega-o lumea, și dânsa este forța conducătoare a lumii. Un copil poate să nu-și cinstască pe părinții săi, fiindcă are libertate, dar orice ar face și ori unde s'ar duce el *simte* și nu se poate scăpa de povara răspunderii, fiindcă acest fiu neascultător simte că undeva în umbră îl pândește blestemul părinților, care-l arde mai groaznic decât focul.

Așa și lumea poate să fie liberă, poate să se lapede de credința în Dumnezeu și poate să meargă pe cărări potrivnice iubirii frățești, poruncită de Părintele nostru din ceriuri, dar trebuie să simtă și dânsa și să vadă că *din ceriuri o urmărește pedeapsa lui Dumnezeu, care nu o lasă să fie fericită*.

În America de nord, cu mulți ani mai înainte, doi copilași plecaseră dela școală acasă, care era departe. Dar locul pe unde trebuiau ei să meargă era pustiu și acoperit cu zăpadă. Cu cât înaintau copiii, cu atât se insera mai tare și cu atât frigul devenea mai cumplit. Unul dintre copii obosise întru atâta, încât nu se mai putea mișca și era amenințat să înghețe. Fratele teafăr l-a luat în brațe să-l încălzească cu căldura sa proprie și să-l ducă mai departe. La un moment dat și băiatul mai tare slăbise așa că erau siguri că au să moară amândoi în pustietatea întunecată și înghețată. Și atunci copilul și-a adus aminte că are un corn în care poate să sufle după ajutor. Copilul s'a gândit că el are să sufle în corn cu atâta credință și cu atâta iubire încât *trebuie să-l audă Dumnezeu* și în pustiu, unde nu este nici o suflare omenească. A suflat odată și de două ori și de fapt la cornul lui răspunse alt corn; era al tatălui

său, pe care Dumnezeu l-a trimis în cale. Copiii au fost mântuiți și după puțin timp ajunseră la casa caldă a părinților.

Am ajuns vremea ca și noi, iubii mei fii sufletești, să suflăm în cornul credinței și al iubirii, și Dumnezeu ne va auzi și ne va ajuta tuturora. În nădejdea că glasul meu chemător la iubire frățească va afla un puternic răsunet în inimile voastre, vă doresc tuturor An nou cu iubire, binecuvântându-vă familiile voastre, casele voastre, și holdele voastre.

Pastorală

la Anul nou 1932.

Iubiții mei fii sufletești!

La începutul anului 1918, când războiul între poare era încă în toiul său, s'a petrecut o întâmplare mișcătoare de suflet; un aviator englez și un aviator german se luptau cu aeroplanele lor la o înălțime de 3000 metri deasupra pământului. Viața amândurora atârna numai de un fir de păr, fiindcă un singur glonte, care nimerea bine, ar fi însemnat prăbușirea la pământ a unuia dintre cei doi luptători.

Când gloanțele curgeau ca ploaia, mitraliera germanului s'a stricat și acum englezul cu un singur glonte putea să-l arunce la pământ, zdrobit și ars.

Și totuși englezul, făcând un semn că el nu se mai luptă cu un adversar, care nu se mai poate apăra, și-a luat sborul în jos, înspre trupele englezești.

Ce faptă frumoasă! Ce purtare demnă de un bărbat, și ce iubire vrednică de un creștin a dovedit sburătorul englez. Adevărat! multă laudă și cinste i-se cade acestui soldat, dar toată cinstea și toată admirația i-o trimitem acelei mame engleze din cutare sat al Angliei, care a știut să dea feciorului ei suflet din sufletul ei, și cinste din cinstea ei, și iubire din iubirea ei.

Marele scriitor Michelet spune: „Este o regulă generală, fără excepțiune, că oamenii de valoare sunt fiii mamelor lor, ei poartă chipul moral al mamei lor“.

Iubiții mei fii sufletești!

Nu în chipul obișnuit numai cu buzele vă doresc eu vouă An nou fericit, ci cu tot sufletul meu, fiindcă inima mea e străbătută de via dorință ca Anul nou să însemne și o viață nouă în Domnul. Și nu văd altcum cu pulință începerea unei vieți noi, decât prin mame vrednice și prin fii, cari prin toată viața lor vor dovedi că sunt vrednici de mamele lor.

Mulți oameni cred că viața o hotărăște în bine norocul, prietenia, legăturile înalte, vaza și bogăția. Și totuși viața omului e strâns condiționată de *creșterea bună*, pe care o primește în familie dela părinții săi. De învățat, multe lucruri bune și folositoare putem să învățăm, la orice vârstă, dar de *bună creștere* trebuie să avem parte la timpul potrivit, care, scăpat din vedere, nu se mai întoarce nici odată. Cine nu a avut un tată bun, dar mai ales o mamă bună, care în frageda vârstă a copilăriei, să-l învețe frica de Dumnezeu și iubirea de oameni, este un om nenorocit toată viața lui.

Când se fac banii, atunci se tipărește pe fața lor și prețul, pe care îl poartă până când există ei. Așa și noi trebuie să le tipărim copiilor în suflete, când sunt mici, prețul lor, valoarea lor, aceea ce ei trebuie să fie toată viața lor.

De aceea chiar în ziua atât de însemnată a Anului nou vă pun la inima voastră, iubiți părinți, datoria sfântă de a vă crește copilașii de mici în Domnul. Invățați-i să aibă o sfială și o frică față de orice *gând necurat*, față de orice *vorbă urâtă* și de *orice faptă rea*, și să facă aceea ce trebuie. *Să se roage lui Dumnezeu, să cinstească pe Dumnezeu, pe voi și pe toți oamenii*. Să aibă milă de săraci și de nenorociți și să iubească adevărul și să încunjure minciuna.

Când vom avea copii creșcuți în frica lui Dumnezeu și în iubirea față de oameni, atunci să știți că s'au ivit zorile unor timpuri mai bune și mai liniștite. Casă fără fundament trainic nu este și nici neam vrednic fără copii vrednici. De aceea Sf. Pavel, în epistola către E-

feseni, îndeamnă pe fii să cinstească pe părinți, iar părinților le zice: „nu urgisiți pe fiii voștri întru mărire, ci îi creșteți pe ei întru învățătura și certarea Domnului“ (Efes. 6 v. 4). Nu răsfățați pe copii părinților, ci îi învățați să cunoască durerile vieții, ca și bucuriile ei, ca mai târziu să nu-și piardă nădejdea sau să se piardă în plăceri vinovate. Atunci nu vor ajunge soarta oamenilor de azi, cari se plâng că nu mai pot răbda greul vieții. Un tânăr bine crescut va ști că năcazul e trecător, iar viața omului e veșnică. Cel binecrescut simte durerea, dar știe că Dumnezeu are planuri mărețe cu el; el nu va vedea numai nori, ci și cerul albastru al nădejdelor.

Copiii bine crescuți vor ști că omul lucrează și cere pâine, iar Dumnezeu binecuvintează munca și dă pâinea. Cu aceste sentimente să priviți noul an ce vine.

Pășiți deci, iubii mei, pragul unui an nou și voi și copilașii voștri, nu bizuindu-vă pe puterile voastre și pe bogățiile voastre, ci rugându-vă și încrezându-vă în Dumnezeu, fiindcă dela El vin toate darurile bune și viața îndelungată și fericirea, pe care o dorim cu toții.

Anul nou deci, nu este îngăduit să fie numai o zi de petrecere veselă, ci o adevărată zi de cugetare creștinească, ca să înțelegem, cum ne arată atâtea pilde din istoria omenimei, că dela vatra familiară adânc creștinească, ori cât de săracă să fi fost, au pornit cei mai iluștri oameni, cari au adus omenirea pe poteci bune. Din ieslea săracă și nebăgată în seamă a pornit la drum Mântuitorul nostru, Domnul nostru Iisus Hristos.

Dela vetrele românești modeste, dar creștinești, trebuie să se nască și acei oameni aleși ai noștri, cari, plini de frica Domnului și de iubire caldă și iertătoare, să ne conducă pe drumurile curate și fericite ale vieții. Grija cea mai mare a voastră să fie de copilașii voștri. Steaua, care să vegheze la leagănul lor, să fie dragostea voastră și dorința ca fiecare să dați neamului fii buni, spre mântuirea lui.

Vă doresc tufurora an nou fericit, îndreptându-mă către Dumnezeu și rugându-mă pentru voi toți:

„Doamne nu cu mânia Ta să ne mustri pe noi, nici cu urgia Ta să ne cerși pe noi, ci fă cu noi după mila Ta, vindecătoriule și tămăduitorule al sufletelor noastre. Indreptează-ne pe noi la limanul voiei Tale, luminează ochii inimilor noastre spre cunoștința adevărului Tău și ne dăruiește nouă cealaltă vreme a zilei de acum, și tot timpul vieții noastre, a-l petrece în pace și fără de păcat, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și al Sfinților Tăi, Amin.

VIII.

Mesaj de Anul nou

adresat Intelectualilor și Preoților 1932.

O clipă pământească raportată la vecinicie este o comoară incomensurabilă. Deaceea o deosebită emoție pogoară în sufletul meu când prezentați buchetul dragostei și a urărilor de Anul nou, fiindcă retrospecțiunea în trecut și privirile spre viitor, cu întrebările lor, mă așează în fața unui examen serios. În acelaș timp nu numai eu dar toți fiii Bisericei din eparhia Aradului trebuie să privim cu deplină seriozitate în fața misterului timpului viitor.

Mare forță este timpul; într'un fel este privit de mentalitatea creștină și altcum de concepția profană. După mentalitatea profană timpul creiază valori trecătoare iar după cea creștină valori netrecătoare. După concepția creștină în timp trebuie să înfăptuim împărăția lui Dumnezeu pe pământ. O pildă sugestivă ne va demonstra marea valoare a timpului.

Un negusutor, apropiindu-se sfârșitul anului, și-a făcut conturile sale și a constatat că în raport cu trecutul a avut mai puține dobânzi. Și negustorul gândea întru sine: acest venit scăzut nu-mi mai permite desfătățile, distracțiile și petrecerile de până acum. Și începu să fie nemulțumit cu Dumnezeu și cu oamenii. Când nemulțumirea lui era mai acută, în pragul casei lui se ivi un cerșitor. Negustorul a început să-l ocărăscă, îndrumându-l cu vorbele cunoscute: *du-te și lucrează!*

Dar cerșitorul zise: Nu te supăra, Domnule, căci n'am venit să cerșesc, ci un sfat să-ți dau, care îți va readuce liniștea sufletului și pacea. Ești nemulțumit că

Dumnezeu ți-a luat desfătărilor și petrecerile, dar ți-a lăsat sănătatea, căci când ai fost bolnav te-ai făcut sănătos; Dumnezeu ți-a lăsat armonia în familie, și puterea de muncă. Deci nu te răsvrăți împotriva lui Dumnezeu“.

Negusutorul trezit la realitățile crude ale vieții a voit să îmbrățișeze pe cerșitor, dar acesta s'a îndepărtat.

Dați-mi voe să vă spun că în vremurile de strâmtoare și de lipsă și noi suntem ispitiți să facem ca negustorul nemulțumit, uitând că peste toți veghează ochiul lui Dumnezeu. Nu în confort pământesc și distracții abundente consistă viața, căci aceste distracții la mulți le prefăc noaptea în timp de lăcomie spre câștig, iar ziua se prefăc în noapte pentru ei, schimbând rostul firii așezate de Dumnezeu.

Și tocmai aici este cauza principală a necazurilor că omul voește să schimbe ordinea vecinică iar apoi, căzând nepuțincios, se plânge. *Dar nu e vremea tânguiriilor.* Cu tânguiri nu se dau lupte și mai puțin se câștigă lupte. Iar noi suntem în luptă cu tot ceace a avut neamul românesc mai primejdios decât există el: cu spiritul de nesupunere, cu ideile internaționale și anticreștine sub toate aspectele. Și dacă apostolatul cuvântului ne-a ținut până acum la suprafață, acesta trebuie să-l fortificăm acum cu apostolatul faptei creștine. „Credința fără fapte moartă este“ — zice sf. Iacob. Fapta creștină a existat și există, dar trebuie să organizăm apostolatul faptei, căci dacă ar fi fost organizat, azi biserica ar fi fost în mai mare măsură capabilă să facă fapte de ajutorare.

* * *

Sf. Ambrozie, în celebra sa carte despre datoriile slujitorilor bisericeii, zice: „Este o poruncă divină și o dispoziție fundamentală a ființei noastre ca noi să ne ajutăm unii pe alții, fiindcă unii pentru alții suntem creiați și în această tendință a noastră nu este iertat să ne împiedice nici frica, nici primejdiile“.

*Prea Cucernici Părinți,
Prea Stimaților Domni,*

Cel mai cardinal punct din viața creștinilor episcopiei Aradului, este ca dânsii să-și dea seama de importanța faptei creștine în zilele noastre, sub toate raporturile. Dați-vă seama că francmasoneria și internaționalismul necreștin se organizează puternic; deci să ne organizăm și noi și să facem danii pentru crearea unui fond cât mai mare al milei creștine. Este nevoie de cât mai mult sprijin pentru progresul cultural și moral; din toate părțile eparhiei primim cereri de ajutor; deci noi episcopul în numele lui Hristos Vă rugăm pe toți cei cu dare de mână să ne veniți în ajutor.

Vă pun de pe acum în vedere că iubiții mei preoși în anul acesta vor lua contact mai strâns cu intelectualii și cu poporul dela sate ca să le cunoască nevoile sufletești; preoșii vor face vizite pela casele credincioșilor și de aceea părintește vă rugăm pe toți să-i primiți cu dragoste.

Iubiților mei preoși de Anul Nou le doresc, ca și familiilor lor, cele mai senine clipe ale vieții și le mulțumesc pentru munca de până acum. Li rog să persevereze în pilda răbdării lor, că în ciuda tuturor privațiunilor, biruința va fi a Domnului și a noastră.

Sf. Grigorie zice: „Ranele cele mai grele se vindecă prin mijloace alinătoare. David a vindecat pe Paul prin glasul frumos al ghitarei sale“. — În societatea de azi ranele despart pe oameni unii de alții, dar când noi preoșii vom contribui cu cât de puțin la alinarea acelor rane, vom avea parte de mare mângâiere. Spuneți lumii de azi că nu Hristos are nevoie de ea ci ea are nevoie de Hristos! Spuneți-i că viața ei se aseamănă cu apa mării, care nu se îndulcește până nu se ridică spre cer!!

Iar iubiților mei intelectuali le fac o rugămintă specială. Într'o țară mare, făurită cu jertfe mari, avem nevoie nu numai de inteligențe scilpitoare, ci și de inimi mari și sentimente generoase. Deci să știți că ne trebuiesc inimile Dvoastre spre lauda lui Dumnezeu și a

bisericeii lui. Ne trebuie credința D-voastră, sprijinul D-voastră și dorim din inimă să se înfăptuiască o formidabilă Asociație ortodoxă a tuturor intelectualilor din întreaga țară. Nu uitați că sunteți oameni cu dureri și suferințe, ca cel mai simplu om, și astfel aveți nevoie de mângăierile credinței.

Iubiților mei credincioși dela sate, meseriașilor, negustorilor încă le doresc viață liniștită în Dumnezeu, iar tuturor Vă împărtășesc arhierasca mea binecuvântare și vă zic: „An nou fericit“!

Pastorală

pentru Biserica și Creștinii ortodocși din Rusia,
dată în 30 Martie 1930.

Frații noștri Episcopi, Preoși și Creștini din Rusia au primit nu numai a crede întru Hristos, ci pentru El a și pătimi (Filip. 1. v. 29). Episcopi înmormântați de vii, cu ochii scoși, nasul și urechile făiate, episcopi și preoși spânzurați în fața Altarului, precum și alte fapte crude vor judeca pe cei ce voesc să dărâme Biserica lui Hristos, care este stâlpul și întărirea adevărului. (I. Tim. 3. v. 15).

Nu este locul să zugrăvim aici toată fărădelegea, care se săvârșește împotriva celor de o credință cu noi, căci avem o datorie mai mare de îndeplinit: aceea de a ne ruga lui Dumnezeu, ca să înceteze furia și fărădelegea care lucrează cu atâta înverșunare împotriva Bisericei. Văzând cum cei fără Dumnezeu despart pe fii de părinți, ca aceștia să nu-și mai poată crește pruncii în frica de Dumnezeu, să nu mai poată cânta împreună: Hristos a înviat; văzând cum bisericile sunt schimbate în localuri de osândă și pierzare, să ne întoarcem privirile către Dumnezeu și să ne rugăm pentru frații noștri. Căci și creștinii cei dintâi se rugau pentru Sf. Petru, când era în temniță, precum celim la cap. 12. v. 5 din Fapt. Apostolilor.

Sfântul Pavel scrie către Romani să se roage pentru el ca să se izbăvească de cei neascultători în Iudeea (Rom. cap. 15. v. 30). Acelaș mare apostol scrie

Efesenilor să se roage și să priveghieze cu toată răbdarea pentru toți sfinții (Efes. 6 v. 18).

Drept aceea dispunem ca *la Sf. Liturghie din sfânta Duminecă a Floriilor* să se intercaleze următoarele ectenii:

„Pentru ca să caute cu ochiul cei milostiv asupra Sfintei Sale Biserici și s'o păzească nevătămată și nebiruită de eresuri, de necredință și de prigoane, și cu paza Sa s'o îngrădească, Domnului să ne rugăm“ și „Pentru ca să lumineze gândurile celor întunecați prin necredință, cu lumina înțelegerii de Dumnezeu, iar pe ai Săi credincioși să-i înlărească și neclintii în dreapta credință să-i păzească, Domnului să ne rugăm“.

La sfârșitul Sf. Liturghii va ingenunchia tot poporul iar preotul va rosti următoarea rugăciune: „Stăpâne Dumnezeule, Cel ce ai făcut Ceriul și pământul și mările și toate cele ce sunt într'ânsele, fă ca să înceteze lupta dusă împotriva Bisericii Tale; caută Doamne din locașul Tău cel înalt și izbăvește pe Cei ce laudă Sfânt numele Tău; întinde mâna Ta spre tămăduire și semne și minuni să se facă prin numele Sfântului Tău Iu, Domnul nostru Iisus Hristos. Căci ajutor întru necazuri, afară de Tine, pe altul nu avem; fă Doamne că precum la rugăciunile bisericeii, Petru, apostolul cel întemnițat a fost scăpat din temniță prin îngerul trimis de Tine, — așa și la frații ortodocși, din suferință, trimite Doamne pe îngerul ocrotitor care să vestească celor prigonitori că Tu vei face judecată pentru faptele lor; îngerul tău să-i facă a înțelege că peste pământul stropit de prigonitori cu sânge, este și o altă lume, iar nu numai „raiul“ proorocit de cei ce au ridicat statuă lui Iuda;

Doamne Dumnezeule, deschide ochii celor ce nu Te cunosc pe Tine, ca să vadă că Tu ești Dumnezeu în veac și până în veac și fără de poruncile Tale numai amărăciune și prăpăd aduc asupra poporului. Auzi-ne Doamne, pe noi cei ce-Ți cântăm Ție slavă, auzi-ne Doamne și ne înlărește pe noi Români în credința stră-

moșească pentruca toată suflarea românească să Te proslăvească pe Tine până când fiii României, vor gusta din apa Tisei și a Nistrului. Că Tu ești Dumnezeuul nostru și către Tine plecăm genunchiul nostru, cerând milă și milosfivire pentru toată ortodoxia, — acum și pururea și în vecii vecilor.

Amin.

X.

Pastorala

dată cu prilejul împlinirii alor 7 ani de episcopat.

1932.

„De va voi Domnul și vom trăi, vom face aceasta sau aceea“
(Iacob 4 v. 15).

Prea Iubiții Mei fii sufletești,

Implinitu-s'au în 12 Iulie a. c. șapte ani de zile, de când Atotputernicul Dumnezeu M'a așezat în fruntea Sfintei Episcopii a Aradului. Mare îngrijorare mă cuprinde, când Mă întreb, ce voi face când va veni timpul ca să-Mi dau seama în fața lui Dumnezeu dacă v'am chemat la viața cea neperitoare sau nu mi-am făcut datoria.

Ce bine ar fi dacă ne-am aduce aminte în viață cât mai adeseori de timpul când nu vom mai trăi pe pământ, iar nu numai de timpul cât îl mai avem de trăit. Un mare învățat ofta adânc, ori de câte ori bătea ceasul. Întrebat, de ce face lucrul acesta, el a răspuns: „Oftez, pentru că după moarte va trebui să-mi dau seama de faptele mele“.

Cu și mai mare răspundere va trebui să oftz eu și toți preoții mei pentru tot ceea ce nu am făcut pentru mântuirea voastră. În fața lui Dumnezeu vom putea zice: „Doamne, sufletele încredințate nouă cu greu ni s'au plecat, iar unele n'au voit să se vindece“.

Da, iubiții mei, asemenea desvinovățiri vom putea aduce la judecată, dacă ne-am făcut datoria, jertfindu-ne până și odihna cea mai scumpă. Voi, cari M'ați văzut în șatele voastre, în Bisericile voastre, în casele voastre, sunteți mărturia mea dacă v'am chemat

la viața în Hristos sau nu. Mărturisească cei 17 țărani din Șepreuș, pe cari i-am cercetat în cele 17 case ale lor, dacă mergând la dânsii am căutat voia mea sau voia Celui Ce M'a trimis pe mine?!

Chem mărturie cele peste treisute biserici, în care am slujit, multele parohii noi pe cari le-am înființat, alergările mele pentru interesul bine priceput al preoșilor mei și al multor credincioși; chem mărturie preoșii mei, cari predică din sat în sat la misiunile religioase; veniți voi, caselor culturale, comitele misionare, cursuri pentru preoși, conferințe catihetice; deschideți-vă voi, broșurile scrise pentru popor, de mine și de preoșii mei iubiți. Grăiți voi, Cucernici preoși, cari, cunoscând ostentelile mele, — V'ați rugat lui Dumnezeu pentru sănătatea și pacea mea și Mi-ați ajutat după puterile voastre. Grăiască bolnavii și săracii cercetați și ajutați. Grăiască lineretul pentru care am o grijă deosebită; grăiască distinșii reprezentanți ai iubitei noastre armate și ai administrației noastre și facă mărturie dacă nu le-am arătat totdeauna cea mai vie recunoștință pentru preșiosul lor concurs?!

Invit societățile noastre culturale, religioase și naționale, studențești, caritative să grăiască despre concursul ce le-am dat sau despre absența mea dela datorie. Ridicați-vă glasul, voi, iubiți intelectuali, pentru cari mă trudesc să vă chem la apostolat laic!!!

Iubiții Mei fii sufletești,

Toate aceste mărturii chiamă și o altă mărturie ascunsă de oameni, dar de Dumnezeu știută: mărturia amărăciunilor, despre cari doar în fața morții mele ar trebui să fac pomenire, dar în trecere amintesc amărăciunea unor piedici, ce Mi-se pun în cale spre a putea zice cu sfântul Pavel: „Copiii mei, cu durere vă nasc, pânăce se va închipui Hristos întru voi”. (Galat. 4 v. 19).

Nu voiu destăinui lămurit amărăciunile mele, ci mă voiu mângăia întru Domnul, Carele a zis: „Celace între voi vrea să fie mai mare, să fie vouă slugă; și cela ce

între voi va voi să fie întâi, să fie vouă slugă. *Precum și Fiul Omului nu a venit să I-se slujască, ci ca să slujască și a-și da viața Sa răscumpărare pentru mulți* (Mat. 20 v. 26—28).

Pornind dela aceste cuvinte ale Domnului, să călăm cu toții a sluji lui Dumnezeu și oamenilor creștinește. Căci fără slujirea creștină nu vom putea pregăti fericirea noastră — fără întrebuișarea bună a darurilor trupești și sufletești, pe cari ni le-a dat Dumnezeu, nu vom fi la datorie.

Fierul plugului, care nu sfâșie pământul în brazde, se ruginește; așa se ruginesc darurile noastre primite dela Dumnezeu, dacă nu le folosim pentru facerea de bine sau le îndepărtăm spre rău. Și Doamne, câte avem de vindecat între noi, necazuri, lipsa de încredere, de dragoste, lipsa de solidaritate; este adevărat că avem brațe de muncă, avem bogății în țară, dar acestea nu ajung, căci ne trebuie și solidaritate, muncă frățescă.

Ei bine, numai prin slujirea creștină vom putea realiza frățietatea și vom liniști sufletele. Ne trebuie mai multă împreună lucrare între Biserică, Școală, armată și administrație. Trebuie să recunoaștem că nici una nu poate fi fără de cealaltă; trebuie să știm și să ne dăm odată seama că vrăjmașii unuia din aceste așezăminte sunt și ai celorlalte.

Ni s'a adus observația că noi ne ocupăm mai mult cu readucerea pocăișilor în staulul adevărat, dar mărturiile de mai înainte vădesc că lupta noastră contra sectelor este numai una din multele noastre preocupări.

Imi dau bine seama că cerând dela fiii credincioși ai Bisericii să se dedice cu trup și suflet slujirei creștine, și când chem înapoi pe cei cari au desertat, făcând un păcat religios și național, mă lovesc de multă nepăsare. Dar eu voiu urma să grăiesc în numele valorilor vecinice și să vă chem pe toți la desăvârșire.

Mă aderesez voinței voastre! Gândiți-vă ce a pășit Ierusalimul! Zice Mântuitorul: „De câte ori am voit să adun pe fiii tăi... și n'ași vrut!“! Mântuitorul a grăit zilnic în templu, grația cu putere, cum nimeni altul nu

grăia. Dar mulți au stat nemișcați ca stânca, nu au voit!
„Nu voim ca acesta să stăpânească peste noi“ — ziceau unii. Domnul a făcut minuni, a vindecat orbi, schiopi, slăbănogi, dar cei din Ierusalim „nu au voit“!

În ziua de azi fac ca cei din Ierusalim toți aceia cari nu se spovedesc și cuminecă, toți cari nu se cunună la Sf. Biserică; toți cari injură de Dumnezeu și înșală din sudoarea altora; toți aceia cari nu ascultă de stăpânire și intră în slujba vrăjmașilor țării.

Orbirea, nimicirea, blestemul să fie departe de noi și de neamul nostru. Când s’au revărsat apele Mureșului în anul acesta, am văzut că toate casele, făcute la repezeală din pământ, s’au prăbușit, dar casele zidite din piatră au rezistat puhoiului apelor; așa suntem și cu sufletele, ele vor cădea dacă nu intră în ele Duhul lui Dumnezeu.

„Ca Duhul lui Dumnezeu să între în sufletele noastre avem nevoie de ajutorul tuturor, nu numai al bărbaților, ci și al femeilor. În adunarea eparhială din anul acesta s’au votat statute pentru reuniuni de femei și acum rog mai ales pe doamnele preotese ca să ne ajute în fiecare parohie ca să înfiripăm și reuniuni de acestea, spre slava lui Dumnezeu și a sfintei noastre Biserici ortodoxe“.

Cu asemenea gânduri pornim la muncă spre anul al optulea de păstorire arhierescă. Organizând pe bărbați, pe femei, tinerețel din școală, din armată și dela sațe, ieșit din școală, vom înființa forțe vii pe seama ortodoxiei și prin aceasta pentru România. Iubiții intelectuali, ca și preoții, ne vor da tot concursul și astfel vom înălța mărirea lui Dumnezeu!

Iubiții mei fii sufletești!

De încheiere vă îndemn pe toți să vă iubiți unii pe alții, să vă alipiți cu și mai mare iubire de scumpa noastră țară și de iubitul ei rege, Majestatea Sa Carol al II-lea. Ascultați de stăpânire, faceți-vă datoria de cetățeni, căci vrăjmașul, diavolul umblă să ne înghiță și să ne distrugă.

Munciți cu cinste și jerșiți cu drag pentru sfânta noastră Biserică, fiindcă această biserică se îndreaptă spre voi în toate vremurile ca o maică sfântă și prin Duhul ei sfințitor duce la ceriuri sufletele voastre.

Poate să se înlămpe, ca uneori mamele voastre să vă uite sau să se supere pe voi, dar Biserica nu vă uită niciodată și nu se supără pe voi, ci zi de zi se roagă pentru sănătatea voastră, pentru sporul vostru material și sufletesc și pentru păcatele voastre cere iertare dela Atot-Puternicul Dumnezeu.

Și acum, Doamne, eu, smeritul Tău slujitor, împreună cu turma cuvântătoare, pe care nesfârșita Ta bunătate Mi-a dat-o spre păstorire, ne rugăm Ție cu toată căltura sufletului nostru, ajută-ne după voia Ta, că dacă vom trăi să facem aceasta sau aceea (Iacob 4 v. 15); încunjură-ne pe noi cu sfinții Tăi Ingeri, într'armează-ne pe noi cu armele dreptății Tale, îngrădește-ne pe noi cu adevărul Tău; păzește-ne pe noi cu puterea Ta, mântuește-ne pe noi de toată primejdia și de tot vicleșugul celui potrivnic, *Amin.*

Cuvântare

ținută cu prilejul conferinței pentru protecția populației. Timișoara 19 Martie 1929.

Simțesc o vădită mângâiere văzând că la apelul meu arhipăstoresc v'ați întrunit aici medici, delegați ai autorităților școlare și administrative din trei județe pentru a ne sfătui împreună cu privire la măsurile de luat în vederea înlăturării relelor, cari produc mortalitatea copiilor și scăderea peste tot a populației noastre. Noi, cei adunați aici în inima Banatului, având în vedere scăderea populației, parcă am trece peste un deșert pustiu și gol. Înainte cu 20 de ani o caravană străbătea deșertul Africei. Fără de veste un sgomot a tresărit pe toți călătorii. Sgomotul era mai puțin decât plânset, dar mai mult decât suspin. Conducătorul caravanei zise: Auziți? Acesta este glasul deșertului care strigă: aș dori să fiu câmpie bogată!

În părțile bănașene tot mai mult și mai mult auzim strigătul, că se lățește sistemul de un copil, că se întinde concubinajul și divorțurile se înmulțesc. Această realitate tristă, m'a îndemnat să cer colaborarea D-voastră.

Încă din prilejul Rusaliilor din anul trecut, m'am adresat cu o scrisoare pastorală către toți credincioșii mei. Acea scrisoare a fost citită în toate bisericile din eparhia Aradului. Mai târziu am publicat în biblioteca „Creștinului ortodox” din Arad, o broșură sub titlul: „Podobeale căminului creștin”, cuprinzând îndrumări pentru părinți și deslușind ideea de cap de familie și noțiunea de mamă.

Am constatat cu bucurie, că problema descreșterii populației și a puericulturii au preocupat în mod deo-

sebit și cercurile medicale din aceste părți. Astfel s'a remarcat activitatea științifică a d-lui Dr. Nemoianu și a altor reprezentanți ai științei medicale. Aflu cu plăcere că se dezvoltă o activitate febrilă din partea secțiilor medicale ale „Astrei“ literare. Știu că se țin conferințe la sate, dar toate acestea nu ajung.

De aceea v'am invitat să participați la această conferință ca reprezentanți ai diferitelor autorități știind că problema ridicării poporului nostru nu poate să fie pusă unilateral. Problema protecției populației interesând mai multe domenii ale vieții, nu este numai de ordin sanitar, administrativ, școlar, social sau politic. Adevărul acesta are deplină valoare mai ales în privința divorțurilor, concubinajilor și a scăderii populației.

Ca șef al bisericii noastre în aceste părți ale scumpei noastre țări, am crezut că se impune colaborarea bisericii cu d-voastră, ca reprezentanți ai diferitelor autorități. Colaborarea este impusă de o crudă realitate: D-l profesor Iorga zice: „Națiile se țin prin sporul lor de oameni, prin belșugul lor de suflete și prin prisosul lor de muncă“. La noi în privința aceasta se vede un declin. Declinul e bine cunoscut de toți și este suficient dacă voiu spune aici că în timp de 50 de ani populația din Comloșul Bănatului a scăzut cu aproape 600 suflete. Nu putem deci sta indiferenți. Simțim că nu este suficient concursul statului.

Legile statului pot preveni răul, dar s'a dovedit că nu în deplină măsură. Oamenii au simțit că legile omenești se pot eluda.

Este știut că plăgile, cari amenință populația Banatului se reduc la păcate de ordin moral, cum sunt: luxul și egoismul, cari nu pot fi stârpite prin legi făcute de oameni și lipsite de sancțiuni morale. Dacă cineva nu are conștiința virtuții și este nepăsător față de noțiunea păcatului, nu va putea fi îndreptat numai prin legi civile. Adevărul acesta justifică în mod suficient inițiativa conferinței de astăzi din partea bisericii. Biserica este doar autoritatea chemată a lupta mai întâiu în potriiva păcatului sub diferitele lui aspecte. Mi-am dat seama, că mulți

părinți nu-și mai exercită după cuviință datoria lor educativă. Astfel în calitate de părinte sufletesc al unei populații de o jumătate milion, m'am simțit în primul loc îndemnat și obligat a Vă chema la sinceră colaborare spre binele și mulțumirea neamului nostru.

Vă mulțumesc cu toată căldura că ați binevoit a da ascultare glasului meu de chemare și a participa la această conferință, asupra căreia implor binecuvântarea lui Dumnezeu.

Cuvântare funebră

ținută la înmormântarea mecenatului EMANOIL
UNGUREANU în ziua de 29 Martie 1929 Timișoara.

Jalnici ascultători,

Plânge astăzi Bănatul că a pierdut steaua lui cea mai luminoasă la început de primăvară. Plânge astăzi că după moartea marilor lui dispăruți, Valeriu Braniște și Dr. Gheorghe Popovici, duce la groapă pe cel mai nobil dintre aleșii săi.

În poemul vieții tale, falnice Bănat pare-se că marele defunct Emanoil Ungureanu, alcătuiă cea mai fermecătoare strofă. Deaceea lacrămile tale nu sunt numai ca roua care într'o dimineață a udat pământul și a fost uscată de adierea vântului. Doliul tău nu se pierde ca somnul de pe ochii omenești, căci ai pierdut pe acela care în viața neamului românesc întreg, a săpat urme adânci.

Binecuvântate sunt lacrămile tale, falnic Bănat, căci nu plângi pe un om de rând, ci pe acela, de care și moartea, lungă vreme a stat departe. Venit-a însă moartea și la dânsul. Căci mare domn este moartea, — precum zice Sf. Efreș Sirul, — având stăpânire peste toți oamenii. Moartea este un rege trecător, al cărei palat este lumea aceasta trecătoare. Este plin de flori ofilite și de inimi zdrobite, acest palat al morții care este lumea. Știm că toți regii pământului așteaptă pe cetățeni și îi primesc în palatele lor, dar moartea este un rege care dorește el să fie primit și așteptat, însă el nu vrea să aștepte pe nimeni. Nu plângeși însă cu desna-dejde văzând moartea celui ce este acum în sicriu înain-

tea noastră. Opriți-vă o clipă, nu porniți încă spre cimitir, ca să vedeți că oricum vine moartea la noi, vine prin legea vecinică alui Dumnezeu, Carele a zis: „Că pământ ești și în pământ te vei întoarce“ (I. Moise 3).

După legi vecinice trece soarele și se cufundă în noapte, după legi vecinice înflorește primăvara și tot după legi vecinice toamna îmbracă haina veștejirei. Viața este floarea morții iar moartea este floarea vieții.

Să nu se întristeze deci inimile voastre căci durerea pământescă are un balsam alinător în credința izbăvitoare. De 6000 de ani omenirea prin puterea credinței și prin puterea unui sentiment nebiruit se luptă împotriva iluziilor înșelătoare ale simțurilor, cari spun că și viața trebuie să se oprească unde se oprește ochiul omenesc. Dar precum soarele care dispăre la orizont nu s'a stins pe vecie, așa nici viața nu se încheie cu perspectiva sicriului, căci lângă sicriu se face numai schimbarea existenței.

Zadarnic se grăbesc filozofii să spună că totul se termină cu disoluția materială din sicriu, căci cugetarea nu cunoaște disoluție și nici nu se poate împărți în mod distinct, iar dorințele și voința omului nu sunt proprietăți ale materiei și nici substanțele inerte nu produc cugetarea omenească.

Prin pizma acestei credințe trebuie privită viața noastră a tuturor. Ne gândim la demnitatea acestei vieți din punctul de vedere al scopului vieții. Ne repugnă să credem că precum pământul se va preface odată în planetă fără viață, așa s'ar întâmpla și cu viața omului.

Ce folos ar avea strădaniile omenești, bunurile spirituale ale omenirii dacă ele nu ar fi și o indicație a vecinicii? Omul în lumea aceasta caută noi și noi adevăruri, căci mare este înțunecul și rătăcirea. Este nemulțumit cu descoperirile făcute până acum și muncеște înainte ca să rezolve probleme. Marele matematician francez *Henri Poincaré* își puse odată întrebarea: Pentru ce se trudește astronomul cu observații de multe ori migăloase și obositoare în condiții lipsite de confort? El răspunse: „Desigur nu mirajul de lefuri grase îl în-

deamnă la aceasta, ci pentru a contribui la o operă grandioasă, a cărei menire este să înalțe sufletul omenesc, să-l apropie mai mult de Dumnezeu și să-l facă și mai mândru de el însuș.

Necredincioșii și indiferenții zilelor noastre pot înțelege din aceste cuvinte ale unui mare astronom și matematician că jertfele morale și materiale se fac pentru o lume mai bună. Visăm, nădăjduim, muncim într'o lume trecătoare pentru una netrecătoare. Renumitul pictor al anticității Zeuxis avea obiceiul să stăruie cu mult mai mult timp la pictarea unui tablou, decât să aștepta dela un pictor celebru ca dânsul. Fu întrebat într'o zi de ce stăruie atât de mult asupra anumitor detalii și poartă cu încetineală penelul său? Răspunse pictorul: Eu pictez cu timp și cu multă atenție, căci pictez pentru vecinicie.

Cu toții avem un asemenea cuvânt de spus: scriem, ne rugăm, citim, lucrăm, ne luptăm pentru vecinicie. Cu toții dorim să fim fericiți, dar nu știm totdeauna unde să căutăm fericirea cea adevărată.

Fericirea lui era credința tare în nemurire. A fost treaz și senin până în clipa morții. Cu cinci minute înainte de moarte, simțind că va muri, a zis către cei cari îl îngrijeau: Aprindeți acum luminarea, căci nu vreau să mor fără luminare. Aprindeți acum luminarea căci luminarea însemnează viața omului după moarte.

Carmen Sylva, fericița regină a României, zice în Cugetările Sale: „Mângăierea s'o cauți numai în ceea ce e fără moarte: în natură și la Dumnezeu“. Mecenatele Emanoil Ungureanu numai la Dumnezeu a căutat mângăierea. El știa că adevărurile religioase, pentru a fi înțelese trebuie privite din interior, așa cum sunt privite picturile vitrailuri ale catedralelor; pentru a le aprecia frumusețea ele trebuiesc contemplate pe dinăuntru și nu din afară.

Din interior a privit el la nevoile Bisericii noastre ortodoxe și și-a dat seama de cuvintele Mântuitorului: „Tot cel ce a lăsat casa, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau feciori, sau holde pentru nu-

mele Meu, însuțit va lua și viață vecinică va moșteni". (Mat. 19 v. 29).

Decedatul încă în anul 1912 a făcut o fundațiune de 372.000 Coroane pentru trebuințele culturale ale episcopiiilor din Mitropolia ortodoxă română a Ardealului. Actul fundațional prevede că după moartea mecenatului să se înființeze sau să se ajute școli populare românești, elevii săraci ai școalelor să primească gratuit cărți și premii, să se promoveze instrucția adulților și analfabeților; să se înlătore neajunsurile de ordin moral și igienic, să se promoveze instrucția religioasă. Actul fundațional mai prevede înființarea de școli speciale agronomice, industriale și comerciale, pentru industria casnică și gospodărie și internate și alte instituții pentru promovarea culturală a poporului ortodox român.

Marele dispărut a mai dispus ca din cinci procente, ale venitului anual al fundațiunii să se creieze un fond separat pe seama viitoarei episcopii a Timișorii.

Jalnici Ascultători! Marele defunct a lăsat pentru Domnul averea sa până încă trăia. Până când alți muritori se îngrijeau să-și ridice case, să-și înmulțească holdele și averea, el și-a lăsat averea ca să asculte de Hristos.

Vrednic este deci să cunoaștem pe scurt și viața lui, biografia lui, căci el nu numai s'a născut și a murit, ci a trăit pentru Hristos și Evanghelia lui. Nu era preot, dar avea virtuți preoțești, n'a slujit la Altarul Domnului, dar inima lui era de sfințenia unui Altar.

Emanoil Ungureanu s'a născut la 1 Ianuarie 1846 în comuna Satchinez. Liceul l-a făcut la școala piaristă din Timișoara, iar Dreptul la Universitatea din Budapesta. În anul 1874 și-a început cariera advocațială, funcționând până la anul 1910, când s'a retras.

A fost membru în toate corporațiunile noastre bisericesti începând dela parohie până la Inaltul Congres național bisericesc, unde cu cunoscuta-i autoritate morală a apărat interesele bisericii noastre strămoșești și cu îndemnrurile și sfaturile sale înțelepte a contribuit la promovarea vieții morale a poporului nostru.

A fost sufletul și factorul cel mai de seamă din punct de vedere juridic la marea operă a despărțirii noastre ierarhice de către sârbi.

A luat parte activă și a avut o atitudine hotărâtă în marele proces pentru despărțirea averilor mănăstirești și pentru despărțirea parohiilor mixte sârbe și române, apărând cu multă energie interesele noastre românești.

A fost cel mai aprig și mai îndrăzneț luptător pentru înființarea episcopiei din Timișoara, de realizarea căreia s'a interesat până la cele din urmă clipe ale vieții sale. Spre acest scop a exoperat dela Primăria Municipiului Timișoara un teren de 51/2 jughere pământ.

Cu concursul și ajutorul moral al lui Emanoil Ungureanu vechea biserică ort. română din Timișoara-Fabrică s'a înlocuit cu actuala biserică, mai frumoasă și mai încăpătoare.

A înființat parohia ortodoxă română din Vârșeț, care a devenit apoi parohie centrală protopopească.

După război, înmulțindu-se numărul românilor ortodocși în Timișoara, preocuparea lui Emanoil Ungureanu a fost să se mai înființeze încă două parohii ort. române în acest oraș: una în Timișoara-Cetate și alta în Timișoara-Principele Carol (Iosefin). Planul s'a realizat. Paralel cu organizarea și improprietărea acestor 2 parohii, defunctul a pus baza înființării fondurilor necesare pentru zidirea alor 2 biserici în aceste 2 parohii. Aceste fonduri grație subvențiilor primite dela Primărie și județ, se ridică azi la sume destul de considerabile.

Sub regimul unguresc era cel mai înfocat și hotărât apărător al școlilor noastre confesionale. Lui se datorește înființarea școlilor confesionale din Timișoara-Fabrică și Timișoara-Elisabeta.

A fost ani de-a rândul conducătorul despărțământului Timișoara al „Astrei“, în cadrul căreia a dezvoltat o frumoasă activitate culturală pe seama poporului nostru dela sate.

Incepând cu anul 1879 a supravegheat și condus cu multă pricepere 15 ani de-a rândul alumneul din Ti-

mișoara, înființat pe seama elevilor ort. români săraci dela școlile secundare din Timișoara.

A făcut parte din comitetul constituit pe la anul 1880 în scopul înființării unei societăți dramatice pe seama Românilor din Ungaria și Ardeal.

A făcut vie propagandă pentru înființarea caselor de educație națională pe teritoriul întregului Banat.

A pus baza înființării unui fond pentru zidirea unui palat cultural în Timișoara. În scopul acesta a exoperat dela Primăria Municipiului Timișoara un intravilan lângă Camera de comerț.

Sub auspiciile lui a luat ființă, înainte cu câțiva ani, Reuniunea femeilor române din Timișoara-Fabrică.

Deviza lui Ungureanu a fost, că fără mijloace materiale nu se poate face cultură. De aceea grija lui de căpetenie se îndrepta în primul rând spre promovarea stării materiale a poporului nostru.

La stăruința și cu concursul moral și material al lui Emanoil Ungureanu s'au înființat mai multe instituții economice în Banat: Timișana în Timișoara, pe care a condus-o mai mulți ani cu multă pricepere și destoinicie, Lipovana în Lipova, Luceafărul în Vârșeș și Albina din Sibiu.

În calitate de inspector al școlilor și al căminelor de ucenici din Timișoara și-a eternizat numele prin felul cum a știut să organizeze și să conducă aceste instituțiuni.

Scopul era crearea unei clase de industriași și comercianți la orașe prin recrutarea copiilor de țărani dela sate și pregătirea lor pentru aceste carieri practice. Pentru atingerea acestui scop la inițiativa și cu concursul material al lui Ungureanu s'a înființat o instituțiune de ajutoare numită „*Protectorul*” cu menirea de a da primele ajutoare elevilor avizași la începutul carierii lor. Era începutul creditelor ieftine pe seama industriașilor.

Emanoil Ungureanu a fost în toate vremurile cel mai devotat și mai expus apărător al intereselor noastre naționale românești. Acest naționalism l-a propagat nu numai cu vorba ci l-a dovedit și cu fapta, sprijinind cu

banul său toate mișcărilor și acțiunile, cari priveau soarta și viitorul neamului nostru, luând parte și la acțiunea pentru redactarea Memorandului.

Și-a dat contribuția sa materială și morală la susținerea marelui ziar românesc de pe vremuri „*Tribuna*” din Sibiu și la insistența lui s’au înființat două gazete românești în Timișoara „*Dreptatea*” și „*Foia de Duminică*” la care a colaborat, publicând o mulțime de articole, în care se ocupa de viața culturală și economică a poporului nostru dela sate.

La moartea lui Antoniu Mocioni, în 1890, Emanoil Ungureanu a pus baza unei fundațiuni cu suma de 2500 florini sub numirea de fundațiunea „*Mocioni*” cu scopuri culturale și de binefaceri.

La anul 1892 a înființat fundațiunea „*Mitra Ungureanu*” după numele mamei sale, în sumă de 2.000 florini, din al cărui venit să se susțină școala confesională ort. română din Timișoara-Fabrică.

Averea ce i-a rămas la moarte a lăsat-o Palatului Cultural și Bisericilor din Timișoara-Cetate și Iosefin.

Priviți deci viața acestui mare defunct. El nu s’a temut de moarte, deci nici voi să nu vă temeți dacă săvârșiți fapte ca dânsul. Slugile Domnului bucuros se cugetă la moarte, căci unde este comoara lor, acolo este și inima lor. Cel cu sertarele pline de bani va privi spre ele, cum zice Sf. Ioan Gură de Aur, iar Sfinții privesc spre locul unde este depusă coroana nevoinței lor.

Biserica noastră ortodoxă română din mitropolia Ardealului în frunte cu I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae*, reprezentat prin Noi Episcopul Aradului, și credincioșii eparhiei Aradului prin Smerenia Noastră, depunem omagiul Nostru la despărțirea vremelnică de marele dispărut. Biserica noastră îi va păstra amintirea din generație în generație și se va mândri că alesul ei fiu, Emanoil Ungureanu, s’a făcut pildă ca luptător distins al Bisericii și Neamului Românesc.

Odihnească în Pace!

În veci Pomenirea Lui!

Cuvântare funebră

ținută la înmormântarea repositului prefect
Ionel Mocioni.

Jalnici ascultători,

Timp frumos de toamnă este acum și scumpul nostru defunct n'a așteptat cel puțin vestejirea frunzelor și căderea lor. El s'a grăbit dintre noi, căci i-se părea că aici pe pământ nu-i destulă lumină, el s'a dus căci spera să găsească dincolo de mormânt o lume mai bună, mai multă iubire de oameni și drum cu trandafiri.

Defunctul privea lumea aceasta ca pe o întocmire de unde nu mai este eșire decât spre cer pentru cei credincioși, iar spre întunerecul mormântului pentru cei ce cred că este tot una a zice finit sau infinit, vremelnic sau vecinic.

Distinsul român ortodox, prefectul Ionel Mocioni știa că viața este ca vântul care lucrează neîncetat, năvălește și se întoarce de unde a venit. Știa că un curcubeu este viața care se arală pe o clipă ca să-l acopere apoi nouri. Știa că viața este o alergare spre moarte, spre acea moarte, care nu poate fi exclusă prin porți de fier, căci ori cât am încerca să lărgim granița vieții, a trăi însemnează să ajungem la janta scrisă pe poarta morții.

Ah, scumpul nostru defunct, tu, prin viața ta creștinească ai învățat pe mulți să privească cu credință în fața vieții și aceasta ne înveși și acum, în clipa morții tale, căci semnul odihnei bine s'a așternut pe fața ta tinăra ca razele soarelui care se odihnește în amurg.

Jalnici ascultători,

Distinsa familie Mocioni pierde acum un vlăstar tânăr și ilustru, prin cinste și moralitate, ilustru prin tradiția înaltă familiară, iubitoare de românism și ortodoxie,

Biserica ortodoxă pierde un aderent plin de cucernicie, eparhia Aradului pe deputatul sinodal cu suflet de elită, Românismul un stâlp adânc înfipt în solul românesc, iar eu episcopul Aradului pe colegul de bancă dela universitate.

În fața acestor pierderi Vă zic: opriți-vă încă o clipă cu sicriul, nu-l duceți încă la groapă, ca să Vă spun că Ionel Mocioni va fi nouă pildă de înaltă cugețare și simțire, căci viață aleasă a trăit ca om al datoriei. El era om cu avere considerabilă și astfel ar fi putut trăi într'un mediu retras, dar nu putea să nu audă glasul țării lui scumpe, pe care a servit-o cu înălțime de cuget și simțire din cea mai înaltă atmosferă, ca un arbore din vârful muntelui, din mijlocul trăsnetelor și fulgerilor. Ori unde putea el să ducă viață retrasă, dar a muncit ca prefect sub privirea tuturor, ca pildă să ne fie.

Iar acum pleacă dintre noi în vecinicia care nu cunoaște limite. O sută de mii de ani sunt nimic în fața eternității. De o mie de ori o mie de ani, nu sunt nici începutul vecinicii. O mie de milioane de secole sunt tot începutul vecinicii și în fața lui Dumnezeu înseamnă doar o clipă. Și de am multiplica o mie de milioane de secole cu toate picăturile de apă și cu toate firicelele de praf din lume, totuși încă nu putem înțelege măsura fericirii sau nefericirii din lumea vecinicii. Dacă o lacrimă vărsată de un condamnat pe veci ar fi multiplicată de lacrămile ce le va vărsa fiecare condamnat pe veci nici atunci nu avem ideia vecinicii.

Inimă de piatră trebuie să aibă celce nu vede că viața aceasta este numai umbra vecinicii. Și răposatul în Domnul a simțit că viața n'are importanță de cât prin moarte. Nu s'a temut de valurile furioase ale mării vieții, știind că vine limanul doririlor vecinice. A schimbat

în liniște pe „acum“ cel scurt, cu „pururea“ cel dăinuitor și a zis: de cât acum pe pământ mai bine pururea în cer.

Nu Vă înfricoșați fraților de lințoliul morții iubitului nostru răposat și nu plângeți căci el de mult murise pentru sine ca să trăiască pentru alții, pentru Biserica lui, țara lui, dar mai ales pentru Dumnezeu.

Nutriți și voi, jalnici ascultători, idealuri și sentimente creștine și nu vă este atunci dureroasă despărțirea de distinsul suflet a lui Ionel Mocioni. Mângăiați-vă scumpe rudeni: Mamă și surori și văr iubit, că în lumea aceasta sunt mai mulți alergătorii decât cei în cunună, dar scumpul Ionel este împodobit deja cu laurii nemuririi fericite.

Mângăiați-vă pretini și cunoscuți, căci vă despărțiți de un om drept, iar Psalmistul zice: „Dreptul ca finicul va înflori“ (Ps. 91 V. 12.).

Mângăiați-vă toți, căci anii vieții noastre sunt ca un paianjen și în lumina faptelor lui Ionel Mocioni vom putea fi și noi buni creștini, buni români, buni ostași ai vieții.

Odihnește Doamne cu dreptii pe robul tău.

A m i n.

Cuvântare funebră

ținută la înmormântarea Arhiereului Filaret Musta
în 17 Oct. 1930 la Caransebeș.

„Pentru aceea în toate trebuia a se
asemăna frașilor, ca să fie milostiv și
credincios arhiereu în cele ce sunt
cătore Dumnezeu” (Evrei 2. V. 17).

Nu plângeși, căci am venit să sporesc încrederea și nădejdea voastră la marginea sicriului, care închide rămășițele pământești ale P. S. arhiereu Filaret. Nu fiți triști și îndurerați, căci sufletul arhiereului Filaret rămâne în memoria noastră. Memoria nici unui mort nu ar rămâne între noi, dacă sufletul nu ar avea existență după moartea trupească. Credința aceasta ne zice: nu plângeși, căci dacă și o floare din cimitir înveselește, de bună seamă faptele decedatului sunt o mângâiere. Ca o candelă cu licărire de credință rămâne sufletul decedatului între noi.

Nu plângeși, iubii frați în Domnul, căci răposatul ni-a lăsat tuturoră pildă nemuritoare.

În mijlocul nostru stă acum răposatul fără glas, căci gura lui a tăcut, buzele lui s'au lipit, dar ne aducem aminte și nu vom uita că ele erau deschise în viață pentru Evanghelia lui Hristos și naționalismul cel mai binecuvântat, — mâinile lui sunt acum nemișcate, dar în viață au binecuvântat pe toți; picioarele lui s'au oprit din mers, dar umblat-au până la moarte spre viață de veci, ochii lui nu mai văd icoanele sfinte din biserici, dar văd acum mărirea lui Dumnezeu; răposatul nu simte acum mireasma tămâiei din cădelnițe, dar a simțit și cunoaște acum că multora a fost mireasma vieții spre viață și precum citim la II. Cor., știa că slujitorii altaru-

lui suntem bună mireasmă alui Hristos între cei ce se pierd. (2 v. 15), ochii lui vedeau că toate sunt mai neputincioase decât umbra; auzul răposatului nu aude plângerea celor întristați, iar eu iarăși vă zic: nu plângeți la moartea unui arhiereu cu viață patriarhală și pilduitoare.

Cu chemare sfântă a fost chemat răposatul în Domnul ca să fie împreună lucrător al lui Hristos. O putere mare i-a fost dată de Iisus ca să săvârșească lucrul Domnului, — precum și Iisus a săvârșit cele încredințate lui de Tatăl Ceresc.

El a cinstit ce i-s'a dat. Preamărirea și cauza sfântă a Mântuitorului a fost singura lui năzuință în viață. „Nici o sminteală întru nimic dând, în ostenele, în privegheri, în posturi, întru curăție, întru cunoștință, întru îndelungată răbdare în bunățate, întru Duhul sfânt, întru dragoste nefățarnică, întru cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu“ (II. cor. c. 6. v. 4—6), Cu un cuvânt a avut în vedere numai să cunoască oamenii pe Dumnezeu și să se zugrăvească în sufletele lor chipul lui Hristos.

La altar, când aducea jertfa cea fără de sânge, era plin de duhul lui Hristos; Iisus Hristos și slăvirea lui era obiectivul unic al gândurilor și acțiunilor arhiereului Filaret. Chiar și timpul său liber îl utiliza spre a găsi noi mijloace pentru preamărirea lui Dumnezeu și a face pe credincioși să simtă că jugul lui Hristos este al lui și sarcina lui e ușoară. De minune putea spune el tuturor celor ce l-ar fi căutat în locul desmerdărilor: „au nu știți că în casa Tatălui meu trebuie să fiu?“.

Defunctul nu umbla după bogății, căci cunoștea Scriptura, care zice prin graiul Sf. Pavel: „Iar tu omul lui Dumnezeu, fugi de acestea, și urmează dreptatea, evlavia, credința“ (II. Tim. 6 v. 11). N'a stat rece, când se lua de oameni în deșert numele lui Dumnezeu.

Și acum el ducându-se dintre noi ne zice, învățați delă mine a trăi în Dumnezeu. Căutați și răspândiți

cuvântul lui Dumnezeu cu putere, la taina mărturisirii dași sfaturi mișcătoare, că cel mort în fața lui Dumnezeu nu poate mișca pe morșii sufletului; un copil nu poate primi hrană dela o mamă moartă, deci voi preoșilor de azi vestiși pe Domnul, vestiși adevărurile bisericei străbune, cuvântul evanghelic, apostolic, suprapământesc, care aduce lumea la îndreptare, care atunci când lumea cere pâne cerească, este dat la vreme. Strâmtorașii și nenorocișii vor cere mângăiere, voi arhierilor și preoșilor să le stingeși lacrimile, muribunzilor, să le aduceși alinare, păcătoșilor de pe patul morșii mângăiere.

La aniversarea sfinșirei întru arhieru fericitul Augustin zice: Creșlinilor, noi suntem prin demnitatea noastră mai presus de voi, însă teama răspunderii pentru voi este atât de mare, încât cădem la picioarele voastre și vă rugăm să ne asistași în rugăciunile noastre!

Mare și sublimă e chemarea arhierască, — zice Sf. Ambrosie. Strălucirea coroanelor și sceptorilor se pierde în fața demnitășii arhiereshi. Răposatul pleacă cu aceasta demnitate bine păzită. Se va îmbrăca cu dreptate, așa cum roștea rugăciunea când îmbrăca sacosul arhieresc. El va rămâne model de datorie pentru toși acei cari au demnităși în Biserică, fiindcă până era sănătos nu lipsea nici dela ședinșele Sf. Sinod, nici dela Sinoadele eparhiale, nici dela congrese.

Acum zice nu numai preoșilor, dar și credincioșilor: vedeși și luptași creștinește. Plutarch istorisește că centurionul Lamachus prinse pe un soldat greșind. El zise soldatului: „A doua oră să nu mai greșești, căci în război nu este permis. Când e vorba de moarte niciodată nu-i permis să greșești, căci e ireparabil“.

Pentru creștini a muri, este a trece în vecinicie. Deci, jalnici ascultători, nu vă temeși de moarte, ci de răsplata faptelor noastre, ca să nu fie rea. Moartea este floarea vieșii vecinice, pe poarta morșii mergem toși, dar pe a fericirei numai dacă suntem buni creștini.

Iar acum cu pietate ne despărșim azi de tine frate în Hristos, care ai pus pe capul meu mânile arhieriei, care și la bătrâneșe erai tinăr, și precum Omer a scris

Odisea la bătrânețe, — tu și cu pilda bătrâneței ai scris viața ta în cartea neamului românesc și a Bisericii lui.

Toți arhierii ortodocși îți dorim să dormi în pace până la obștească înviere. Spre cer ridicăm ochii inimilor noastre și zicem: Doamne al puterilor, pomeneste-ne pe noi Doamne, împreună cu robul tău acesta mutat dela noi, când vei veni întru împărăția Ta. Amin.

Cuvântare funebră

ținută cu ocaziunea parastasului de 40 zile pentru odihna sufletului fostului ministru Dr. Aurel Cosma.

Jalnici ascultători!

Iubiții Mei fii Duhovnicești!

Lângă flacăra unei luminări adusă cu mâna proprie de pe mormântul Mântuitorului a adormit în Domnul, înainte cu 40 de zile, un ilustru fiu al Banatului, fostul ministru Dr. Aurel Cosma. Lumina vieții lui a rămas însă aprinsă, fiindcă firul călătoriei lui pământești s'a tors la umbra Crucii și în mireasmă de tămâe.

Câți oameni nu lasă în urma lor decât plânsul și glas de pustie sau și dacă se mai pomenește de numele lor, se zice doar atât despre ei că au murit. Despre pustia Saharei se spune că în timpul nopților cu stele este străbătută de adierea unui vânt care răscolește miriadele de fire de nisip, ce se ating, producând sunete ca de plânsul. Călăuza zice atunci către călătorii din pustie: „Auziți cum plânge pustia de durere că a devenit nerodnică și stearpă. Auziți cum plânge după grădinile fermecătoare și după belșugul spicelor aurii de odinioară.” Banatul bogat în daruri, ca și Canaanul de altă dată, în accentele de duioșie ale măestrelor cântece funebre nu plânge după suflete înfloritoare din alte vremi, ci plin de nădejde, în rugăciunile Bisericii și cântările ei sfinte, preaslăvește pe Domnul, că precum după sicriile cernite ale vrednicilor bănățeni Dr. Gheorghe Popovici, Emanoil Ungureanu, Ionel Mocioni, arhiereul Filaret Musta și maestrul Ion Vidu, au rămas undele iubirii de Dumnezeu și neam, așa și după mu-

tarea din această viață a marelui român bănățean Dr. Aurel Cosma, generația supraviețuitoare are ca zestre sfântă o pildă neperitoare a iubirii de Dumnezeu și neam. Aurel Cosma era fiu de învățător ortodox, care l-a învățat frica de Dumnezeu și iubirea de neam.

Iubirea aceasta îndoiță i-a adus multă jertfă în viață, multă resignare, care i-a oșelit caracterul. El știe că perseverența și statornicia voinței curate se lămuresc în perspectiva vecinicii sub mâna cea tare a lui Dumnezeu. Cu toată ființa sa el s'a legat de sfintele legi ale lui Dumnezeu, ca Binele vecinic, pentru care și în care trăim.

Răposatul Aurel Cosma știa că numai în Dumnezeu este odihna sufletului omenesc, că ceea ce soarele este pentru viața unei flori, este credința pentru suflet. Știința, lumina minții, și bunătatea omului, aspirațiile lui și nădejdea spre o lume mai ideală, sunt licăriri ale vecinicii, pentru că năzuința și dorința spre ideal a omului nu poate fi fără un obiectiv al desăvârșirii absolute. Steaua e mișcată de puterea gravitațiunii, focul fâl-făe numai în sus, vulturul caută înălțimile, acolo e serenitatea și aerul curat. Spre înălțimi s'a dorit și sufletul lui Aurel Cosma încă din copilărie. Precum un copil aleargă prin văi și dealuri ca să apuce curcubeul și chiar dacă nu l-a apucat, totuși a urcat înălțimi și a respirat aer curat, așa alergăm toți ca să ne ridicăm spre culmi, dar aici pe pământ nu găsim adevărata desăvârșire. Fericitul Aurel Cosma așa a făcut în viața lui; la universitatea din Dobrișin dădea meditații și din sărăcia lui ajută doi frați la școală; ca student la Budapesta juca rol frumos la societatea „Petru Maior“ și în locuința lui a păstrat multe exemplare din replica română la memoriul dat de studenții maghiari memoriului studenților universitari din România, exemplare pe care guvernul maghiar voia să le confiscie!

Spre culmi a alergat Aurel Cosma colaborând la Enciclopedia Română alui Diaconovici și scriind la ziarele românești din Ardeal înainte de războiu și acționând până la unire ca președinte al partidului național

din jud. Timiș. Spre culmi alerga constituind în 1918, împreună cu alți ofițeri români, consiliul național român al ofițerilor și soldaților din Timișoara și se pune la dispoziția marelui sfat național. Spre zările senine plutea mergând la adunarea națională din Alba-Iulia la 1 Dec. 1918 și cerând unirea fără condiții. Ca deputat sinodal și congresual, ca prefect al jud. Timiș-Torontal, iar apoi ca ministru în guvernul nemuritorului Ionel Brătianu în anul 1922, regretatul Aurel Cosma căuta culmile înălțării neamului său, dar față de toate acestea demnități, mai mult s'a simțit înălțat, când în anul.... a fost învrednicit să-și plece fruntea pe lespede de la Mormântul sfânt al Mântuitorului.

El, care a restituit fundașunii Gojdu bursa de care a beneficiat; el, care a instituit un mare premiu cultural la Academia Română, el, care a promovat înființarea politehnicei din Timișoara, atunci s'a simțit mai înălțat sufletește, când a putut să-și plece capul la mormântul Mântuitorului, Care a zis: „Celce se va smeri înălța-se-va“!

Cucernici Ascultători!

El s'a înălțat prin faptele lui și s'a simțit liniștit spunându-mi odată: Lângă mormântul Domnului am simțit mai mult că a trăi în Hristos este cel mai sfânt lucru! Pământ de pe mormântul Domnului s'a pus pe mormântul lui și câteva luminări, cari au ars și la mormântul Domnului Iisus Hristos.

Am rostit aceste cuvinte, ca prin graiul meu, toți Români de azi să ia aminte că sunt datori a se pleca în fața lui Dumnezeu, în orice slujbă s'ar găsi ei. Să nu ne plecăm deci la șoapte străine, cosmopolite și la sirene internaționale ateiste sau la libera cugetare. Pe treptele suferințelor de Calvar ne-am ridicat, de ele să nu uităm. Să știm că nu exclusiv sentimente îndrumate de rațiune ne vor învăța la datoria de sine și aproapele, căci omul e egoist, iar ceea ce unul ține că e virtute, altul socotește ca păcat. Avântul și scopul vieții în știință,

artă, patriotism, viața economică ni-l poate da numai Dumnezeu.

Intru dânsul viem și ne mișcăm și suntem. Dumnezeu a așezat și hotarele națiunilor, precum zice Sf. Apostol Pavel. (Fapte 17 v. 26). Deci câți suntem în serviciul națiunii române să ne facem datoria cu gândul că suntem în slujba lui Dumnezeu, așa cum credea fostul ministru Aurel Cosma. Dacă Păgânul Horațiu scrisese Romei: Precum te temi de Dumnezeu, așa stai: începutul măririi aceasta este, ca și sfârșitul ei, primejdie mare a împânzit țara noastră, căci a uitat pe zeii ei!

Eu, cu inspirație creștină zic tuturor fraților mei Români: Inceputul măririi noastre este întemeiat pe frica de Dumnezeu și această mărire nu va avea sfârșit până când vom preamări pe Dumnezeul părinților noștri. Și străinii ne vor cinși cu sfințenie, până când vor vedea că cinștim treptele Calvarului sfânt, prin cari am ajuns zilele de azi.

Cu aceste sentimente pomenim noi memoria bunului creștin și marelui patriot Dr. Aurel Cosma și rugăm pe Dumnezeu să-i dea odihnă lină, iar acum să zicem creștinește:

„Dumnezeu să-l ierte!

Cuvânt Funebru,

rostit în 21 Iulie 1928 în Biserica din Băile-Herculane, cu prilejul parastasului pentru marele rege Ferdinand I.

Jalnici Ascultători,

Aurora vieții pământești este mărginită, căci tinerețea repede curge iar bătrânețea se sfârșește cu moartea. Nici regii nu sunt scutiți de acest adevăr, și mulți dintre regi nu mai sunt azi cunoscuți nici după nume!

Mulți au purtat numele de mare, dar nici mormântul lor nu se mai știe azi unde este, așa precum nu se cunoaște mormântul lui Alexandru Macedon. Pe mormântul altora se scriu faptele lor, iar alții cu toată mărirea lor au dorit să se știe că și ei au fost oameni. Regele Cyrus al Perșilor a lăsat să se scrie pe mormântul său următorul epitaf: „Ah, omule, oricine ești și ori de unde vii, dacă ajungi aici, să știi că aici odihnește întemeietorul imperiului persan, nu invidia acest monument, care acoperă rămășițele mele pământești“. Alexandru cel Mare a rămas profund emoționat citind epitaful regelui Cyrus. Cu cât mai mare este emoția noastră când nu numai epitaful dela Curtea de Argeș, dar și inima ne spune că marele Rege Ferdinand I. a fost întemeietorul României Mari.

Anii vieții gloriosului rege au trecut ca apa râului răcoritor dela munte. Pe lângă un râu de munte, multe flori înfloresc iar toamna aceste flori se usucă! Apa pârâului de munte îngheață în timpul iernei, așa precum și viața pământească se oprește dela o vreme! Dar precum pârâul iar curge cu venirea primăverii așa și din

noaptea sicriului o altă primăvară deșteaptă pe om. Și adevărul acesta este luminos mai ales în fața vieții oamenilor mari, de talia fericitului rege. Dacă palpitarea inimii unui om simplu cu dorurile ei este un indiciu al nemuririi, dacă nădejtile de viitor și gândurile multe ale unui om de rând sunt concludente pentru viața vecinică pentru că atât sbucium și gând omenesc⁷ poate fi înghițit de periciune, cum nu ar fi nemurirea dovedită și mai ales prin jertfele fără de samăn aduse de marele rege pentru noi?!

Ca reprezentant al voinței divine, marele rege a știut că slăpânește vremelnice, dar prin lealitatea lui fără margini, prin dreptatea curată și iubirea către Românism și-a înveșnicit numele în memoria țării și a fiilor ei. El, marele rege, ni-a dat o singură țară și o singură Biserică ortodoxă!

Nenumărate cărți s'au scris despre regele Ferdinand I. ca erou, ca mare patriot, dar dacă fac aici pomenirea de memoria Regelui mare creștin, aceasta o fac pentru că în lumina ideii creștine personalitatea Lui crește. Fericitul Rege a contribuit la opera grandioasă a înălțării sufletelor românești spre Dumnezeu prin aceea, că a sancționat legea de unificare a Bisericii noastre ortodoxe, pe care a înălțat-o la mare demnitate prin înființarea Patriarhatului Ortodox, adică Biserica noastră a devenit Biserică patriarhicească.

Fericitul rege Ferdinand I. era inspirat de mediul profund religios al neuitatului Rege Carol I. Acest neuitat rege spunea că a învățat românește din o Evanghelie cu pastale de aur de pe vremea mitropolitului Dosofteiu. În asemenea împrejurări a crescut marele rege Ferdinand I. și din concepția Lui creștină despre viață a răsărit dragostea Lui cea mare pentru armată și popor.

Mare a fost în viață, mare rămâne și după moarte în amintirea noastră. Ca ostași, ca dascăli, ca preoți, ca ingineri, ca plugari și meseriași, cu toții trebuie să-i păstrăm cu sfințenie pomenirea, căci nu pomenim un om de rând, ci pomenim pe Regele, ales de Dumnezeu să fie Tată și Părinte iubitor al tuturor Românilor!

Ca un tată și-a iubit Țara și poporul, cu o iubire mai presus de considerațiile omenești. Din iubirea lui să ne inspirăm noi toți, făcându-ne datoria, ori unde am fi puși. Căci precum carul merge prin colaborarea părților cari îl compun, așa și noi trebuie să colaborăm frățește la înălțarea și progresul patriei.

Cu aceste sentimente Vă rog pe toți să fugiți de fantoma materialismului și plin de idealism înalt să ajutați țării, căci noi toți suntem datori a sluji țara iar nu egoismul nostru. Alexandru Cel Mare a fost așezat în mormânt cu mâinile afară din sicriu, ca să vadă lumea că nici marele împărat n'a luat nimic cu sine din această lume, decât faima faptelor lui.

Marele Rege Ferdinand I. a plecat dintre noi încununat cu aureola unor fapte mari pentru cari cu toții avem datoria să zicem: Odihnește Doamne cu drepții pe robul Tău, Marele Rege Ferdinand I., acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cuvântare

la ziua Eroilor, ținută în 21 Maiu 1931 Timișoara.

Iubiții mei fii sufletești, Frați Români,

Crucea sfințită azi este simbolul jertfei Eroilor, cari au crezut în Dumnezeu și dreptatea Lui.

Sărbătorim azi triumful jertfei și al lepădării de sine, biruința eroismului sfânt. Sărbătorim nu jocul de noroc al unor oameni cu memoria uitată, ci năzuințe sfinte și fără prihană; sărbătorim pe cei cari șliau că fără luptă nu este biruință, fără biruință nu este cunună de lauri.

Laurii biruinții se cuvin eroilor cari prin jertfă s'au înălțat în ochii noștri, căci fără jertfă nu este înălțare și libertate. Precum Iisus Hristos înainte de înălțare s'a jertfit pentru viața lumii, așa Eroii noștri, înainte de a se înălța la aureola recunoștinții, s'au jertfit pentru viața Românismului. Ori viața este libertate.

Istoria ne spune, că un popor poate să rabde mult. Și ne mai spune această carte a învățămintelor din trecut, că apăsarea de veacuri nu poate să sdrobiască sentimentul de libertate al unei națiuni. Adevărul acesta ni-l zugrăvește în mod neresturnabil trecutul nostru trist de sub jugul de neagră asuprire a unguirilor timp de aproape 1000 ani.

Numai acum simțim și noi românii dintre Carpați și Tisa, insemnătatea libertății naționale, și nu cred să mai fie o națiune în lumea cea mare, ca să se poată bucura așa de puternic de libertate ca națiunea română. Căci, spuneți-mi, unde mai este o națiune care să fi fost logodită atâta amar de vreme cu lanțurile robiei ?

Noi n'am știut ce e averea, căci am trăit în neagră sărăcie, am știut ce-i frumusețea naturii, dar nu ne-a fost ertat să ne desfățăm de priveliștele ei, căci eram îndată socotii de trădători: Oltul, Mureșul și Tisa, duceau lacrimile durerilor noastre, lacrimile unui întreg neam lovit fără de milă în cele mai scumpe comori ale sufletului său!

„Ajutorul ne era numai la bunul Dumnezeu și în puterile noastre. Intreb deci încă odată, unde este a doua nașiune, care să fi suferit ca nașiunea română?...

Nimeni nu va fi în stare să dea răspuns la această întrebare și astfel acum înțelegem și mai bine că poate mulți dintre noi și în aceste vremi de adevărată libertate națională umblă ca și cum ar fi încătușați în lanțuri. O asemenea stare nu e sănătoasă și de aceea trebuie să fie întreaga suflare românească pătrunsă de adevărul mare și sfânt, că prin vitejia dorobanșului român ne-am redobândit libertatea națională pe vecie.

Vitejia eroilor noștri se aseamănă cu martirul primilor creștini, având încredere în Dumnezeu și necurioscând decât cuvântul: *înainte!* Frumoase vremuri erau timpurile primare ale creștinismului: o primăvară a vieții creștine. Precum în timpul acela au înflorit flori sufletești fermecătoare: ale ascultării de Dumnezeu, ale nevinovăției eroice și mucenicești, așa eroii neamului și-au avut timpul primăverii lor sfinte: supunându-se voinței vecinice de a contribui la unirea tuturor Românilor, ascultând de Dumnezeu.

Eroii noștri simțiau că trebuie să fie viteji, înlăturând frica din inimile lor. Au pus frica sub picior, știind că faptele omului sunt de sclav, mincinoase și chiar gândurile îi sunt false și greșite. (Carlyle).

Noi, cei de azi trebuie să luăm pildă, căci ei au împlinit dorul milenar al Românilor.

Eroii trebuie să fie pilda noastră, pentru că ei au liberat cătușele milenare. Nu cunoaștem mormintele tuturor eroilor, ca să sărutăm glia ce acopere trupul lor,

dar cunoaştem vitejia eroilor, isvorâtă din voinţa fermă de a lupta pentru Româniism. Prin voinţă fermă a întemeiat Temistocle stăpânirea maritimă a Atenei, a biruit Leonida pe Perşi la Termopyle, dar pentru noi Mărăşti şi Mărăşeşti sunt mai scumpe de cât ori ce nume pe lume, căci acolo s'a vărsat, sânge românesc pentru idealul românesc, ba chiar pentru al omenirii, care trebuie să propăşiască sub flamura dreptăţii.

Scump este pentru noi să ştim unul din misterele biruinţei vitejilor noştri. Era sufletul unitar, neîmpărţit al neamului, care mergea în aceeaşi alvie, ca un torent puternic. Elementele constitutive ale sufletului erau convergente; cartea românească, armata, biserica nu erau organisme fără combinaţie între ele, ci crucea şi spada erau fraţi de cruce.

Marele erou, Regele neuitat Ferdinand I-ul a apărat acest suflet unitar până la cea din urmă clipă a vieţii lui. Noi cei de azi avem datoria să ne punem în cea mai strânsă legătură cu trecutul. Carlyle spune că trecutul este în stăpânirea prezentului. Să ne dăm bine seama că nu putem face un pas înainte, fără a ne sprijini pe cel dinapoi. Dacă rupi punţile, pe cari trebuie să treci, eşti în regres sau chiar în prăbuşire, dar nu în propăşire. Cinstind elementele constitutive ale sufletului unitar românesc, instituţiile cari au adăpat acest suflet, vom avea o garanţă solidă că suntem în progres.

De aici de lângă mormintele eroilor, să nu plecăm deci niciodată fără învăţăminte şi mai ales să nu uităm că eroii cunoşteau numai cuvântul: „*Înainte!*”

Un vestit general a purtat o mulţime de lupte. El comanda neîncetat: înainte. Când a ajuns pe patul morţii zise către Regele său, care a venit să-l vadă. Majestate, până azi şi mai ales până eram în lupte am cunoscut numai cuvântul „*înainte!*”. Şi acum simţind că mă apropiau de ţinta mea, zic acelaş cuvânt: înainte... spre Dumnezeu!

Înainte, vă zic şi eu fraţi Români!

Înainte sub înțeleapta conducere a Marelui nostru Rege Carol al II-lea Regele muncii şi al datoriei.

Inainte sub paza vitezei armate, care acum impli-
nește o sută de ani dela reorganizare!

Inainte sub semnul crucii și al școalei înfrăjită cu
Biserica!

Inainte prin brațul vânjos al țăranului, prin înfră-
șirea plugului cu munca din ateliere!

Inainte prin cinstirea eroilor!

Inainte!

Inainte cu Dumnezeu.

Cuvântare

ținută cu ocaziunea desvelirii busturilor lui
Gheorghe Coșbuc și A. D. Xenopol la Arad.

Biserica noastră ortodoxă, instituția apostolatului mântuitor, se bucură astăzi, că prin persoana mea, a putut sfinți monumentele înălțate în Arad, în memoria marilor gânditori: *Gheorghe Coșbuc și A. D. Xenopol*. În adevăr, mângăere mare avem constatând, că precum creștinismul a avut nevoie de apostoli, așa și ideea națională română, ca și orice idee, prin apostoli și-a făcut drum în sufletele Românilor. E bine să ne însemnăm aici, că valorilor spirituale ale neamului avem să mulțumim serbarea de azi. În lipsă de valori spirituale pierit-a lumea antidiluviană, civilizația egipteană, a Asiriei, Babiloniei și a Romei și dacă și în istoria modernă găsim asemenea cazuri, — noi Români, ne laudăm totuși că suntem spre înălțare, căci am avut și avem valori spirituale incontestabile. Între aceste valori cu mândrie numărăm pe nemuritorii *G. Coșbuc și A. D. Xenopol*.

Precum odinioară *Cazania* mitropolitului *Varlaam*, de zece ori retipărită, — se răspândise peste tot pământul românesc, dela Iași la Dunăre, până la *Maramureș și Banat*, — așa și scrisul celor doi apostoli înfățișați în chip de bronz în fața noastră, — s'a răspândit peste toate ținuturile locuite de Români, încă înainte de unirea tuturor Românilor.

Cunoscut fiind adevărul, că forța noastră principală a Românilor ardeleni, până în ziua unirii celei mari, a fost Biserica, — nu este fără interes să amintim aici, că geniul lui *Coșbuc* se înfiripase în undele

fumului de tămâie și în licărirea luminilor de ceară, din Biserica satului natal, unde tatăl său, părintele Sebastian era preot. De aici vine în poezia lui icoana vie a omului dela țară în înlimitate străveche cu cerul și pământul cum caracterizează marele nostru poet Octavian Goga, concepția poeziei lui Coșbuc.

Autorul Baladelor și Idilelor, al Firelor de Tort și al altor scrieri neperitoare, — era o fire conservatoare, cu rădăcini puternice în sufletul neamului românesc. Comoara de simțire din casa părintească n'a dus-o în adunări franc-masonice, cum fac astăzi unii fii ai neamului și nici n'a zugrăvit fantoșele unui umanitarism rău înțeles, ci a cântat cele mai trainice și mai profunde vibrații ale sufletului neamului. El își aduce aminte de căscioara părintească, în care mama lui îi făcea cruce pe piept când era mic. În poezia „La Paști” își aduce aminte de maica sa:

Ah, iar în minte mi-ai venit
Tu, mama micilor copile!
Eu știu că și'n aceste zile
Tu plângi pe al tău copil dorit,
La zâmbet, cerul azi ne chiamă,
Sunt Paștile, nu plânge mamă!

Autorul Baladelor și Idilelor, ni-a dat „Moartea lui Fulger” și „Nunta Zamfirei” și alte frumoase creațiuni, dar „Povestea unei coroane de oșel” și „Războiul nostru pentru Neatârnare”, — scrise de el încă erau citite cu mare sete de toată suflarea românească.

Dacă dela locul acesta am vorbit însă mai mult despre sufletul său religios, — intenționez prin aceasta să apelez la clasa noastră cultă de azi, să nu uite că marele Coșbuc a iubit neamul său, dar nu a uitat nici de Dumnezeu.

De aceea trecătorule, trecând pe lângă acest monument al lui, adu-ți aminte ce a făcut el pentru neam și te adapă din sufletul lui curat.

Iar voi cei ce veți trece pe lângă monumentul istoricului Alexandru Dimitrie Xenopol, nu uitați că el a

fost reprezentantul tipic a culturii naționale. Măreață faptă a săvârșit, când a dăruit Aradului vasta sa bibliotecă. Voia să ne grăiască și după moarte, că aici la granița de vest a scumpei României, numai prin cultura națională, vom fi sentinela adevărată a geniului românesc.

În autobiografia sa, declarase, că naționalist a fost dela cea dintâi îngânare a minții pe tărâmul cugetării și ca naționalist va trece în pământ. A servit ideea națională română cu sfințenie. În scrierile lui, iubirea de neam și de țară este cea mai aleasă preocupare, luminată de studii juridice, despre cari spunea că sunt absolut necesare unui istoric.

Prin teoria sa despre istorie, era cunoscut chiar streinătății și de multe ori a fost invitat la congrese internaționale și să țină cursuri la Sorbonne. Istoria Românilor din Dacia Traiană este operă de mare valoare. Astfel monumentul lui, aici, în partea apuseană a Țării, este un indiciu, că neamul nostru este chemat a colabora cu națiunile mari ale Apusului la ridicarea spiritualității în omenire.

Dacă în clipa aceasta bucuria bisericii noastre a voit să fie în chip desăvârșit îmbrăcată în haina cuvântului, — bucuria aceasta va fi și mai îndreptățită, dacă serbarea de azi va fi urmată de o reală purificare și regenerare a sufletelor. Noi stăm gata să contribuim cu toată munca și jertfa Noastră la adevărata înălțare a sufletelor, la progres necontenit și vecinic, care nu admite oprire.

Nădejdea Noastră este neșarmurită, ca precum izvorul mic prefăcut în râu, este purtător de corăbii — așa și centrul cultural și național al Aradului de ieri va purta falnic ideea națională română și flamura solidarității românești, — cari se vor adăpa și din geniul marilor scriitori români Gh. Coșbuc și A. D. Xenopol.

Cu această fericită nădejde să strigăm:

Trăiască Maj. Sa Regele nostru Mihai I.
Trăiască România!

Cuvântare

ținută cu ocaziunea congresului inginerilor în
Arad la 14 Septemvrie 1929.

O legendă, ne spune că marele sculptor Michelangelo, după ce a terminat Statua proorocului Moisi, — cuprins de o stare extatică a mai aplicat statuei o groaznică lovitură de ciocan, zicând: „Grăește Moise!“ Numai graiul îi mai lipsea statuei, căci fruntea ei radia de bunătate și frumsețe.

Lumea de azi nu ni-a dat să vedem pe toate terenurile oameni, cari să se asemene la caracter și frumsețe cu expresivitatea artistică a statuei lui Michelangelo în opera lui Moisi. Această tristă constatare este rezultatul individualismului exagerat al zilelor de azi care nu prea voește să știe de opera instituțiilor tradiționale ale sufletului românesc, între cari numărăm mai întâi: biserica ortodoxă.

Domniile Voastre, invitându-ne pe Noi, reprezentantul Bisericii, să facem parte din comitetul de organizare al acestui congres, dați o pildă edificatoare de felul cum trebuie să se comporte intelectualul român față de biserica sa strămoșească. Imi place să cred că D-Voastră, cu toții, fără excepție, vă dați seama că omului de azi nu-i ajunge să aibă accelerat, automobil, avion, radio, electricitate, băi în străinătate și confortul celei mai vaste imaginații: omul de azi are aceste bunuri, dar neliniștea, disperarea, turburările, nemulțumirile și sinuciderile nu lipsesc din lume. Este bine a scoate cât mai multe automobile din fabrici și cărbuni din mine, dar și sufletul își cere ale sale.

Ne trebuie și doctrina lui Hristos, căci lozinca de

concurență, libertate, nu înlătură încă inegalitatea și nedreptatea lumii. Ce folos să spun în gura mare, că sunt liber și mor de foame! Nemulțumirea lumii de azi numai prin dragoste creștină se poate tempera. Prin pietatea creștină stăpânim plăcerile exagerate, iar nu prin măsuri polițienești.

Intellectualii noștri să premeargă deci cu pilda creștină, căci soarele de sus în jos își trimite razele sale până în adâncimi. Părâul de munte dinspre vârfuri merge la vale și astfel și o nouă îndrumare religioasă-culturală, de sus trebuie să pornească spre popor. Știința nu mai este azi monopolul celor pușini. Curentele distructive, prin scrierile de senzație prin cinematograf își fac drum în mulțime și numai doctrina Mântuitorului poate opri răul.

Sunt mândru, că D-voastre înțelegeți rostul înalt al credinței noastre străbune. Această biserică vă binecuvintează pe toți acei cari, vă dați seama, că renașterea neamului nostru poate veni numai dela realizarea în domeniul practic a doctrinei creștine. În anul acesta se împlinesc o sută de ani de când din orașul acesta episcopi români apără legea și limba românească. Ca urmaș al acestor episcopi, aduc salutul Bisericii mele, acestui congres și vă împărtășesc arhieriasca mea binecuvântare.

XX.

Cuvântare

ținută cu ocaziunea congresului misionar din
Chișinău în 6 Octomvrie 1929.

Am venit în mijlocul D-Voastră cu sentimentul unei îndoite recunoștințe: să mulțumesc I. P. Sf. Mitropolit Gurie pentru dragostea cu care a onorat în persoană Congresul misionar dela Arad și să Vă mulțumesc Fraților Voastre pentru dragostea ce ni-ați arătat nouă personal la acel Congres și de atunci până acum.

Recunoștință așteaptă un părinte dela fiul său, un învățător dela elevul său, un sărac dela binefăcătorul său. Recunoștința mea culminează în faptul că atât I. P. Sf. Voastră, cât și frații misionari m'ați încurajat în munca grea pentru apărarea bisericei strămoșești și astfel cu drept cuvânt ați înlăptuit proverbul lui Solomon: „Erate de frate ajutat este ca o cetate tare și înaltă și are putere ca o împărăție întemeiată“ (18 v. 19).

Cu toții suntem chemați astăzi să împlelim diadema cea mai frumoasă a anteluptătorilor neamului românesc de azi pentru Hristos. Scriitorul bisericesc Tertulian spune că creștinii timpului său iubeau o icoană sfântă, pe care au așezat-o mai întâi în biserici: icoana bunului păstor, care poartă pe umeri oaia cea perdută dar regăsită prin truda păstorului. Icoana acestui păstor să ne călăuzească în lucrările noastre. Atunci sunt sigur că vom da pâinea vieții celor cari o cer dela noi: am certitudinea că atunci oropsiții și nenorociții nu se vor mai scâlta în lacrimi, îndoielnicii nu vor mai alerga pe drumul rătăcirii, păcătoșii pe patul morții nu se vor sbate în desnădejde.

Fraților,

Să stăm cu Dumnezeu în necontenită rugăminte și vom birui. Căci nu vom putea vorbi oamenilor despre Dumnezeu, dacă nu vorbim mai întâi *noi* cu Dumnezeu prin rugăciune. Dacă suntem morți în fața lui Dumnezeu nu vom putea ridica pe cei morți sufletește. Precum nici un copil nu poate suge lapte dela o mamă moartă, astfel nici credinciosul nu poate să se nutrească sufletește dela preotul, care nu știe propovedui cuvântul de foc al Evangheliei.

Precum Saul a întrecut odinioară pe Evrei prin înălțimea corpului, așa trebuie să întrecem noi pe credincioși în toate virtuțile. Infrățirea la muncă ne va ajuta să biruim. Infrățiți să pornim la muncă și să nu uităm cuvintele lui Gh. Coșbuc:

„Trăiască cei ce vreau să lupte
Iar cei fricoși se plâng și mor
De-i vezi murind să-i lași să moară
Căci moartea e menirea lor!“

Menirea noastră e viața în Hristos, Amin.

Cuvântare

ținută cu ocaziunea deschiderii congresului
„Asociației Clerului Andrei Șaguna“, la din 6
Noemvrie 1929, în Alba-Iulia.

*Inalt Prea Sfințite Părinte,
Prea Cucernici Părinți și frați,*

Am venit la acest congres pentru a merge mai
întărit la luptă împotriva vrăjmașilor bisericii noastre.

„Deși se va lupta cineva, nu se încununează, de
nu se va lupta după lege“ (2 Tim. 2. v. 5). Marele
Apostol Pavel, care a grăit aceste cuvinte, a mai spus:
„Luptă bună m'am luptat“. Marele Apostol Pavel, a făcut
dovada că pentru Hristos a suferit năvăliri în toate zi-
lele, ostenele, bătaii și temniță (2. Cor. 11). Dacă deci
și eu, nevrednic urmaș al Apostolului Pavel, am suportat
oarecare osteneală, venind în mijlocul vostru, — ce
dar este mie? Căci dator sunt a pune toată viața mea
în slujba lui Hristos și a mă ruga împreună cu voi ca
Biserica cea sfântă a Lui să biruiască. Dator mă sim-
țeam a mă ruga și eu azi împreună cu voi, ca misiona-
rismul bisericii noastre, să triumfe spre slava lui Dum-
nezeu, care oprind odinioară soarele în loc și ducând
la biruință pe Iosua asupra Gabaoniștilor ne va duce și
pe noi la biruință asupra vrăjmașilor văzuți și nevăzuți.

După mărturia Sf. Ambrozie fericit a fost odinioară
episcopul Sixt, că a avut pe diaconul Laurențiu, care
văzând că episcopul său merge la moarte de martir, cu
lacrimi în ochi îi zise: „Unde mergi, părintele meu,
fără de fiul tău? unde grăbești, sfânt preot, fără diaconul
tău? Tu încă nici odată nu ai adus jerifa fără mine

slujitorul altarului?... Tu m'ai admis la săvârșirea sfințelor taine și acum în adevăr ai voi să oprești ca sângele meu să curgă împreună cu al tău în moartea mucenicească“?

Episcopul a răspuns că numai ucenicii slabi cad înainte de dascălul lor, iar cei tari rămân, căci sunt chemați a rămâne după învățător, ca să biruiască în urma lui. Și Laurențiu a căzut după episcopul său.

Bunul Dumnezeu nu mă va învrednici pe mine cu aureola unui episcop de talia lui Sixt, dar voi căuta în munca mea viitoare să mă jertfesc pentru biserica română ortodoxă, cum va trebui să ne jertfim toți episcopii Țării Românești, căci numai în felul acesta vor avea preoții noștri duhul de jertfă al diaconului Laurențiu.

Episcopatul și preoțimea noastră trebuie să fie după pilda lui Iosua și Kaleb. Doisprezece exploatare au fost trimiși odinioară în Canaan ca să ducă veste poporului ales despre cele de acolo. Dar numai Iosua și Kaleb au îndrăznit să îndemne poporul la lupte cu inamicii Canaanului. Toți cei zece mii preoți ortodocși ai țării, — fără excepție, — împreună cu episcopii lor suntem hotărâți să ne solidarizăm la muncă pentru a birui asupra păcatului sub toate aspectele lui.

Acest congres este un mijloc de solidarizare la muncă frățescă. O frumoasă solidarizare a realizat și Asociația preoților misionari din țară. Această asociație a făcut ca Societatea Sf. Gheorghe să se răspândească până în Basarabia, a răspândit în toată țara broșurile religioase pentru popor, redactează o revistă misionară, crează asociații religioase, ține misiuni populare, școli duminicale și realizează multe alte locuri bune. Ca unul care sprijinesc de aproape munca preoților misionari, — mă bucur deci că Asociația Clerului „Andrei Șaguna“, — caută înfăptuiri misionare.

Prea Cucernici Frați!

Vă doresc rezultate bogate pe acest teren și Vă

rog să nu uitați că, cu toții avem ceva de spus nu numai pe seama noastră, ci și pentru lumea noastră laică.

*
• * •

Toți ne vizează să ne facem datoria de preoți. Dar noi trebuie să chemăm lumea de azi la sentimentul răspunderii sociale. Dacă și Andamanezii din India, Ainozii din Pădurile Japoniei, Bușmanii și Pigmeii din Africa au acest sentiment, — cu atât mai vădit să-l avem noi, cari ne mândrim a avea o conștiință creștină.

Să nu ne amăgească sclipirea aurului și argintului, căci aur și argint avut-au și Babilonienii, cari azi nu mai sunt. Filozoful Oswald Spengler în scrierea sa: „Der Untergang des Abendlandes“ compară lumea de azi cu lumea romană în decadență din secolul 4-lea. Dar precum atunci un Iulian Apostata a trebuit să exclame: Tandem vicisti Galilae, — așa și lumea de azi trebuie să spună: „Hristos este viața noastră“ AMIN.

Cuvântare

ținută cu prilejul vizitei I. P. Sf. Sale Patriarhului
Regent Dr. MIRON CRISTEA în 29 Decembrie
1929 la Timișoara.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne,
Iubiții mei fii sufletești,*

Viața trăită în Dumnezeu îndreptățește pe creștinul adevărat să se bucure de binefacerile Celui mai presus de fire. Viața trăită în Dumnezeu ne face pe noi Românii ortodocși să ne bucurăm, că vedem ceriul azuriu, soarele strălucitor și curcubeul multicolor. În adevăr bucuria vieții în Dumnezeu nu este bucuria simțirilor și gândurilor *trecătoare*, ci este psalmodia sufletului, care numai în Dumnezeu își găsește odihna.

Din moși strămoși un foc sacru s'a coborât peste sufletele strămoșilor noștri, *un foc*, ale cărui flacări se înălțau spre cer, precum și focul material se înalță în sus, căutând o existență durabilă. Schinteia divină aprindea totdeauna focul sacru al strămoșilor noștri și astfel nu-i mirare, că viața lor era plină de bucurie creștină.

Sfântul Ion Gură de Aur a observat la Fenicieni și Asirieni că îndată ce treceau la creștinism până și fața lor lua înfățișarea bucuriei, deși dela natură erau ursuzi. Indienii din Paraguay și Chinezii după înfățișarea feței inclină spre scepticism, dispreț și idiferentism, dar îndată ce se încreștinează, fața lor radiază de bucurie.

Cu atât mai mult ne bucurăm noi astăzi auzind sfânta Evanghelie, care ne spune că economia divină a păstrat sufletul pruncului Iisus care a devenit împăra-

tul lumii și al veacurilor. Perit-au pruncii de doi ani și mai mici din Vitleem și hotarele lui, dar a rămas pruncul din iesle, care a adus mântuirea tuturor. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii a dat orbilor lumină, schiopilor umblare, surzilor auz și morșilor viață. Dragostea Domnului este mai tare decât electricitatea care volatilizează metalele și descompune corpurile. Ea este mai tare decât magnetismul, care paralizează până și brațul cel mai puternic. Dragostea lui Iisus a triumfat asupra Romei, care reprezenta pe atunci puterea lumii, a biruit asupra Athenei, care reprezenta înțelepciunea lumii.

Văzând noi biruința de aproape două mii de ani a creștinismului, suntem datori să îndreptăm privirile noastre dincolo de zările omenești și să talmăcim oamenilor rosturile vecinice ale realităților creștine. Adevărat că viața este scurtă, de o clipă, ca săgeala, ca ecoul, ca norul, ca roua, dar deasupra celor trecătoare plutește Dumnezeu. În consecință simțim nevoia indisolubilei legături dintre Dumnezeu și om. Legătura dintre Dumnezeu și om se face prin biserică și reprezentanții ei. Între acești reprezentanți Pronia Cerească ne-a hărăzit nouă Românilor ortodocși pe Înalt Prea Sfinția Sa Prea Bunul nostru Patriarh Dr. Miron Cristea.

Înalt Prea Sfințite Stăpâne,

Pentru poporul nostru dreptcredincios nu este indiferent să știe că strămoșul Înalt Prea Sfinției Voastre, fericitul Vasile Cristea în urma prigonirilor baronului Kemény a trebuit să plece din satul său de baștină Potoc, de lângă Mureș, în Toplița Română. Acel strămoș a suferit și temniță la Unguri, ca și bunicul Înalt Prea Sfinției Voastre. Este edificator să știe toți Românii că munca fericită pentru biserică ați început-o ca învățător în Orăștie. Fericită, de trei ori fericită este activitatea ce ați desfășurat până azi în numele Crucii lui Hristos. Când baroneasa Kemény din comuna Ieci a pretins ca Românii să dea jos o Cruce ridicată la loc de frunte. Înalt Prea Sfinția Voastră a-ți scris în „Tribuna” din Sibiu împotriva acelei nelegiuiri și a-ți îndemnat la luptă

pentru libertate, căci, precum zice Bolintineanu, — cine luptă pentru libertate, luptă pentru Dumnezeu. A-Ți fost cel dintâiu care a-Ți conlucrat la înfăptuirea frăției între studenții români și slovaci la universitatea din Budapesta, a-Ți avut o atitudine demnă pe timpul procesului „Memorandului“ ca președinte al comitetului de studenți universitari, cari au lansat un apel către Români, ca să participe la desbaterea procesului.

Ca asesor consistorial în Sibiu a-Ți lucrat pentru ridicarea religioasă-morală a Românilor din Mitropolia Ardealului și mai ales pentru instituiile din arhidieceză, între cari și pentru ridicarea bisericii catedrale. Ca episcop al de Dumnezeu păzitei episcopii a Caransebeșului, V'a-Ți identificat cu adevăratele interese ale bisericii ortodoxe, ale turmei încredințate și ale poporului român, așa precum Providența divină Vă desemnase după antecedentele alegerii întru episcop. Numeroase vizitații canonice, sfințiri de biserici și școli împodobesc munca Înalt Prea Sfinției Voastre din timpul acela.

În anul 1911 cu prilejul sfințirii școlii ortodoxe din Lugoj a-Ți spus între altele: „E frumos să fii bănățean,... dar această mândrie este împreună cu o grea răspundere în fața viitorului“. Virtuți creștinești a-Ți pus la temelie mândriei bănățene și eu, care port grija sufletelor românești peste o parte a Banatului, Vă pot spune că toți Bănățenii, — ca și toți Români, — de atunci și până azi V'au însoțit cu admirația lor. Atitudine de părinte ocrotitor a-Ți avut în timpul războiului, înflăcărat orator a-Ți fost la adunarea națională din Alba-Iulia și delegat al marelui sfat național din Alba-Iulia, pentru predarea actului unirii în mâinile Marelui Rege Ferdinand I. Inima bănățenilor V'a însoțit pretutindeni și bucuria lor a culminat atunci când marele Rege Ferdinand I, la 1 Ianuarie 1920 (deci aproape exact înainte cu zece ani) cu prilejul investiturii, ce a-Ți primit ca Mitropolit-Primat al României-Mari, V'a spus: „Urcându-Te pe scaunul arhiepiscopal al Ungro-Vlahiei ai frumoasa menire de a înfăptui politica religioasă a lui Mihai Viteazul“.

Când în anul 1925 a-ți fost înălțat la demnitatea de Patriarh, a-ți mulțumit lui Dumnezeu că din simplu fiu de țăran, pe care l-a botezat un cioban, a-ți devenit Păstorul neamului ca indicație dela Dumnezeu, că un cioban Vă închinase la sfânta icoană.

Nu este timpul și locul să zugrăvesc aici binele ce-l faceți Bisericei și Neamului, ca Inalt Prea Sfințit Patriarh și Inalt Regent, dar sunt sigur că munca înaltă sinceritatea, dreptatea, bunătatea părintească și toate celelalte însușiri cu cari Atot Puternicul Dumnezeu V'a împodobit, sunt mană cerească pentru sufletele tuturor Românilor. Acum deci, când se împlinesc tocmai zece ani, decând sunteți Părinte Sufletesc al tuturor Românilor, în numele credincioșilor eparhiei mele, vă aduc cel mai profund omagiu ce Vi-l poate aduce un slujitor al Altarului și rog pe Atot-Puternicul Dumnezeu să Vă sporească anii vieții în pace și fericire.

Iar voi, preaiubiții mei fii sufletești, să nu uitați că aveți datoria să dați ascultare mai marilor voștri Părinți sufletești. Inalt Prea Sfinția Sa, Inaltul Regent și Patriarh *Miron*, în anul 1910, când a fost hirotont întru episcop, a spus între altele că a văzut la roirea unui stup de albine, că întreg poporul albinelor aleargă și zboară după matca sa cu încredere necondiționată. Aceasta încredere o aștepta atunci I. Prea Sfinția Sa și o așteaptă dela toți fiii bisericei, dar mai ales dela intelectuali. Intelectualii trebuie să ia pildă dela ploaia care se urcă în sus sub forma vaporilor, dar iarăș se întoarce pe pământ și rodește.

Așa să faceți, iubiții mei și sunt sigur că bucuria noastră de azi va da roduri binecuvântate. Atunci, cu adevărat vom fi contopiți sufletește, căci precum cedrii Libanului, stejarii României, brazii Norvegiei, palmierii Lybiei din acelaș pământ al lui Dumnezeu își trag seva lor, rămânând stejarul stejar, iar cedrul cedru, — precum i-s'a dat, — așa și noi, fiii bisericei străbune, să nu uităm că nutrindu-ne cu laptele sfânt al învățăturilor Bisericei ortodoxe: maica noastră a tuturor, vom crește, — fie care după starea lui, — adevărați frați întru Domnul.

Cuvântare

ținută cu ocaziunea conferinței caritative
creștine din eparhia Aradului.

Din clipa în care am luat conducerea episcopiei Aradului, am simțit că, din zi în zi, tot mai grele sarcini apasă asupra slabilor mei umeri. Tot ceea ce am făcut până acum, nu este nici a zecea parte, nici a douăzecea parte, din ceea ce va trebui să mai facem. În special pe teren caritativ-social s'a făcut puțin. Nu numai Sf. Scriptură, dar și vechea carte a Așezămintelor Apostolice ne impune îndatoriri grele. Iată ce zice cartea a patra a Așezămintelor Apostolice: Voi deci, episcopilor, îngrijiți de creșterea lor, ca să nu ducă lipsă de nimic: orfanilor înlesnindu-le cele ale părinților, văduvelor cele ale bărbajilor, celor vârstnici căsătoria, meșteșugarului lucru, celui nedestoinic a lucra milă, străinilor găzduire, flămânzilor mâncare, celor însetați băutură, celor goi îmbrăcăminte, bolnavilor cercetare, celor din închisori ajutor. Pe lângă acestea să aveți mai multă grijă de orfani, ca să nu le lipsească nimic, de fecioară până a ajuns la vremea căsătoriei și dați-o după un frate, iar băiatului dați-i cele trebuincioase, ca să învețe o meserie spre a se hrăni din venitul ei, ca, după ce va deprinde bine meseria, să-și poată cumpăra și uneltele meseriei, spre a nu se mai îngreuna dragostea fraților cea nefățarnică față de el, ci să-și agonisească el singur cele de trebuință.

Acest citat cuprinde problema asistenței sociale aproape în întregimea ei. Nu putem, deci, sta indiferenți față de săracii noștri, bolnavii și orfanii noștri.

Nu putem sta nepăsători în fața mizeriilor de tot felul. V'am chemat, deci, ca în fața acestor grele îndatoriri ale Bisericii să vă cer prețiosul sfat și nu mă îndoiesc că, cu toată iubirea, veți spune părerile D-Voastre.

Iubirea este pornirea cea fericitoare, care ne poate aduce pacea de care, în zilele noastre, se simte o nevoie atât de mare. Unde lipsește iubirea, acolo nesmintit se prezintă puhoiul asperităților de tot felul. Asperități mari avem în zilele noastre: mișcări muncitorești în toate țările, revoluții sociale, (Rusia, Spania) concepțiile ante-belice schimbate, axiomele dărâmate, noțiunea de proprietate și autoritate modificate. Ce face statul? El caută să niveleze aceste asperități însă înzadar, deoarece fără concursul Bisericii nu va putea avea isbândă. Să nu uităm că, alături de neagra sărăcie, luxul se răsfășă, automobilele se înmulțesc, dar temnițele sunt pline. Săracii flămânzesc, iar bolnavii se înmulțesc peste măsură. Chiar și țările, cari au eșit învingătoare din crâncenul războiu, încă au o mulțime de greutăți economice-financiare. Dar să nu se creadă, că inegalitatea bunurilor ar fi pricina răului ce bântue societatea omească, căci adevărata pricină e lipsa de dragoste creștinească. Libertățile civile, atât de lărgite în urma războiului, n'au putut mângăia societatea. Mulțimea legilor și forța polițienească n'au putut potoli văpaia luxului și a egoismului, cari mistuiesc fără cruțare. Și să nu uităm că luxul și egoismul sunt doar o singură cauză a răului ce bântue în societate. Cumcă nu distribuțiunea egală a bunurilor poate mântui societatea din ghiarele relelor o dovedește Rusia, unde sunt milioane de cerșitori și unde mizeria e mai accentuată ca ori unde. Deci astfel stând lucrurile, cu drept cuvânt ne putem întreba: oare ce va putea aduce mulțumirea și fericirea atât de dorită în sânul societății? Desigur că numai religiunea creștină, căci ea înfrânează egoismul, ea face ca cel ce are două haine să deie și celui ce nu are, ea propagă iubirea și ajutorarea deaproapelui. Sfântul Pavel la II Cor. 3.18 spune: că dacă este în noi dragoste, resfrângem mărirea Domnului. Să nu stăm, deci, nepăsători față de relele

sociale, ci să căutăm fiecare să turnăm pe ele cât de mult unt de lemn tămăduitor. Să dăm mână cu toții, căci cu puteri unite, desigur că vom putea, cu mai mult succes, să trecem la fapte de caritate, prin cari va fi salvată ortodoxia noastră. *Deci la muncă frățească pentru Hristos și Biserica Lui!!*

Cuvântare

ținută cu prilejul adunării generale extraordinare
a fondului preoțesc în ziua de 1 Aprilie 1930.

Prea Cucernici Părinți!

De câte ori se pune în discuție problema situației materiale a clerului nostru, de atâtea ori trebuie să mărturisim că acest cler nici pe departe nu a fost și nu este recompensat pentru imensele servicii făcute neamului. Condițiile materiale ale pregătirii în seminarii sunt precare iar preotul tânăr când pornește la muncă în ogorul lui Hristos, n'are unde să-și plece capul, căci și salariul unui păstor de oi este mai bine asigurat decât locuința preotului.

Ierusalimul odinioară n'a cunoscut vremea cercetării sale și a trebuit să piară. Ierusalimul aștepta semne externe și n'a observat că Hristos a venit ca să mântuiască. Nici lumea de azi nu prea ea în seamă pe trimișii lui Hristos. Trimișii Domnului sunt aici, preoții lucrează. Muncitorii din fabrici, funcționarii statului sunt mai fericiți că cel puțin se caută planuri pentru a li-se înlătura mizeria împreună cu lipsa de locuințe, dar la preoți nimeni nu se cugetă.

Marele economist francez Charles Gide în Cursul său de economie politică arată că problema locuințelor este de mare importanță; din punct de vedere social este mai mare decât hrana, căci cheltuelile chiriei au crescut mai mult. Ei bine, preotul este cel mai important factor social al mulțimilor și la locuința lui nu se gândesc nimeni.

Noi la Arad, am cumpărat pământ din banii preo-

șilor pe seama fondului preoșesc și statul ni l-a expropriat. De cinci ani de zile în fiecare an caut prin intervenții personale să redobândesc ceva din pământul luat. Mi-a rămas numai nădejdea care o vom mai spori cu marea putere de răbdare a preoșimei noastre.

Această răbdare mucenicească a preoșimei este exemplară. Preoșii nu sunt sclavii prezentului; ei caută și din punct de vedere material numai la viitorul preoșteselor și copiilor lor. Ei slujesc până la adânci bătrânețe și nu beneficiază personal de economiile puse la fondul de penzie pentru zile negre. Ei bine acest preot jerfitor nu trebuie deci criticat, ci lăudat.

Laudă să cuvine vouă preoșilor că plantați nădejdea vecinicii în inimi, deși nu aveți nici o bucată de pâine; laudă se cuvine vouă, că voi locuiți în colibe cu coperișul desfăcut și în școlile confesionale zidite prin îndemnul nostru nu vi-se prea face loc de locuință. Bravi sunteți, că munca voastră cu toate acestea sporește spre slava lui Dumnezeu și binele Țării Românești.

Acest omagiu am ținut a-l aduce preoșimei noastre cu prilejul adunării generale a fondului preoșesc. Vrednici sunt preoșii de acest omagiu, căci ei învață lumea de azi să se plece legilor și forșelor morale, cari stau la baza vieții adevărate. Cu aceste cuvinte deschid adunarea generală a fondului preoșesc și Vă rog să fiți siguri că mă găsiți în fruntea năzuințelor chemate a îndrepta situația materială a clerului nostru!!!

Cuvântare

ținută cu prilejul adunării generale a societății femeilor ortodoxe, filiala Arad, în 15 Aprilie 1930.

St. Doamnă Presidentă,

Doamnelor și Domnilor,

Cu bucurie particip la adunarea aceasta, pentru că văd străduința femeilor alese ale orașului nostru de a se găsi în slujba celui mai sfânt ideal. Mai întâi este sfânt idealul creștin pentru că acest ideal a sfințit pe bolnavi, pe păcătoși, pe săraci și pe toți năpăstuiții. E sfânt idealul creștin pentru că Iisus s'a dat pildă de jertfă pentru acest ideal, câtă vreme între oameni pildele sunt rare și reduse în proporții.

E sfântă și lupta pentru idealul creștin, căci oamenii de azi caută mai mult formele externe ale principiilor de viață, câtă vreme luptătorul creștin declară că ideologia este lucrul de căpetenie. Deci dacă femeile se găsesc în serviciul ideologiei creștine este cu atât mai laudabil. *Dar este și ceva firesc, femeile erau de față la moartea Domnului pe Cruce; Mântuitorul lor li-s'a arătat mai întâi după Înviere. Pe femei le-a ridicat creștinismul la demnitatea cea mai înaltă. Arătați-mi o doctrină, care să fii ridicat mai mult demnitatea femeii?!*

Vrednice sunteți deci D-Voastre de laudă că răspândiți în lume pe Mântuitorul. Faceți, precum a făcut Maria Magdalena: ea nu s'a mulțumit să știe vestea Învierii, ci a comunicat-o și altora. Astăzi aveți să împărtășiți lumii unele lucruri despre Mântuitorul. Dacă lumea vă întreabă: ce faceți? să răspundeți că răspândiți împărăția Lui!!! Această împărăție o răspândiți luând în

proprumul muncii D-Voastre exercițiile spirituale. În alte biserici se găsesc locuri de retragere pentru studenți și intelectuali, pentru industriași ca și pentru muncitori, cari petrec câteva zile în reculegere sufletească.

Exercițiile acestea sunt acte ale pietății, ale evlaviei împreunate cu rugăciuni, meditații, lectură și împărtășire cu Sf. Taine. Cu prilejul acestor exerciții spirituale vi se va vorbi despre cele mai importante adevăruri creștine, cari au legătură cu viața zilnică. Se vor ține o serie de cuvântări în intervale mai apropiate și cu legătură de idei. În scopul acesta aveți nevoie de cel puțin trei zile libere, fără ocupații distractive; aceasta o vom încerca în viitorul apropiat, firește cu concursul binevoitor al D-Voastre. La aceste exerciții D-Voastre veți da pilda întâia participând totdeauna la ele.

O altă cale de urmat ar fi să trimiteți fete tinere la institutele de asistență socială și apoi să le aplicăm la spitale și institute de educație. În tot cazul trebuie să acționați pe terenul educației creștine. Dacă veți isbui să luați conducerea unui cămin de ucenice, cu atât mai bine. Lucrul principal este ca să serviți ideea ortodoxă prin orice instituție. Căci viața adevărată nu consistă în privirea cu nepăsare a realității ce ne înconjoară. Un mare misionar rus, preotul M. Calnev spune că orice creștin are și îndatoriri de ordin social, luptând pentru triumful binelui. Acest triumf al binelui numai învățătura lui Hristos îl asigură. Durere, că oamenii n'au încercat în mod temeinic să realizeze pe toate terenurile izbânda principiilor Mântuitorului.

D-Voastre deci, aveți datoria să ne ajutați nouă conducătorilor Bisericii în munca de purificare a sufletelor. Să spuneți lumii de azi că Mântuitorul a zis: „celace nu este cu mine împotriva mea este și acela ce nu adună cu mine risipește“.

Arătați prin fapte că sunteți cu Domnul. Căci vă zându-vă lumea, vă va imita și urma munca stăruitoare ce o depuneți pe altarul neamului. Nu decepționați, când nu vedeți rezultate imediate, căci criza materială ne pricinuește multe necazuri. Cu toate acestea nu ar

fi greu să înființați un cămin modest pentru servitoare, unde în Duminici să se adune acestea și să le vorbiți despre Hristos. Deasemenea s'ar putea aranja o sală de întruniri pentru muncitoarele din fabrici, ca să le vorbiți despre Hristos, firește prin glasul autorizat al Bisericii. Aceste căminuri ar întreține legătura fetelor și muncitoarelor cu Biserica. În aceste căminuri s'ar putea aranja rugăciuni comune, conferințe și apoi ar urma spovedirea și împărtășirea.

Dar ați putea înființa undeva și o modestă ceainărie pentru fete și femei, cari momentan nu ar avea lucru. Ar fi multe de chibzuit cu privire la cele spuse până aici. Lucrul principal este să muncim. Căci marele economist Schmoiler zice: „Numai prin muncă își cunoaște omul puterile sale, își împarte timpul, își face un plan de viață. Prin deprindere îi cresc puterile, iar cu puterile acestea dorul de muncă și bucuria omenească.

În muncă este rădăcina oricărei puteri morale“.

Numai indivizii, familiile și clasele și popoarele, cari muncesc se conservă pe sine, cari însă se des-vașă a munci, vor cădea..... *Ofium et reges et beatos perdidit urbes*“.

La muncă deci Stimatele Doamne, la muncă. Ortodoxia noastră și prin ea trecutul nostru, sunt primejduite de atacuri multiple și de aceea mulți trebuie să fie și apărătorii. Mulțumindu-vă pentru osteneala depusă până azi pentru eparhia Aradului, rog pe Dumnezeu să binecuvinteze munca D-Voastră. Nu voi uita să laud munca aceasta și să vă mulțumesc, de sigur mai întâi dnei prezidente Crișan, — și comitetului, pentru serviciile prețioase aduse bisericeii noastre. Puteți fi mândre, Doamnelor românce ortodoxe din Arad, că aveți în fruntea societății din București pe dna Cantacuzino, care și acum, în zilele acestea, prin conferințele ținute în Franța, aduce mari servicii Românilor întreg. Chiar și numai faptul acesta este măgulitor pentru DV. și deaceia nu am destule cuvinte să vă îndemn la muncă nepregetată pentru neam și lege.

Cuvântare

ținută la congresul „Astrei“ în Caransebeș la 18
Noemvrie 1930.

Sire,

Inalt Prea Sfinte Părinte Președinte,

Fericiți suntem noi astăzi că în numele bisericii ortodoxe române putem aduce Astrei omagiul nostru în prezența Majestății Sale preaiubitului nostru rege Carol al II-lea.

Marele suflet al Majestății Sale s'a lămurit în mijlocul obuzelor dela Oituz, Predeal, și Jiu, pe Cireșoaia, la Mărășești și Mărăști. Cu ochii luminați ai sufletului Său vede toate crucile de mesteacăn, brad și de stajar, ce străjuiesc la căpătâiul eroilor, cari cuminecați în potirul legii ortodoxe s'au adus pe sine jertfă pe Altarul înfrățirii tuturor Românilor. Cu prilejul sărbărilor culturale dela Cluj, Majestatea Sa a spus că jertfele eroilor noștri trebuiesc întregite prin virtuți și cultură, ca să stăm alături de națiunile civilizate ale lumii. Sfântă este pentru biserica noastră aceasta țintă a Majestății Sale și ne bucurăm că Majestatea Sa, tot la Cluj, a spus că munca nu e numai cheltuială de energie, ci și o credință.

Munca prin credință este idealul M. Sale și al neamului românesc, căci cu prilejul suirii pe tron M. Sa a zis: „idealurile neamului meu au fost idealurile mele“.

Biserica noastră ortodoxă sfințește cu sufletul curat aceste idealuri ale culturii. Alexandru Cel Mare a spus odinioară că dorește să învețe dela Aristotel înțelepciune,

căci dela Regele Filip, tatăl său, a avut destul prin nașterea trupească.

M. Sa Regele Carol II, are dela gloriosul Rege Ferdinand și lumina înșălepciunei, pe care acum o țin în mâini ca rege al culturii.

Biserica noastră Vă însoțește, Sire, și Vă binecuvintează pe acest drum, muncind în legătură cu Astra în duhul lui Șaguna și în duhul strămoșesc. Dacă Alexandru cel Mare în tinerețe a făcut cuceriri, avem nădejdea neclătită că și M. Sa va birui, muncind și patronând cultura românească.

Prin luptă la biruință, prin biruință la cununa, care să împodobească pe toți Românii acum și pururea și în vecii vecilor. Să trăiți Sire!

Trăiască România!

Trăiască „Astra“!

Cuvântare

ținută cu ocaziunea primirii solemne a Dlui N.
Iorga în Arad, 30 Maiu 1931.

Iubite D-le Prim-Ministru,

Frumoasă zestre ne-a dăruit Dumnezeu prin frumuseța tinăra a răsăritului și prin strălucirea biruitoare a apusului; ne minunăm de amurgurile blânde și nopțile jîlțate cu diamantul stelelor; ne minunăm de dezmerdările mirezmele și nădejțile primăverii, de belșugul verii, vestejirea vremelnică a toamnei și tăcerea pacinică a iernii, dar ne minunăm și mai mult în fața Providenței că V'a dăruit pe D-voastre națiunii române și omenirii, ca cea mai înaltă pildă a felului cum trebuie să răspundă un om mare la întrebarea zilelor și ceasurilor vieții D-Voastre. D-le Prim-Ministru, ați dus o viață apostolică în domeniul sufletului pentru a creia o falangă de luptători sub arcul de triumf al unei culturi biruitoare, cu sufletul desbrăcat de lanțurile materialității.

Generația de azi trebuie să vă privească nu prin prizma judecății altora, ci prin judecata ei proprie: D-Voastre ați fost timp de 40 de ani nu numai un animator, ci și un îndrumător. Căci nu poți anima pe nimeni dacă nu-i spui ce trebuie să voiască și pe ce căi să umble. Cum vom anima asupra datoriei dacă nu oferim principii solide de viață, dreptare sigure în vârtejul valurilor vieții?

D-Voastre ați pus la temelie muncii îndrumătoare: credința, dragostea și nădejdea, prin cari ați format mai ales tineretul, căruia i-ați admirat răbdarea, de pildă când în 1931 un tânăr profesor în campania contra Bul-

gariei, luptând cu obstacolele războiului, avea mai multă voință decât mulți țărani. D-Voastră ați pregălit generația tânără pentru zilele mari de azi, prin concepții de seriozitate, onestitate, bunăcuviință și spirit de adevăr, dar mai presus de toate prin principiul dragostei, căci în 1916 spuneați la Ateneul din București: „Cred că mai bună politică este aceea care silește pe om ați da pri-lej să-l iubești“.

Ca nimeni altul ați făcut pe vremuri apoteoza drepturilor pe cari le avem asupra tuturor teritoriilor locuite de Români, libere azi de robie și lacrimi. La lași, în Dec. 1916, ați făcut amintire de bisericuța în care înainte cu 300 de ani Vasile Lupu se ruga cu familia și boierii, ca Dumnezeu să înlăture stăpânirea străină și îndemnarăți pe toți să păstreze sămânța credinței și nădejdei că vom fi mai mulți decât ce-am fost. Deci nimic din impresionismul inventat de alții. Cine crede, iubește și nădăjduiește nu este impresionist, ci purtătorul de cuvânt al celor mai sfinte idealuri, formulate de D-Voastre și în maxime ca: „Pentru fiecare zi ori un mănunchi de fapte, ori sufletul tău cu o treaptă mai sus“.

Nu este timp acum să arătăm, Dle Prim-Ministru, pe larg de ce vă admirăm atât de mult. Noi Românii dela granița de vest a țării, crescuți în duhul ortodoxiei străbune, vă sărbătorim fiindcă și valorile morale trebuesc accentuate iar nu numai cele politice și războinice. Vă suntem recunoscători că ne-ați ținut nădejdea. Eu personal, fiind în corespondență cu un student din vechiul regat, — sărutăm chipul D-Voastre înainte cu 20 de ani când acel student îmi scria cărți postale cu fotografia D-Voastre. Vă cunoaștem munca din Semănătorul, Ramuri, Floarea Darurilor, Drum drept, și Neamul românesc.

Noi vă suntem recunoscători pentru apoteoza făcută Bisericii ortodoxe în scrierile D-Voastre, prezentându-o ca dătătoare de limbă, artă, învățătură, ostași, mucenici și sfinți. Vă mulțumim pentru învățăturile date țăranilor în Neamul Românesc pt. popor, pentru desve-

lirea trecutului sub toate aspectele, pentru superioritatea gândului creștin și național. Aici în Ardeal și azi sunt sale și preoți cari nu vor uita niciodată că în cartea *Sate și Mănăstiri* ați numit pe Mihai Viteazul înaintea Mergător al gloriei României, iar înși-vă aveți mare parte la făurirea acestei glorii.

Noi vă suntem recunoscători că îndemnați și lumea de azi la muncă frățească pentru ridicarea țării. Oricărui om, oricărui bun român, care dorește ridicarea țării, îi cereți sprijinul, priceperea și puterea de muncă. Atotputernicul Dumnezeu să Vă binecuvinteze pașii vieții și strădaniile pentru înfrățirea tuturor și vă asigurăm de dragostea și recunoștința noastră, vă asigurăm că Biserica noastră și noi toți vom fi fericiți să putem contribui la reînsuflețirea poporului prin mijloace de cultură și la înfrățirea tuturor, exprimată de Mântuitorul prin cuvintele: *pace vouă*. În aceste sentimente vă zic:

Bine ați venit și să trăiți într-o mulți ani!

XXVIII.

Cuvântare

ținută cu ocaziunea vizitei M. Sale Regelui
Carol II la Timișoara 2 Maiu 1931.

Sire,

„Dragostea și sfințenia, cu care noi slujitorii sfințelor altare, deschidem sfânta evanghelie spre citire poporului credincios, se revarsă cu prisosință din inimile noastre, pe care le deschidem, ca să vă mulțumim cu adâncă smerenie, că V'ați milostivit a coborî la biserica strămoșilor noștri, spre a Vă ruga cu noi, a ne da pilde, că credința în Dumnezeu trebuie să fie candela și lumina cărărilor vieței noastre.

Fii bine venit Sire!“

Cuvântare

ținută cu ocaziunea vizitei M. Sale Regelui Carol II
la Arad. 23 Iunie 1931.

Sire,

Imensa dragoste către M. Voastre, ce svâcnește cu mare căldură din sufletele tuturor Românilor, svâcnește și din sufletele noastre cu căldură mai mare decât a razelor solare, fiindcă iubirea sufletească nu poate fi întrecută de nici o comoară.

Cu un sentiment de profundă alipire V'au însoțit toți Românii dela leagăn și până azi și suntem fericiți că din clipa în care pe aripile paserei măestre a-Ți descins pe pământul moșilor și strămoșilor, a-Ți reîn-suflețit românismul prin muncă și adevăr și înțelegerea patriotismului înalt, făcându-ne să înțelegem că luptând pentru cel mai înalt idealism românesc luptăm împotriva materialismului și pesimismului, căci materialismul nu este altceva decât o neîncredere ce duce spre căutarea celor materiale.

De aceea Biserica mea, care propagă alipirea către M. Voastre, este fericită să Vă poată primi ca pe cel mai înalt și măreț exemplu al idealismului și după datina cum Romanii doreau noului Cesar: sis major Augusto melior Traiano, (să fii mai mare decât August și mai bun decât Traian), — Vă dorim să întreceși în mărire și glorie pe glorioșii înaintași ai M. Voastre spre fericirea Românismului.

Să trăiți Sire!!

Cuvântare

ținută M. S. Regelui Carol II cu ocaziunea împărțirii
de ajutoare sinistraților din Micălaca la 26 Apr. 1932.

Sire!

Locuitorii din Micălaca și alte cartiere ale orașului Arad cu ochii încă umezi de încercările năvalnicilor ape, varsă acum lacrimi de bucurie că pot vedea în Majestatea Voastră pe Crainicul purtării de grije a Cerului, care V-a trimis să arătați că suferințele acestui popor sunt și ale Majestății Voastre. Dragostea părintească ce o arătați acestor locuitori le va spori speranța, perseverența și bărbăția spre a-și reface gospodăriile lor, iar prin graiul meu acești buni creștini și Români Vă asigură de vecinica lor recunoștință știind că V-ați îndurat prea grațios a-i ajuta în numele lui Dumnezeu care poartă grijă de dânșii.

Să trăiți *Sire*.

Cuvântare

ținută cu prilejul instalării protopopului Mihai
Cosma din Ineu la 12 Ianuarie 1930.

Prea Cucernici Părinți,

Iubiții mei fii sufletești,

Nimic pe lume nu este mai minunat decât omul și nimic nu este mai minunat în om decât sufletul lui. Dar nu ajunge ca omul să aibe suflet, ci trebuie să-l împodobească cu virtuți, căci numai în chipul acesta va birui în viață și va lua cununa măririi.

A fi bogat sau avea rang mare nu atârnă de voința omului, dar a fi împodobit cu virtuți, a fi statornic, bun și iubitor de oameni nu te poate împiedica nici o putere omenească. Firește că piedicele, cari se aștern în calea desăvârșirii omului sunt multe, dar tocmai pentru aceasta Atotputernicul a așezat biserica prin Fiul Său unul născut, Domnul nostru Iisus Hristos.

Corabia sufletelor, biserica este chemată să conducă și povățui pe oameni, căci chiar pe lângă învățăturile ei, încă sunt multe păcate și scăderi în lume, cari nu se pot micșora fără ajutorul ei. Această conducere și povățuire trebuie să se facă după cea mai bună îndrumare ca și în organismul bisericeii cel mai bun om să ajungă la cel mai bun loc.

Conducător trebuie să fie cel inzestrat cu însușiri de conducător, iar celelalte părți ale organismului trebuie să se supună, precum albinele se supun matcei lor.

Intre acești conducători sunt și protopopii, adică cei dintâi dintre preoți. Și acum iubiții mei — că bunul Dumnezeu m'a adus azi în mijlocul vostru ca să instalez

pe iubitul nostru protopop Mihai Cosma, jin să arăt unele calități, cari trebuie să ilustreze pe fiecare protopop al bisericei noastre, mai ales în ziua de azi.

1. Cunoașterea temeinică a Sf. Scripturi este cea mai de căpetenie calitate a unui bun protopop. Azi când cel din urmă ăran citește Biblia, protopopul-paroh trebuie să fie farul luminos, la care aleargă toți cei nedumeriți ca să li se tălmăcească locurile greu de înțeles. Altcum el nu va putea dovedi cu prisosință că toată Scriptura este de folos spre învățătură spre muștrare și îndreptare. (II. Tim. 3. v. 16).

Inzeștrată cu bogate cunoștințe din Sf. Scriptură și Sfinții Părinți, protopopul se va impune atunci ca adânc pătruns de cugetarea religioasă. Cugetarea religioasă va direcționa atunci atitudinea lui iar nu cugetările profane, scoase din câmpul vast al socolințelor omenești. Până mai ieri-alaltăeri mai mergea și cu ceea ce spuneau poezii și literații, căci trebuia să alimentăm sentimentul național, dar azi trebuie să propagăm cugetarea și simțirea religioasă într'o măsură mai considerabilă.

2. Mântuitorul zice: „Cela ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția ceriurilor“ (Mat. 5. v. 19). Deci una din cele mai de căpetenie calități ale unui protopop, trebuie să fie faptele, în cari credincioșii să privească așa precum privesc în oglindă. Deci faptele protopopului și ale preotului să vorbească mai întâi și abia după aceasta este îndreptățit să vorbească și cu graiul.

Să nu uităm Prea Cucernici Părinți, că țăranii buni dela sate citesc nu numai cărți și foi folositoare, dar ei citesc și dintr'o carte pururea deschisă, care este viața preotului.

3. În al treilea rând, protopopul și preotul de azi trebuie să cunoască spiritul timpului. Trăim în timpul vitezei, al grabei fără seamă, când oamenii se cugetă puțin la cele sufletești tocmai din pricina că trec grăbiți prin viață. Cele mai presus de fire sunt trecute cu vederea și de aceea omului de azi trebuie să-i vorbim în limba lui despre adevărurile vecinice. Oamenilor de azi

le place să li se spună că sunt moderni, că adică ei țin pas cu lumea. Fajă cu aceasta trebuie să li se arate oamenilor că a fi fericit, așa cum cere credința nu însemnează a nu ține pas cu lumea. A trăi în sfințenie, în curățenie este a ținea pas cu lumea cinstită, care nu se târăe în noroi, ci se ridică spre Dumnezeu. Azi nu este modern a trăi șezând pe un stâlp cum a făcut Simion stâlpnicul, dar ești modern, ești cu lumea, dacă te ridici din noroiul păcatelor. Ah, iubii mei, nu cuvântul este de vină, nu haina la modă este de vină, ci este de vină, cel care îmbracă haina la modă cu gânduri necurate.

Nu uitați iubii mei că Biserica este condusă de Duhul Sfânt și acest duh mai bine știe ce este bun pentru om. Când Psalmistul David a zis: „Domnul îmi este mie ajutor și nu mă voi teme ce-mi va face mie omul“ (Ps. 117 v. 6), a grăit pentru toate timpurile, deci și pentru noi. Prin urmare nu tot ceea ce omul doarește este de folos lui, ci numai ceea ce îi vine de sus, peste puterile lui.

Protopopul (și preotul) de azi are deci datoria să-și agonisească toate cunoștințele spre a putea spune fiecărui în limba lui că religia fiind cel mai folositor bun al omului, este și cel mai scump tezaur al tuturor timpurilor.

4. Blândețea este a patra însușire care trebuie să împodobească pe preotul și protopopul de azi. Adevărat este că preotul de azi trebuie să aibă în vedere pe Hristos și Biserica Lui mărturisind adevărul, dar să nu uite că un cuvânt mai apăsător supără azi mai mult ca înainte de războiu. Nervii omului de azi sunt mai simțitori, iar dacă într-o prăvălie negustorul te primește cu politeță, cu atât mai vârtos cerem preotului să fie părinte bun. Glasul lui să fie totdeauna calm, liniștit, plin de blândeță, având în vedere că și Sf. Pavel tuturor toate s'a făcut ca pe toți să-i dobândească.

Inzestrat cu aceste patru virtuți: cunoașterea Scripturilor Sfinte, pilda vieții, știința timpului, cunoștințele și blândețea necesară, protopopul de azi va putea fi

preot model. El va avea să fie model preoților și credincioșilor în cetirea cărților sfinte, în ajutorarea săracilor și bolnavilor.

Inzestrat cu aceste însușiri va putea li el mai întâi un misionar, arătând în parohia lui mai multă propovăduire, mai multă iubire de cei lipsiți, El va da pildă ca fondul milelor la el în parohie să fie mai mare, ca la el în parohie să funcționeze de model Societatea Sf. Gheorghe, comitetele misionare și alte întocmiri folositoare și atunci se vor reduce lucrările administrative. Căci să știm odată pentru totdeauna: că acolo, unde bate spiritul, unde lucrează Evanghelia, acolo biroul va avea mai puțin de lucru.

În asemenea condițiuni protopopul va putea predica din sat, în sat, ținând cuvântări de model, iar nu numai să inspecteze condicile parohiale, căci viața nu poate fi cuprinsă în condici, având alvia ei cu mult mai vastă. Dela cine să ia preotul pildă dacă nu delat protopopul său, în privința predicării și în alte privințe, ca iubirea colegială, raportul bun cu credincioșii și autoritățile?!

Ar fi multe lucruri de spus cu privire la condițiile cerute azi unui protopop, însă ajung cele spuse până aici ca să ne putem convinge de calitățile celui ce se instalează azi ca protopop al Ineului.

Am constatat că părintele Mihai Cosma cunoaște dumnezeieștile Scripturi. Sfinția Sa a crescut o familie de model, arătând tuturor cu pilda sa sfințenia căsătoriei și datorită părinților de a crește în frica de Dumnezeu pe fiii lor. Pilda aceasta a stors admirația poporului din parohia sa, iar desăvârșirea sa în cunoștințele juridice îl face cunoscut în cercuri cât mai largi, dându-i-se ocazia să învețe pe oameni mai ales azi că vor fi fericiți în măsura în care își cunosc drepturile și datorile.

Cu cât mai mult s'a îmbogățit Prea Cucernicul preot Cosma în cunoștințele folositoare, cu atât mai vădit s'a smerit pe sine, tratând blând cu poporul. De aici vine împrejurarea fericii că Sfinția Sa este iubit și

slimat de popor, iar Noi episcopul Aradului cu bucurie am aprobat alegerea lui ca protopop.

Prea iubite Părinte,

Pentru a da dovadă de dragostea neșărmurită ce o avem față de cler și popor, am venit în persoană ca să Te introduc în oficiul protopopesc și să-Ți doresc din inimă curată ca să păstorești poporul din protopopiat cu râvnă și dragoste divină. Îți împărtășesc arhierasca mea binecuvântare și rog pe Atotputernicul Dumnezeu să-Ți dea putere multă spre a binevesti poporul evanghelia păcii și dragostei frățești. Ajute-ți Domnul ca precum ți-ai găsit mângăiere în familie și parohie, așa și de azi înainte strădaniile Frăției Tale să fie încoronate de izbânzi spre slava lui Dumnezeu și cinstea sfintei noastre Biserici.

Iubiții mei fii sufletești!

Nu uitați iubiții mei, că părintele vostru protopop va fi chemat să vă învețe a nu vă încrede în aur și argint, căci avut-a orașul Cartagina aur și argint, dar s'a isprăvit și au biruit Romanii cari aveau virtuți ostășești. Părintele vostru vă va învăța că și Romanii au fost biruiți de alle popoare când s'au abătut dela legile morale.

Ascultați deci de părintele vostru, căci precum este sigur că râurile se pierd în mare, tot așa și viața voastră se va pierde fără ascultarea de preoții bisericeii. Precum o floare își deschide potirul ca soarele să o încălzească, așa să vă deschideți sufletele ca să ascultați cuvintele protopopului vostru. Căci sufletul fiecăruia trebuie să strălucească de lumina sfintelor Evanghelii și precum strălucirea soarelui întunecă toate stelele ceriului așa și viața noastră creștinească strălucitoare trebuie să întunece pe vrăjmașii văzuți și nevăzuți ai bisericeii noastre.

Atotputernicul Dumnezeu să vă facă părtași pe toți de nemărginita Sa bunătate și să nu uitați că aici în Ineu ați avut episcop înainte cu 225 de ani. În semn

de amintire către acei episcopi, pentru a treia oară am venit azi în mijlocul vostru spre a Vă povăţui să ascultaţi de păstorii voştri legiuîţi.

Apostolul de azi spune că Hristos a dat pe unii apostoli, pe alţii prooroci, pe alţii evanghelişti, iar pe alţii păstori şi dascăli până ce vom ajunge toţi la mîntuire, la măsura vârstei plinirei lui Hristos. (Efes. 4 v. 7—13). Fericitul Ieronim zice: „*Cel ce este păstor trebuie să fie şi învăţător şi în biserică oricât ar fi cineva de sfânt nu poate să ia numele unui păstor, dacă nu poate învăţa pe aceia, pe cari îi păstoreşte*“. V-am spus aceste cuvinte, ca să vă feriţi de apostolii mincinoşi, cari îşi fac culcuş cu dolari pe satele voastre. Feriţi-vă de cei ce nici pe sine nu se pot povăţui decât spre groapa pierzării. Iubiţi mai mult pe preoţi, rugaţi-vă pentru ei şi pentru sfânta biserică ortodoxă şi să fiţi siguri că Dumnezeu ne va dărui tuturora înflorirea trandafirului.

Cu aceasta vă împărtăşesc tuturor binecuvîntarea mea arhierască. Amin.

Cuvântare

ținută cu prilejul instalării protopopului Aurel Adamoviciu din Șiria, 31 Iulie 1932.

*Prea Cucernici Părinți,
Iubiții Mei fii sufletești,*

„Nimenia din cei legați cu poștele trupești nu este vrednic să vie, sau să se apropie, sau să slujească Ție Impărate al Puterilor, căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșat chiar și puterilor celor cerești“! Acesta este începutul rugăciunii cu care preotul se roagă în sfântul Altar înainte de ieșirea cu sfințele daruri. Acesta este și începutul cuvântării mele de astăzi, menită a vă arăta ce înseamnă a slugi lui Dumnezeu.

Cel mai înalt și Cel mai Bun, Cel mai Milostiv și mai Drept, Cel mai Ascuns și Cel mai Descoperit, Cel mai Neschimbat și atot Schimbător este Dumnezeu. Dumnezeu toate le împlinește, toate le face și ocrotește! Tu Doamne, iubești fără de patimă, Tu Doamne Te mâinii, dar rămâi liniștit, Tu schimbi faptele, dar niodată hotărârile. Tu Doamne Te bucuri de câștig fără să fii lacom“!

Avea dreptate oare când fericitul Augustin să spună aceste cuvinte în „Mărturisirile“ lui, căci Dumnezeu are toate desăvârșirile dela Sine, fiind fără început și fără sfârșit.

Nici o scădere nu poate atinge pe Dumnezeu și nici o putere nu poate să dorească pe care să n'o fi avut din vecii vecilor. Deci a sluji lui Dumnezeu, mare și înfricoșat lucru este, căci ce este Dumnezeu?!! Dacă toate cetele ingerilor și ale arhanghelilor, împreună cu

toată făptura, ar gândi că i-ar lipsi încă ceva lui Dumnezeu ca înălțime, adâncime, putere și înțelepciune, să se știe că din veci are și va avea pe toate acestea. Și dacă Cheruvimii și Serafimii ar voi să pătrundă pe Dumnezeu cu mintea, aceasta ar fi cu neputință în mod desăvârșit, căci pe Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Duhul Sfânt poate să-L pătrundă cu adevărat numai Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Duhul sfânt. Cu adevărat zicea Psalmistul (Ps. 101 v. 25—26): „Din vechime întemeiat-ai pământul și cerul lucrul mânilor tale este. Ele vor peri, dar tu vei rămâne, ca un vestmânt, le vei schimba. Dar Tu tot același vei fi, și anii Tăi nu se vor sfârși”.

A sluji deci Făcătorului Cerului și al Pământului, nu înseamnă numai ceeace cred unii oameni, cari socotesc că dacă cineva nu a făcut păcate mai mari și de rușine înaintea oamenilor, slujește bine lui Dumnezeu. Prin creștere, obicinuință și temperament oarecare poate cineva să fie om cum se cade, dar încă nu este slujitor adevărat al lui Dumnezeu. Căci prin faptele și purtarea noastră nu ajunge să ne socotim numai pe noi, câștigul nostru, cinstea noastră, mulțumirea noastră, ci trebuie să întrebuișăm timpul, puterile noastre, așa cum voește Dumnezeu iar nu cum noi ne-am învățat sau cum suntem noi dispuși.

Chiar și o piatră, dacă ar avea gură, ar lăuda pe Dumnezeu. Soarele încălzește și luminează până se va răci și se va întuneca. Stelele trimit lumina lor ca și luna. Pomul dă roade, iar florile răspândesc miros plăcut și plin de balsam; pasărele cântă și chiar micul greeruș laudă pe Dumnezeu! Tu omule, ești mai mult decât toate acestea, tu trebuie să slujești lui Dumnezeu ca și coroana tuturor făpturilor! Dacă voești să slujești lui Dumnezeu iață ce trebuie să faci. Mai întâi să te lapezi de idolii cărora te închini. Căci Dumnezeu cere să te închini numai Lui, din toată inima ta și din tot sufletul tău. Dumnezeu nu cade la tocmeală cu tine, ca și când ai cumpăra marfă dela târg. Cine nu slujește cu toată inima lui Dumnezeu, acela nu este nici cald

nici rece, iar despre unul ca acela zice Apocalipsul: „Știu faptele tale, că nu ești nici rece, nici fierbinte! Astfel fiindcă ești căldicel — nici fierbinte, nici rece — am să te vărs din gura mea“ (3 v. 15). Coardele unei vioare (violine) trebuie să fie întinse până la măsura care dă melodiile cele mai frumoase și fermecătoare. Așa și sufletul omenesc trebuie să se apropie de Dumnezeu în măsura darurilor ce sunt acolo. Precum după aromă și culoare cunoști fineța unei flori, așa și simțămintele unui om se cunosc după măsura apropierii lui de Dumnezeu, unde omul se împărtășește de darurile cele mai înalte.

Cine se închină și slujește lui Dumnezeu, împlinește poruncile Lui toate. Pentru aproapele are compătimire, dragoste și bucurie; pentru adevărurile divine are cel mai înalt respect, și caută să le urmeze, căci altcum face ca soldatul, care poartă mâncarea în ranișa sa dar nu voește să mănânce din ea.

Cel ce slujește lui Dumnezeu este chemat prin alții la aceasta slujire. Părinții, învățătorii, preoții chiamă pe toți oamenii să slujască lui Dumnezeu, asigurând de răsplată pe cei ce lucrează în via Domnului. Și totuși mulți oameni sunt de părerea că ajunge dacă la bătrânețele lor vor sluji lui Dumnezeu! Ei se referă chiar la sfânta Scriptură, spre a-și motiva părerea, spunând că și lucrătorii cari au venit către seară la lucru, încă au primit răsplată!!!

Iubiții Mei! Sfântul evanghelist Matei spune (c. 20) că stăpânul viei a zis celor fără de lucru: „De ce ați stat aici toată ziua nemuncind? — Și ei au răspuns: „Fiindcă nimenea nu ne-a locmit“. — Stăpânul a trimis la lucru și pe aceștia așa precum și Biserica noastră ortodoxă trimite la lucru pe toți fiii săi; Biserica noastră te chiamă pe tine să fii membru în comitetul misionar, pe altul în sfatul păcii, pe altul în consiliul parohial, în societatea „Sf. Gheorghe“ etc. Nimeni la noi în biserică nu rămâne netrimis la un bolnav, la un sărac, făcând voia lui Dumnezeu!!!

Ar fi deci un păcat greu, dacă cineva ar zice: am

timp mai târziu pentru împărăția lui Dumnezeu! Păcatul, iubirii mei, este ceva greu și în cursul anilor se face tare, așa că cu greu se mai poate stârpi. Iar virtutea este o artă grea, care nu se prea învață la bătrânețe.

Din pricina acestei socoteli greșite vedem azi pușini oameni curași cu inima, smeriți, iertători, milostivi, mulțumitori și grăitori de adevăr! De aceea sunt oameni, cari lucrează numai pentru bani, sau din obicei! Sunt oameni măsurăți la mâncare și băutură, dar fiindcă sunt slabi la stomac și nu din poruncă divină. Nu suferi pe nimeni fiindcă ești fricos, nu răpești al altuia fiindcă te temi de închisoare sau fiindcă nu ai ocazie!! Ori noi, avem nevoie de oameni, cari să aducă roade bune, fiindcă așa este voia lui Dumnezeu! Ca să avem astfel de oameni, ne trebuie timp, trebuie să începem din tinerețe a sluji lui Dumnezeu.

În pădurile seculare sunt arbori vechi, de sute de ani. Se spune că pe muntele Libanon ar fi cedrii cu mii de ani vechime, de pe vremea lui Solomon!! Vechimea se cunoaște după straturile de scoarță așezate pe trunchiul copacilor. În fiecare an, o nouă scoarță se așază pe copac. După grosimea scoarței se poate vedea dacă copacul a fost expus la soare sau la umbră, la uscat sau la umezeală. Așa și omul, în fiecare an așază ceva pe sufletul său, rugăciunile lui, biruința asupra patimilor se imprimă în suflet iar păcatele la fel. De aceea trebuie din tinerețe să luptăm împotriva răului și pentru bine căci, la bătrânețe, binele se prinde greu de noi. La bătrânețe uităm cele făcute la bătrânețe, dar ținem minte faptele tinereții. Trebuie deci să creștem în frica de Dumnezeu din tinerețe, ca să putem sluji lui Dumnezeu!

Celce slujește lui Dumnezeu se ferește de păcat, care este ca un fur. Sunt prăvălii, cari ajung în faliment din pricina furturilor ce le săvârșesc cei angajați în prăvălie. Așa ajunge sufletul la faliment dacă omul lasă păcatul să între ca un fur în suflet, răpindu-i bunurile cele mai prețioase. Păcatul fură încredința, prici-

nuiind neîncredere, care face pe om să nu se mai increadă în purtarea de grije a lui Dumnezeu. Fără aceasta încredere, tu omule vei deveni nerăbdător, care murmuri, dar dacă ai încredere în Dumnezeu, atunci vei zice: „Dumnezeu știe toate, eu sunt în mâna Lui, și orice încercare cu voia Domnului îmi va fi spre bine“.

Voi toți, deci, cari voiți a sluji lui Dumnezeu, păziți-vă ca păcatul să nu vă fure încrederea în Dumnezeu.

Iubiții Mei,

Văzând din cele mai dinainte, ce înseamnă a sluji lui Dumnezeu ca preot este o slujbă și mai mare, care nu s'a dat nici îngerilor. Căci nu către îngeri a zis Mântuitorul: „Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate, căroră le veți ținea, vor fi ținute“! (Ioan 20). Aceste cuvinte dumnezezești mă fac să mă cutremur și să mă sfiesc în fața lui Dumnezeu, că Mi-a dat mie vrednicia să vă aduc azi pe viitorul vostru duhovnic care este și protopop al tractului Șiria.

Cum să nu mă smeresc când știut este, că Prea Cucernicia Sa va fi chemat să vă învețe pe toți, cum trebuie să slujiți lui Dumnezeu! Cum să nu mă smeresc când știu că vă aduc pe Prea Cucernicia Sa într'o vreme de după război, când fiecare adevăr și fiecare valoare a fost crunt lovită și când adevărurile morale plutesc ca niște grinzi desfăcute ale unui vapor ce se scufundă??

Dar bun este Dumnezeu că biruința în lupta tuturor patimilor, cari frământă viața noastră ortodoxă și românească va fi a celor mai tari, a celor cari propagă principii mai sfinte și mai înalte. Ca să fiți mai tari v-am adus azi un om adevărat, un preot adevărat, român adevărat, protopop vrednic. Împotriva fulgerelor ne ajutăm cu paratrăznetul, împotriva bolilor fizice cu seruri diferite. Am citit într'un ziar că în Anglia zece mii de medici s'au întovărășit într'o asociație menită a lupta contra cancerului! Ei bine, împotriva bolilor sufletești, mai ales a urei, a răutății, a egoismului sălbatec, a lăcomiei, a lipsei de credință, dragoste și nădejde, ne

vom lupta prin oameni puși la locul lor. Impotriva lipsei de patriotism și a lipsei de colaborare ne vom apăra prin oameni, cari să strige sus și tare că mai întâi cu toții avem datoria să lujim lui Dumnezeu, Țării și iubitului nostru Rege M. Sa Carol al II-lea!

V-am adus azi omul care să vă învețe toate acestea cu încredere că-l ve-Ți ajuta cu toții. Chemarea lui e grea. Sfântul Grigorie de Nazianz zice că nu are aceeași simțire sau dorință femeea și bărbatul, tânărul și bătrânul, bogatul și săracul, cel trist și cel vesel, cel bolnav și cel sănătos, cel supus și cel poruncitor, învățatul și neînvățatul, cel îndrăzneț și cel temător, cel ce-și face datoria și cel leneș! Dumnezeu îi va ajuta Prea Cucernicului vostru Părinte să treacă peste aceste greutăți, căci este al tuturor, vă iubește pe toți deopotrivă și voește binele tuturor.

Iubite părinte,

Douăzecișidoi de ani sunt de când la buna școală teologică din Sibiu, am lăudat împreună pe Dumnezeu în psalmi și cântări duhovnicești. Pentru mine vor rămâne neperitoare acele clipe. Doresc acum să-Ți aduc aminte de ceeace Ți-am scris înainte cu două săptămâni: Ți-am scris ca în munca Frăției Tale să nu uiți de tineret și de comitetele misionare și alte organizări! Poartă grije de tineret și de toate organizările noastre eparhiale, învață pe toți să cunoască și păzească poruncile divine, să se dorească după vecinicie, să fugă de plăceri deșerte, să fie cumpătați, să muncească serios și să fugă de ispite. Invață-i pe toți să fie slujitori ai lui Dumnezeu, să ia ce trebuie și să dea ce trebuie, căci fără această măsură și o țară se prăpădește, ori care ar fi ea. Invață-i să dea cu bucurie, celor lipsiți, să-și crească bine pruncii, să umble cu frica de Dumnezeu. Căci să știi prin aceasta nu numai lui Dumnezeu, dar și Mie îmi faci bucurie și nici nu caut alte bucurii la oamenii mei, decât ca ei să-și facă datoria. Și să răsplătești lui Dumnezeu pentru tot ceeace Ți-a dat și-Ți va da, căci Dumnezeu e Domn, fiind stăpân a toate; Dumnezeu e

Părinte, fiind înainte de toate; Dumnezeu e Făcătorul A-toate, Cel mai presus de toate; Mie, iubitul meu, să-Mi dai dragostea de până acum căci și eu te voi purta în inima mea până la moarte.

Iubiții Mei fii sufletești,

Mare bucurie a avut sfântul Apostol Pavel când a trimis Filipenilor pe Epafrodit, fratele și împreună lucrătorul său (Filip 2 v. 25). Mare bucurie am eu că v-am adus pe părintele Aurel Adamovici, mare bucurie aveți și voi că-l primiți cu inimile deschise. Sfântul Pavel zicea către Filipeni să aibe în mare cinste pe Epafrodit. Aveți și voi în mare cinste pe Prea Cucernicul vostru protopop și căutați să vă apropiați de Dumnezeu, iubind Biserica ortodoxă, care dă astăzi mucenici și sfinți.

Rămâneți întemeiați în credință, întăriți și neclintii dela nădejdea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, al cărui slujitor sunt eu, binecâvântându-vă și dorindu-vă dela Dumnezeu sănătate și fericire în vecii vecilor, Amin.

Cuvântare

la depunerea jurământului recruților din garnizoana Arad, în 9 Aprilie 1930.

*Domnule General,
Domnilor Ofițeri,
Iubiți soldați,*

Tinereța este primăvara voioasă a vieții, când tinărul lasă casa părintească. Tinărul mai întâi pentru viața de ostaș lasă pe părinții săi, rudeniile și prietenii săi pentru a sluji țara și tronul. Căci datoria însoțește pe om toată viața. Datorii are stăpânul pentru slugile sale, sluga pentru stăpân. Avem datorii pentru semenii noștri, către Biserică și către țară.

Voi, iubiți recruți, ați venit la datoria către țară plini de gânduri curate ca și niște râuri pornite din izvoarele munților. Voi sunteți fericiți că intrați sub drapel, având în fața voastră pilda marelui rege Ferdinand I. și a celor optate de mii de soldați, cari au făurit România Mare. Morții noștri glorioși din războiul pentru întregirea neamului grăesc azi către voi și zic: noi ne-am făcut datoria, călcați în urma noastră. Ascultați voi de glasul morților dela Mărăști și Mărășești, Oituz și Cireșoia?! De sigur sunteți hotărâți a asculta și această hotărâre a voastră doriți să o pecelluiți cu jurământ!

Cât de mult ne bucurăm noi conducătorii voștri sufletești de această hotărâre a voastră, dar împreună cu noi se bucură și domnii ofițeri, văzând că ați venit să vă slujiți țara cu atâta căldură. Sfântă este slujba pentru țară, căci prin această slujbă vom chezașui păstrarea unirii tuturor Românilor, înfăptuită în anul 1918.

Unilatea noastră națională era un vis sfânt al moșilor și strămoșilor. La anul 1600 Mihai Viteazul a fost înaintea Mergător al unirii noastre naționale; această unire a fost stropită cu sângele lui Horia, Cloșca și Crișan, ca și cu sângele Domnului Tudor, iar în 1918 prin jertfe eroice s'a înălțat marele Ferdinand I. ca rege al tuturor Românilor!

Voi, iubii soldași, ați venit să jurați în fața lui Dumnezeu că veți sluji țara, că veți păzi moștenirea sfântă a celor cari au făurit unirea națională. Atotputernicul Dumnezeu să vă ajute a păzi jurământul ce-l depuneți, așa precum Dumnezeu s'a ținut de jurământul făcut lui Avraam, că-i va da fiu.

Să știți că Mântuitorul a găsit cu cale că oastea este folositoare; a vindecat pe sluga sutașului și a zis că un împărat dacă merge la război ține sfat dacă îi dă mâna sau nu să întâmpine cu zece mii pe cel care vine asupra lui, cu douăzeci de mii (Luca 14 vers 31). Deci chiar cuvânt dumnezeesc spune că oastea este trebuitoare pentru apărarea țării. Firesc este prin urmare ca jurând în fața lui Dumnezeu să vă dați seama că jurați în fața Aceluia, Care este Dumnezeu cu neputință a-l descrie cu graiul, este Dumnezeu Al Cărui mărire este necuprinsă, putere nemărginită și înțelepciune neasemănată. Dați-vă seama că Sf. Pavel zice: „Oamenii pe cel mai mare se jură și jurământul este la ei o cheazășie“ (Ebrei 6 v. 16). Cheazășie să fie și la voi jurământul că Veți sluji țara și pe iubitul ei Rege, până la cea din urmă clipă a vieții voastre!

Cu această nădejde vă împărtășesc arhieriasca mea binecuvântare și zic: Trăiască Majestatea Sa Regele!
Trăiască România!

Predică

ținută cu ocaziunea punerii pietrei fundamentale
a bisericii ortodoxe române din Timișoara-
cartierul Iosefin în 8 Septembrie 1931.

„Ală temelie nimeni nu poate să
puie afară de ceace este pusă de
Iisus Hristos“ (I. Cor. 3. v. 11).

Iubiții mei fii duhovnicești,

Nejărmurită bucurie s'a sălășluit astăzi în sufletul
meu, că prin așezarea pietrei fundamentale a viitoarei
biserici din acest cartier orășenesc, ați dat dovada că
sunteți gata să așezați existența voastră materială și
spirituală pe stânca nebiruită a credinței în Mântuitorul.
Mulți oameni de astăzi sunt de părerea că trăim vremea
când spiritualitatea este în agonie și că epoca noastră
va fi numită mormântul spiritualității.

Este adevărat că omul de azi aleargă să dobân-
dească lumea toată și cultul egoismului a ajuns la pa-
roxism, dar iubiții mei, un neam, o națiune, care zidește
biserici, face dovada că este o națiune divină, care, deși
trăiește viața sa în această lume, sufletește este mai mult
decât lumea, decât cele văzute și trecătoare.

Noi Românii am dovedit în trecut adevărul acesta.
Strămoșii noștri Romani ne-au lăsat moștenirea civiliza-
țiunii, a societății organizate, a statului juridic și a omu-
lui cuceritor. dând naștere miracolului roman. Grecii cei
vechi au modelat arta și știința; germanii au devenit
meșterii tehnice, francezii reprezentanți ai adevăratei
spiritualități, iar noi Românii ne-am plăsmuit sufletul din
dragostea Evangheliei lui Hristos, devenind proverbial
prin bunătatea noastră. Și până când în alte state ma

terialismul extremist cântă cântece funebre, neamul nostru românesc, după dalina străbună, ridică biserici lui Hristos Mântuitorul.

Dionisie din Alexandria în sec. 3-lea zicea că: „Tot locul în care ne mână nevoia, câmpul, deșertul, corabia, statul, închisoarea, ne servește pentru serbare sfântă în locul templului“. Fericiți erau Românii când se puteau închina și ei în temniși în loc de biserici, iar azi sunt asemenea fericiți că pot ridica biserici, din care să răsunе dragostea de frate și mai presus de toată dragostea de Dumnezeu!

Când renumitul poet Heine a văzut măreața catedrală din Anvers a exclamat: „În timpurile acelea oamenii au avut dogme, adică articoli de credință statornice! Noi avem numai păreri, iar cu păreri nu se pot zidi catedrale!“ Românii ortodocși din Banat, zidind bisericile lor, dovedesc că și ei au credință tare, și că împotriva egoismului și patimilor sunt gata să ducă lupta. Și mare luptă trebuie să ducem cu toții împotriva patimilor de tot felul, stând pe temelia neclătită a credinței în Dumnezeu!

Acesta este rostul că am așezat și sfințit piatra de temelie a acestei biserici. Lumea aceasta este câmpul de luptă al lui Dumnezeu. În istoria omenirii Dumnezeu duce lupta împotriva lui Satana, iar pe noi oamenii ni-a ales ca ostași ai Lui, deși suntem aici pe pământ numai praf și cenușe. Și precum săbiile, cari zac ruginite în grămadă, prin eroi scilicet și taie în toate părțile, așa sufletele noastre lăncede, prin Hristos se înviorează și, oțelite de cuvântul sfânt al sfințelor Biserici, își taie drumul spre înălțimi, spre Dumnezeu, unde omul găsește adevărata lui chemare și demnitate.

În înțelesul acesta, dacă este mare bucuria noastră, să fim siguri că mai mare bucurie este în Cer pentru faptul că zidim biserici spre slava Domnului. Hristos, Care a căutat cu indignare la Fariseii, cari au judecat pe Domnul fiindcă a vindecat mâna unui bolnav Sâmbăta (Marcu 3), va privi spre noi cu bucurie, văzându-ne că ridicăm biserică spre slava Lui. Hristos care a privit

cu ochi iertători spre Petru celce îl trădase, privește și spre noi cu ochii dragostei, dacă vede că noi în această Sahară a păcatelor îi ridicăm Altar de mărire! Hristos, care a iubit pe tânărul, care voia să fie desăvârșit, ne va iubi și pe noi văzând că prin biserici făcute cu jertfe laudăm sfânta Lui voință.

Mântuitorul zice: „ De Mă iubește cineva pe Mine, cuvântul meu va păzi și Tatăl Meu îl va iubi pe el și la el vom veni și locaș la dânsul vom face“ (Ioan 14 v. 23). Adică sufletul omului devine atunci un locaș alui Dumnezeu! Azi iubiții Mei, Domnul vede că voind a zidi aici biserică nouă, ne-am pregetit sufletele ca să-L primim pe El. El Fiul lui Dumnezeu știe că primind în casa noastră un oaspe, numai la el ne gândim și astfel făcând loc în suflet Mântuitorului, numai la El e gândul nostru. El simte deci că noi ne rugăm Lui în bisericuța sufletului ca să ne ajute a termina biserica; El știe că cu lumina sufletului nostru căutăm cărarea, care duce la noua Biserică, unde Domnul este de față în sf. Cuminecătură, fără de care nu avem viață vecinică!!

Mântuitorul se bucură deci de strădania noastră. Și această conștiință trebuie să ne însuflețească la muncă pentru terminarea bisericei. Căci zidind biserici facem mărturie că răsplătim bisericei pentru binefacerile din trecut. Înainte cu patru zile un creștin din satul meu mi-a adus flori de pe mormântul mamei mele. Acele flori mi-aduceau aminte că trebuie să fiu recunoscător mamei mele pentru binefacerile primite dela dânsa. Cu atât mai vărtos se cade a fi cu toții recunoscători mamei spirituale a neamului, sfintei biserici ortodoxe, dela care avem florile virtuților celor mai alese.

Zidind biserici ne pregătim spre scopul mai înalt pentru care am fost zidiți, căci în adevăr avem un scop mai înalt: ad maiora nati sumus! Hotarele patriei pământești sunt înguste pentru sufletul nostru, căci Mântuitorul a zis: „Eu am venit ca viață să aibe și mai mult să aibe!“ (Ioan 10 v. 10). Mântuitorul a voit ca noi să topim sufletul nostru în sufletul lui divin și să

ne odihnim în taina vieții și morții Lui. Mântuitorul a voit să-l primim ca Domn și împărat al sufletelor noastre, ca numai El să ne poruncească, numai de El să ascultăm.

Cu toții să ne pregătim deci de primirea vrednică a Domnului. Nici o clipă să nu fim fără de El. Mai ales acum în vârtejul atâtor încercări, ce vin asupra omenirii și asupra noastră, să așezăm cu toții capetele noastre în mâna cea tare alui Dumnezeu, căci El este ziditorul și susținătorul vieții noastre. Numai în lumina vieții divine vom înțelege că viața are un scop înalt, căci viața încadrată numai în orizonturi omenești sfârșește cu moartea, iar moartea este vrăjmașul vieții. Spre viața în Dumnezeu să tindem noi, căci Dumnezeu cunoaște lacrimile, durerile și doririle noastre. Avânturile, lacrimile, durerile noastre nu vor putea fi împăcate nici de internaționalismul cosmopolit, nici de francmasonerie, nici de liberă cugetare. Ura, răsbunarea, minciuna, egoismul sunt uriciuni înaintea lui Dumnezeu și ele pot fi distruse numai de Iisus Hristos, care este Domn, dar s'a făcut slugă; pentru noi este Rege, dar s'a făcut Părinte și Păstor al nostru, care iartă păcatele și ne mântuește.

La El, la El să alergăm! Așa cum strămoșii noștri credeau în Dumnezeu și urmau pe căile Lui, și noi să reînsufleșim puterile sufletești, cari animau pe strămoși. Nu ajunge însă că ne mândrim cu legea strămoșească, ci trebuie să avem și noi propriile noastre puteri sufletești, inspirați din strămoși.

În războiul mondial grenadirii germani au dat asalt împotriva tranșeului păzit de locotenentul francez Pericard, care abia mai avea vre-o doi soldași pe lângă sine. Morți avea însă destui pe lângă sine, cari au murit vitejește. Pericard văzând primejdia în care se afla, zise: *Debout, les morts! Sus morților! Sus morților!* Și aceste cuvinte au animat pe francezii din tranșeele vecine, cari au luptat vitejește și au biruit!!

Sus Români credincioși! Inviați virtuți strămoșești și însufleșiți pe fiii acestui neam ca să poată și ei lauda

pe Dumnezeu! Sus Români ortodocși! Sus Români bă-
năjeni, că a Domnului mărire trebuie să strălucească
prin voi peste tot pământul românesc și sceptrul puternic
al iubitului nostru Rege are razim și în sufletele noastre
oțelite în focul credinței!

Sus inimile, Sus! Amin.

Prisonierii cuvintelor.

Cine apreciază munca numai în teorie, acela nu dorește realități, acela se face că lucrează, dar doarme.

Dar sunt și alifel de oameni, cari cred că și critica simplă este muncă pozitivă. Armonizarea necesităților vitale nu se poate face însă fără muncă pozitivă. Prisonierii cuvintelor se cred tari și aici. Ei se fac a ști să distingă toate lucrurile, în toate domeniile.

Să privim o lature a problemei misionare. S'a început o acțiune prin broșuri pentru lămurirea credincioșilor în fața țăturor curentelor contrare credinței creștine. Eroii cuvintelor cred că o asemenea acțiune este îndreptată numai împotriva sectelor. Și n'au dreptate. Fiindcă a te apăra de un inamic nu înseamnă a te ocupa numai de inamic, ci și de tine însuși. Când arăși că rău fac bapțiștii că nu-și botează pruncii, nu te-ai ocupat numai cu bapțiștii, ci ai arătat doctrina pozitivă a bisericii.

Această doctrină a bisericii există în manuale de dogmatică, ba și în alte manuale, dar iată ce s'a întâmplat. O mulțime de creștini nu-și mai botează pruncii, căci s'au făcut bapțiști. Ce te faci deci ca să dovedești necesitatea botezului copiilor? Nici de cum nu înseamnă că te-ai ocupat cu bapțiști, ci ai expus doctrina ta. Această doctrină trebuie bine cunoscută spre a nu se mai întâmpla rățăciri. Creștinul ortodox trebuie lămurit că pruncu lui trebuie botezat, iar nașii au datorii mari. Dar aceasta nu înseamnă că te ocupi cu bapțișmul numai.

Sau dacă expunem învățătura despre Sf. Euharistie, sfintele icoane, jurământ, mântuire etc., nu înseamnă că ne ocupăm numai cu bapțișmul. Punând în fața bapțiș-

mului învățătura noastră, o elucidăm mai bine. Peste tot dacă eu stau cu arma în mână în fața inamicului, am în vedere mai întâiu, nu pe inamic, ci persoana mea.

Firesc lucru este să amplificăm ceea ce s'a scris până acum. Nu e timpul să folosim manevre dilatoriale, spunând că am făcut totul. Să nu uităm că mulți creștini cad din pricina insuficienței învățăturei lor în ale religiunii. Reminiscențe de pe băncile școlii primare, abea mai au în suflet. Acestea nu ajung. Și atunci înțelegem cât de binevenit este chiar din punctul de vedere ortodox, ca să dăm în mâna poporului cunoștinși religioase pe calea lecturii ușoare și simple.

Poporul nostru până mai eri era lăsat uitării în privința aceasta. Autorii scriau mai mult pentru preoți și pentru clasa cultă. Așa era în domeniul literaturii religioase și al științei teologice. Acum ne-am apropiat de popor cu broșuri scrise pe înțelesul lui. Poporul le cere, deci noi i-le dăm. Dar încă n'am făcut totul. Vom avea să extindem munca noastră. Vom adânci adevărurile religioase și pentru popor, vom arăta datoriiile ce le au creștinii față cu sfintele taine și față de adevărurile mântuitoare.

Suntem siguri că aceasta e muncă directă, pozitivă. Suntem ferm convinși că se va găsi în sfânta maică Biserica cine să ne ajute. Așa de pildă avem mângăierea să anunțăm colaborarea prețioasă a savantului profesor universitar Dr. Vasile Gheorghiu dela facultatea teologică din Cernăuși. Prea Cucernicia Sa ne-a scris de bildă broșura: Despre „*Botezul cu spirit sfânt și cu foc*“. Este o broșură excelentă care se poate utiliza împotriva pentecostaliștilor, conștinând doctrina pozitivă a bisericii, necunoscută însă, căci dacă mulțimea ar cunoaște-o nu ar aștepta „*botez cu foc*“ în senz literal!!!

Dar noi știm că și în alte centre eparhiale se lucrează pe calea tipăriturilor. Cu toții împreună vom și să facem ceea ce ne lipsește, căci nu toate ne lipsesc. Ba, putem zice că avem prea mulți cari vin cu pretenția de a judeca munca altora fără să muncească. Aceștia ar putea lipsi, căci prizonierii cuvintelor sunt.

Intelectualii și Biserica.

Lumea ideală, care nu cade sub simțuri, începe a avea aderenți din ce în ce mai mulți. Laturea materială a existenței omenești nu mai satisface pe mulți.

La noi foarte numeroși intelectuali se conving zi de zi, că credința dezleagă problemele, iar știința sfârșește cu semnul întrebării la multe probleme. Precum nu știm ce este electricitatea, nu știm nici modul de alcătuire al clorofilei plantelor. Marele chimist Liebig avea dreptate să spună: *„Niciodată chimia nu va izbuti să producă în laboratorul său o celulă, o fibră musculară, un nerv, cu un cuvânt, o parte organică înzestrată cu proprietățile vieții, și cu atât mai mult un organism“*.

Acei intelectuali, cari ar crede totuși că lumea lor poate fi satisfăcută fără lumina credinței, sunt rugați a citi cu luare aminte instructiva broșură a preotului Econom A. C. Cosma apărută în Biblioteca Cercului religios cultural „Trotușul“ din județul Putna. Broșura a apărut în anul acesta sub titlul: „Biblia și Știința“.

Firește, noi nu ne îndreptăm gândul spre atei pronunțați, lucru foarte rar la noi, căci infirmitatea sufletească a ateilor ușor vede lipsă de argumentație în cele mai luminoase dovezi. Noi, ne cugetăm la lumea variată a celor cari își afișează dragostea de Biserică și Credință. Chiar și în lumea strict bisericască câte odată îți este dat să vezi ideia de credință și dragostea de Biserică în serviciul cultului personal. Oamenii de mulțori văd prin prisma persoanei lor adevărurile eterne. Și de mulțori persoana care face abia umbră pământului, crede că este un centru solar.

Natural este să nu ne ocupăm aici cu apariții bol-

năvicioase, ori unde s'ar manifesta ele. In cler raritatea lor este evidentă. Deaceea ne vom mărgini să constatăm că mulți laici se înfățișează drept iubitori de Biserică și de Hristos. Aceasta însă nu ajunge. Intr'o vitrină se afișează nu totdeauna marfa cea mai bună. Trecătorul nu vede, din afară, dar cumpărând marfa se convinge, că realitatea este adeseori înșelătoare.

Nu ne putem plânde că intelectualii noștri din părțile noastre nu ar fi oameni religioși, dar totuși trebuie să constatăm că spiritul de jertfă a scăzut în mod simțitor. Un Gojdu, un Mihu, un Ungurean, astăzi sunt exemple rare. Trec oamenii cu avere și nu lasă nimic pentru Biserică în urma lor. Spiritul de jertfă este propovăduit de pe amvoanele sfintelor biserici, dar jertfele nu se arată.

Bisericii i-se cere muncă intensivă. Toți au dreptul să-și spună cuvântul că aici lipsește un lucru, dincolo altul, dar cine se cugetă că o situație se îndreptează prin fapte de jertfă?

Biserica noastră s'a pornit la lucru dar îi lipsesc multe. Povața din afară este ceva prea nedeslușit. Deslușirea vine dela jertfe. Iar ca să jertfești trebuie să te apropii cu dragoste și bună dispoziție de domeniul credinței.

Marele apologet Pierre Dieterlen zice: „Adevărurile religioase pentru a fi înțelese, trebuie privite din interior, așa cum sunt picturile vitrail-urilor ale catedralelor, pentru a le aprecia frumsețea, ele trebuiesc contemplate pe dinăuntru și nu din afară“.

Intelectualii noștri să privească din interiorul unei conștiinți curate la nevoile Bisericii noastre și să ne ajute. Suntem siguri că vom fi ascultați. Avem dovezi și înclinări spre jertfe mai mici. Nădăjduim că vom avea și în viitor mecenaji.

Cuvânt

rostit în Octombrie 1929 cu prilejul Congresului
preoșilor misionari.

*Inalt Prea Sfinjite Părinte,
Prea Cucernici Părinți și Frați,*

Adevărata bucurie a apostolului se manifestă în conlucrarea acelora, cari sunt chemați să apere ceea ce avem mai sfânt: credința strămoșească. Am venit și eu din mare depărtare spre a arăta că în inima mea pulsează aceleași idealuri cari stăpânesc sufletul de mare creștin al vrednicului mitropolit I. Prea Sfinjia Sa Gurie. Am venit spre a fi și pe calea aceasta mulțumitor I. P. Sfinjiei Sale că în anul trecut ni-a cinstit cu înalta sa prezență Congresul misionar din Arad.

Prezența mea aici doresc din suflet să fie o indicație pentru toți, că într'o vreme când trăim în atmosfera sufocantă a celui mai revoltător materialism, numai din colaborarea frățească poate să răsară biruința idealismului creștin. Sub ochii noștri se ridică palate particulare costisitoare iar bisericile, școlile, spitalele și alte instituții stau neterminate. Ceea ce denotă că individul caută în tot felul să se ridice asupra colectivității, caută să demonstre că numai averea și viața lui ar avea preț. Și dacă această concepție este și o urmare a războiului, nu-i mai puțin adevărat că este și o urmare funestă a atitudinii oamenilor de azi, cari uită că sunt chemați a respecta aceleași valori spirituale, aceleași idealuri și instituții.

Omul prins în vârtejul senzațiilor ieftine numai prin rapiditate își poate satisface setea de noi și noi senzații. În adevăr omul aleargă cu o viteză nebună ca să-și satisfacă plăcerile, asemănându-se viața lui cu a unui turist care fotografiază din goana automobilului. Din o astfel de alergare omul nu se mai alege cu bucurii permanente căci viteza nu-i dă răgaz decât pentru trăiri efemere. Neastâmpărul acesta al epocii pare a fi și el unul din cauzele cari fac pe mulți să nu mai respecte valoarea bunurilor sfinte ale trecutului: le trebuie ceva nou, credințe noi.

Falșele strigăte ale vremii se repercutează și asupra Bisericii primejduind bunuri și comori acumulate de veacuri. Solidaritatea vrăjmașilor bisericeii și atacurile concentrice ale sectarilor trebuie să ne determine la o sfântă colaborare. Ateismul comunist n'a deschis încă ochii celor buni dela noi, iar atacurile sectare solide încă nu au fost apte să ne forțeze a colabora ieșind din izolarea ucigătoare.

Eu cred că glasul meu de strigare nu-i prea tardiv. Frontul păcatului solidarizat împotriva noastră sub toate formele, poate încă să ne trezească la muncă frățească. Vă zic deci: fraților, luați aminte că păcatul coalizat sub toate aspectele voește să ne dărâme biserica; indiferentismul, ateismul, sectarismul, creștinismul pe din afară, voesc să ne distrugă. Și distrugerea va fi dureroasă nu numai sub raport religios, ci și național. Deaceea să ne înfrălim la muncă, să privim ce fac vrăjmașii noștri. *La congresele baptiste din România vin baptiști din America și din alte țări, iar noi să stăm izolați?! Când baptiștii din Basarabia trimit bucate celor dela Arad, noi ortodocșii să ne închidem ermetic unii față de alții?!!*

În lături deci cu izolarea, căci eu luptătorul dela Arad am nevoie de forțele voastre din Basarabia și din toate părțile locuite de Români, precum și voi aveți nevoie de forțele mele!

Scriitorul bisericesc Tertulian ne spune, că creștinii

din sula a doua a erei creștine împodobeau casele lor cu icoana Păstorului Celui Bun, care duce pe umeri oia cea pierdută. Mare este dorința mea ca din colaborarea noastră a tuturor să se picteze icoana tuturor celor aduși din rătăcire. În nădejdea aceasta rog pe Dumnezeu să reverse Darul Său asupra acestui Congres Spre Slava Sa și a Sfintei Sale Biserici Ortodoxe. Amin.

Cuvântare

la Sfințirea Casei Culturale din Curtici
în 6 Dec. 1931.

Iubiții Mei fii sufletești,

Biserica noastră din Curtici, atât de crunt lovită de urgia sectarilor streini de neam și lege, are azi o mare bucurie că și-a putut vedea sfințită Casa ei culturală. Cum nu s'ar bucura când Biserica de aici a primit azi o soră bună, casa culturală. Soră bună este casa culturală pentru biserică pentru că această casă este chemată de azi înainte să fie un focar al adevărului pentru toți bunii creștini, cari viețuiești în această comună.

Ca să putem fi siguri că am aflat adevărul avem trebuință de cunoștințe folositoare iar toate cunoștințele la un loc alcătuiesc ceea ce numim cultură. Fără cunoștințele trebuitoare omul ajunge robul altuia în viață, înșelat fiind de cel mai cuminte decât el. *Iatăca să mă înțelegeți, vă aduc aminte o pildă din timpul războiului mondial.* Pe frontul din Galiția rușii au dus pe austriaci în prinsoare așezând table mincinoase pe drumuri arătând că cutare drum duce tocmai în direcție contrară. Dacă austriacii ar fi cunoscut bine geografia, dacă aveau cunoștințele trebuitoare nu ar fi ajuns în rătăcire.

Cred că înțelegeți acum, dragii mei, că mare trebuință are omul de cunoștințe de tot felul, istorice, literare, economice, ca să poată străbate calea adevărată în viață. Cunoștințele istorice fac pe om să-și cunoască trecutul neamului și al omenirii, ca învățând din trecut, să fie scutit de greșelile altora și călăuzit de faptele bune ale altora; cunoștințele literare fac să cunoaștem sufletul neamului în cadrele lui cele mai minunate iar

cunoștințele economice încă sunt trebuitoare, căci fără de ele și plugăria este ceva fără suflet. Avem dreptate M. Sa iubitul nostru rege Carol al II-lea să spună în anul 1931 la serbarea școalei de agricultură din București că în agricultură trebuie să punem suflet și dragoste. Numai acela are acest suflet și această dragoste, care cunoaște tainele plugăriei.

Numai acela pune suflet adevărat în oarecare lucrare, care cunoaște folosul acelei lucrări pentru el și semenii săi. Numai cel ce cunoaște bine trecutul neamului său și suferințele lui, va lucra cu mai mare folos la viitorul neamului. Cultura face pe om să înțeleagă rostul bunelor întocmiri într'o țară, că nu toți oamenii pot fi învățați mari și renumiți. Cultura ne spune că nu toți oamenii pot fi bogați, căci cine ar mai ara, cine ar mai face haine, și ghetete, cine ar mai fi îndemnat să muncească cu zor din zi și până în noapte?

Prin cultură vedem că risipa, luxul, beția, lenea nu sunt buni tovarăși ai omului. Prin cultură vedem și înțelegem nenorocirea adusă de procesele multe, cultura face pe părinți să-și crească bine pruncii, pe țărani să cultive cântecele și jocurile minunate.

Cultura face pe om să fie suflet drept, nefățarnic iar nu să rămână ca șarpele care năpârlește, dar tot șarpe rămâne. Cultura te face să-ți dai seama că ești dator a asculta de cei mai învățați de cât ține iar nu de cei mai puțin învățați, cum se întâmplă la bapliști, unde predicatorul e mai nepregătit ca cel din urmă țaran.

De aceea iubii mei, casa aceasta culturală prin șezătorile culturale ce le va ține va înmulți cunoștințele voastre agricole, istorice, literare, ca voi să puteți fi adevărați stâlpi ai României aici la granița de vest a scumpei României! Nu uitați că erați prea tineri când ați părăsit școala primară. La casa culturală veți avea prilej să îmbogățiți cunoștințele voastre. De aceea apelez mai întâi la preoții mei să vă țină conferințe folositoare; apelez la distinșii mei prieteni, dnii medici Dr. Adam Iancu și Dr. Ioan Alămorean, să vă țină conferințe din ogorul medicinei. Apelez la toți intelectualii

capabili a vă lumina, să vină și să vă lumineze, căci voi sunteți străjeri neadormiți ai Românismului aici spre Apus.

În nădejdea aceasta, mulțumind lui Dumnezeu pentru ajutorul dat întru ridicarea acestui locaș al culturii, vă împărtășesc din inimă curată binecuvântarea mea arhierescă, și vă zic: Prin cultură înainte! Amin.

Bucurii reale.

Spuneam în numărul precedent al foii noastre eparhiale că lumea dincolo de simțuri cucerește teren. Cei obicinuiți a-și depăna viața în cadrul unui ritm cunoscut, la aparență nu mai au emolivități puternice. Sufletul lor sguduit de accentele materialiste ale vremii pare a rămâne indiferent la orice vibrație a spiritualității.

Am verificat însă în 28 April a. c. că ceea ce de multe ori ni se pare imposibil, fiind spre realizare. Vibrația religioasă a sufletelor intelectualilor noștri poate nici odată nu a primit o verificare mai concludentă decât cu acel prilej.

Sufletul nu se mulțumește cu teorii din domeniul utopiilor. El cere libertate și nicăiri nu este sufletul mai la largul lui decât în fața nemărginirii, a infinitului. El voește să vâslească în larg. El nu se mulțumește să trăiască din impresii profane. Cine ar fi crezut că un anunț al unei modeste publicații, să miște suflete și inimi?! Aveam certitudinea că sufletele intelectualilor nu sunt stăpânite de sentimente cari să incremenească simțirea și cugetarea mistică. Știam că deși nu toți intelectualii noștri vin regulat la sf. biserică, nu nepăsarea îi ține departe de Casa Domnului.

Dar ce putere tainică s'a ascuns în anunțul modestei noastre publicații: „*Glasul Domnului*“ al parohiei noastre din Arad? Acolo se spunea doar atât că preotul nostru Toma Chiricuță din București vine să predice în Catedrala noastră din Arad. De sigur nu era un fapt divers. Să vii din București ca să predici în

Arad! Oh nu! Știrea aducea ceva element din domeniul lucrurilor rare.

Să reconstituim unele evenimente din anul trecut. La sfârșitul lunii Octombrie 1928 s'a ținut în Arad congresul preoșilor misionari din țară. Neuitate rămân multe impresii culese atunci. Preoșii misionari au admirat vorba caldă și convingătoare a unui tânăr avocat din Arad, care trecuse pe un teren atât de puțin exercitat de către intelectuali. În sufletul clasei noastre culte din Arad, cu prilejul congresului misionar s'a petrecut ceva.

Dacă într'un lac liniștit arunci o piatră, nenumărate valuri se produc. În sufletul liniștit al intelectualilor noștri congresul misionar din Arad, era distribuitorul unor accente de preocupări serioase. Intelectualii erau puși în situația să vadă că preoșimea noastră luptă pentru puritatea cristalină a sufletului românesc.

Și publicația din „Glasul Domnului“ avu un efect miraculos. Avocași, medici, ingineri, ofișeri, profesori și profesoare în număr foarte mare veniseră în ziua de 28 April să asculte predica părintelui Chiricuță în Catedrala noastră. De sigur faima de consacrat predicator a Prea Cucernicului nostru prieten s'a atașat la farmecul noulății. Dar nu fioruri vagi au străbătut sufletul intelectualilor, pe cari nu-i mai încăpea biserica.

Ce s'a întâmplat atunci? Sufletele au avut senzația primăverii! Am văzut intelectuali lăcrămând alătura de simplii credincioși! Mulțumescu-ți Doamne că ne-ai dat această bucurie. Cu toșii, Te rugăm Doamne, dă-ne cât mai des această bucurie a lacrimilor, căci curate sunt năргеlele de rouă, ce resfrâng razele soarelui, dar mai curate sunt sufletele cari nu-și ascund lacrămile în fața lui Dumnezeu.

Noi, cei bisericești pe lângă bucurie, ne-am ales cu un preșios învățământ. Când credincioșii noștri nu vin la noi, datorie avem să mergem noi la dânșii. Vestea despre predica părintelui Chiricuță, a fost o simplă veste, dar vă întreb, ce era oare dacă, intelectualii din Arad n'ar fi auzit de ea?

Primejdia sectară și esența propagandei baptiste.

Giovanni Papini în: „Istoria lui Hristos“ se întreabă, ce ar face astăzi un negustor, dacă un profet ar veni azi între noi și i-ar cere să-și lase teigheaua, oare un profesor și-ar lăsa catedra, un lucrător și-ar lăsa sculele spre a urma acelui profet cu convingerea că spiritul este mai tare decât metalul?? Scriitorul italian lasă a se întrezări că răspunsul este negativ.

Răspuns negativ dăm și noi tuturor celor ce se coboară între noi cu gândul trimbițat sus și tare: de a restabili echilibrul moral al societății de azi. Acesta este în fond scopul mărturisit al tuturor sectelor, dar acest scop nu este singurul urmărit de ele. Imi spunea un fost diacon al Curții imperiale ruse, că sectanții de azi din Rusia sunt cei mai devotați ai regimului bolșevic. Predicatorii bapțiști și adventiști ar fi instrumente nu tocmai pentru restabilirea unui echilibru moral.

Se spune că idealul evanghelic este mărturisit mai ales de către bapțiști; dar cetitorul este rugat a se întreba, care confesiune sau credință zice altfel? Care confesiune zice că ea luptă împotriva Evangheliei? Nici unal! Este însă și o altă întrebare! Care confesiune înfăptuește și urmează acel ideal? ochiul scrutător vede alte realități decât cele trimbițate de bapțiști. Sunt între bapțiști comercianți, unii chiar cu multe parale. Alții au alte averi. În Oravița este o bancă baptistă, care operează cu dobânzi nu tocmai creștine. Care comerciant sau care bogătaș baptist a ascultat de Domnul, vânzând averea sa și împărțindu-o săracilor?

Marele creștin, avocatul Emanoil Ungureanu din Ti-

mișoara încă în viață fiind. s'a despărțit de întreaga sa avere pe care a dat-o Bisericii. Cu adevărat mare creștin a fost el și nu admitem să existe undeva un baptist să-și jertfească la fel avutul său!!! Fără noimă, fără chip și fără nume creștin ne apare oare aceea mișcare baptistă care îndrăznește să spună în publicațiile sale chiar în anul 1929 că în România nu se cunoaște evanghelia??!! Infelesul, chipul și numele acestei mișcări au început a le vedea și minoritățile confesionale maghiare dela noi. Calvinii dela noi s'au alarmat mai de vreme. Rezistența calvină era mai problematică și protestanții dela noi s'au văzut nevoiți a se apăra prin scrieri și a preconiza chiar o colaborare a confesiunilor din țară pe terenul combaterii sectelor.

Acum se coboară și romano-catolicii din cetatea lor de fildeș. Un preot romano-catolic din Arad (R. Bogats, preot din ordul minoriștilor) a scris în anul acesta o broșură de 146 pagini împotriva baptiștilor. Politica maghiară din trecut are roduri nefavorabile chiar pentru confesiunile maghiare.

Noi lupțăm de ani de zile împotriva primejdiei sectare și acum chiar un preot romano-catolic arată că noi aveam dreptate. Din constatarea aceasta se desprind învățăminte. Să nu bagatelizăm primejdia sectară. Indiferentismul să nu se asocieze la acele păcate, cari ar putea să ne pervertească conștiința. De conștiința noastră nu putem fugi.

Primejdia este reală. Ea există. Ne-o spun acum chiar minoritarii. De ce dar indiferentism? De ce se tolerează de pildă, că învățătoarea Rolea din comuna Țitești, când a fost întrebată de ce nu duce copiii Dumineca la biserică, a răspuns că ea este adventistă și convingerea ei este că Dumineca nu este sărbătoare? De ce se tolerează primarii baptiști, cari fac propagandă fățișă împotriva religiei dominante? De ce se admite ca baptiștii să calce legea cultelor iar ortodocșii să o respecte? Să se precizeze odată cine respectă legile și cine nu, între confesiuni!

Firește că baptiștii ne spun că suntem intoleranți.

Nimic mai inexact decât această afirmație. Suntem lași, nu intoleranți, căci un primar are alte atribuții decât răspândirea bap-tismului și dacă totuși un asemenea primar este tolerat, toleranța s'a prefăcut în indiferentism sau lașitate.

Nu știu, ce este mai primejdios pentru noi: indiferentismul sau lașitatea. Ambele. Cert este că primejdia sectară e reală. Ideea religioasă în forma contopită cu sufletul neamului este amenințată. Disprețul față de autoritățile civile și bisericești este remarcabil. Ordinea existentă este primejduită, unitatea neamului amenințată.

Apostolul Pavel a suferit moarte pentru Hristos, iar bap-tiștii în loc de suferinți, — cari nu există, căci ei sunt menajați, — pe cale politică și diplomatică strigă osinda ortodoxiei noastre. Să fim cu ochii în patru. Sub lamura ideii de libertate ni-se prăbușesc cele mai sfinte comori. Unii bap-tiști persecută pe părinții lor proprii, îi aruncă în cuptorul de pâne, se ceartă și se bat în adunări, iar pe cale diplomatică tot noi ortodocșii suntem puși în umbră.

Atmosfera de intrigă și de falșuri: iată esența bap-tismului românesc, care va prăsnui în anul acesta 50 de ani de existență. Prin muncă serioasă vom arăta cu timpul, că o mare primejdie ne paște și că dolarul bap-tist ne înveninează de moarte.

Preoțimea noastră e datoare să adune toate datele referitoare la viața bap-tiștilor dela noi, spre a se publica în toate ziarele când se va ține congresul bap-tist european al anului 1930, la noi în țară.

Desbinatorii satelor românești.

Popoarele din vechime pedepseau aspru pe cei leneși. E destul să amintim aci că, Egiptenii socoteau lenea ca o crimă împotriva Statului. Regele AMASIS a întocmit lucrurile astfel că în fiecare județ a așezat judecători poliștinești. Toți locuitorii țării Egiptului trebuiau din când în când să se înfățișeze în fața acestor judecători și să dea socoteala cum câștigă pâinea.

Predicatorii pocăișilor de azi ar trebui duși în fața unor asemenea judecători spre a face dovada, că sunt vrednici de dolarii ce-i primesc. Aspre pedepse ar trebui să primească acei predicatori pocăiși, căci ei poartă vina că satele se desbină. Ei învață pe oameni să nu mai meargă la biserică cu păcătoșii iar când colo la adunările pocăișilor găsești toate păcatele din lume. *E bine ca țărani noștri să-și dea mai bine seama că cine sunt pocăișii. Aceștia se bat la împărșirea Cinei. În comuna Potoc (Caras) au bătut pe predicatorul lor, în Buteni s'au prins de guler, în Șomoșcheș s'au bătut cu furci de fier, iar în comuna Pleșcușa pereșii și ușa dela adunarea pocăișilor multe ar putea spune iar în comuna Bonțești au luat armele dela jandarmi.*

Pentru atâta treabă nu mai trebuia lăsat să se desbine satele noastre. Limpeziciunea și seninătatea satelor este mai de preț decât gălceville pocăișilor. *Iar dacă este vorba, cine nu vede că neștiința predicatorilor a învrăjbit pe oameni? Cine nu știe azi că mulți părinți din pricina predicatorilor s'au învrăjbit chiar cu fiii lor, cari n'au voit să se pocăiască. Cine nu știe că mai ales unele femei rămân în adunările pocăite până seara târziu, iar bărbații lor venind osteniți dela lucrul*

câmpului nu sunt așteptați acasă cu mâncare?? Mulți părinți nu dau averi la copii dacă nu se pocădesc.

Și totuși nu toți văd relele. Sunt 15 feluri de pocăiți la noi în țară. Bapțiștii spun, că multe feluri de pocăiți vin dela împrejurarea, că unii oameni talmăcesc cu patimă Sf. Scriptură.

Dar noi românii ortodocși zicem altceva. Noi zicem că rătăcirile vin dela îndrăsneala prea mare a streinilor cari dau bani grei spre a ne desbina. Un predicator cu douzeci de mii de lei leafă cum să nu facă desbinare, mai ales că predicatorii sunt oameni fără înțelegerea, priceperea, și pregătirea cuvenită.

Șeful adventiștilor din țară este *americanul Wall* iar al bapțiștilor este *de fapt tot un american cu numele Gill*, căci Românii sunt puși numai cu numele.

Domnii aceștia nu înțeleg sufletul neamului și ce este mai interesant este, că deși unii zic că sunt adventiștii iar alții bapțiști, totuși pe ascuns se înțeleg de minune.

Nu trebuie să lăsăm a se răspândi mai departe această rușinoasă stare de lucruri, căci atunci când strămoșii noștri sufereau în temniși, Wall și cu Gill râdeau în pumni. Wall și cu Gill țin adunări ungurești iar banii streini intră în câteva buzunare românești.

Rătăcirile mai vin și dela slăbiciunea și nepăsarea noastră.

Indrăsneala celor răi este de multe ori sporită tocmai de slăbiciunea celor buni. Toată munca noastră de întărire obștească cere numai decât să alungăm dintre noi orice slăbiciune și să luplăm împotriva tuturor încercărilor de destrămare sufletească.

Dar nici o gâlceavă nu este mai primejdioasă decât cea bisericească, fiindcă ea se răsfrânge peste întreg felul de viață al omului. Până acum așa a fost la noi la Români: credința în Dumnezeu ni-a călăuzit pașii vieții. Vrășmașii neamului nostru își dau bine seama ce putere era pentru noi legea strămoșească. De aceea, ni-au trimis pe cap pe erelici, ca să ne desbina satele

și să ne distrăm sufletele. *Răuvoitorii noștri nu voesc să vadă la noi în față o singură credință și o singură simțire.* Umblă deci să ne desbina în cât mai multe tabere, ca să nu mai gândim la fel; — să nu mai simțim la fel; — ei ar dori ca să fim ca firele de paiu, cari nu merg dela sine, ci sunt purtate de șuvoiul apei.

În adevăr, toți ereticii se dau la o parte de cei de altă credință. Doar că mai beau din acelaș isvor, se încălzesc dela acelaș soare, dar în alțe privinți nu vor să mai audă de Neamul lor și de Țara lor.

Bapțiștii de pildă, au înființat chiar bănci deosebite de ale celorlalți români și cer mereu amestecul streinilor în treburile noastre. Americanii și englezii vin mereu și se plâng, că bapțiștii dela noi ar fi prigoniiși, dar nu se uilă că acești eretici au desbinat satele, ori unde s'au ivit. Apoi din mijlocul lor a mai eșit altă erezie, a Penticostaliștilor. Aceștia spun că până când erau bapțiști, nu vedeau decât păcate peste păcate. De aceea au ieșit dintre bapțiști și așteaptă să vină asupra lor DUHUL SFÂNT, dându-le darul de a grăi în limbi streine, ca Apostolii!!

Sunt în adevăr vrednici de plâns. Stau ceasuri întregi cu ochii pironiiși, tremură și se trântesc pe jos în adunări, bat din palme și borborosesc cuvinte lipsite de orice înțeles.

Asta i-a pus pe gânduri pe bapțiști. În adunarea dela Curtici (9 Noembrie 1928), s'au plâns împotriva Penticostaliștilor și au scris apoi o carte împotriva lor, arătând că Penticostaliștii sânt o primejdie pentru toată lumea... Adecă ereticii osândind pe alți eretici!!!

Ei merg până acolo că cer Statului, să le oprească adunările. Iată chiar vorbele lor:

„Dar când oamenii aceștia, după cum am arătat, trag pe foarte mulți în capcană, se vede clar că asemenea credințe, nu pot să existe. Organele statului menite a cerceta aceste lucruri încă nu-i cunosc îndeajuns... Din momentul în care aceste organe îi vor cunoaște în toată răutatea lor, sigur că nu vor mai exista“. (p. 35).

Va să zică, Bapțiștii se plâng mereu că n'au libertate ca în America, dar ar dori ca această libertate să n'o aibă Penticostalii, cari însă în America sunt liberi.

Dar bapțiștii au uitat un singur lucru: că ei poartă vina.

Dacă în România nu ar fi fost bapțiști nu ar fi fost nici Penticostași.

Așadar, mâini străine cu bani străini vin să țină adunări baptiste la noi batjocorind legea, sfintele altare, sf. icoane, iar noi răbdăm această rușine...

De aceea, cu toate puterile noastre să sfătuim pe cei slabi de îngeri, să nu se lase ademeniți de semănătorii de neghină. Să ne gândim ce a fost Biserica noastră în trecut și din vistierile ei să culegem merinde sufletească pentru viitor.

Să cinstim Biserica strămoșească și să luptăm cu hotărâre împotriva vrășmașilor, cari vin să dezbine satele noastre românești.

Prestigiul clerului.

Munca noastră a clerului ca și orice muncă intelectuală presupune o voință, pe care numai eul o poate da. Eul trebuie să călăuzească munca noastră. Se vede însă că sunt și anumite capricii, cari nu concordă cu munca conștientă a clerului. Există jocuri oarbe ale *ieșirii unora contra altora* din sânul clerului. *Nu este de demnitatea unui cleric să manifeste porniri inacceptabile chiar față de colegul său.*

Noi nu ne putem înfățișa lumii ca o ceată nedisciplinată. Este atâta muncă, atâta cinste și jertfe în preoți că este păcat să atingem această muncă prin atitudini de critică. Și așa lumea prejudecă, și așa avem mulți inamici, nepăsători, răuvoitori. De ce să îngreunăm situația noastră? De ce să ne știrbim prestigiul? O muncă uriașă, desvoltă preoțimea după război, dar lumea nu e obicinuită a ne recunoaște această muncă; lumea vede în orice atitudine rău plasată a unui preot sau trufie, sau ambiție condamabilă sau invidie și câte altele. Și atunci efectul muncii serioase scade, se anulează chiar.

Fii *solidari, disciplinați* — zic eu totdeauna preoților mei. Acelaș lucru îl spun și aici. Să fim una. Să vorbim numai ceea ce admite demnitatea preoțească. Să ne dăm seama că avem de apărut o situație, o reputație frumoasă, câștigată de preoțime cu mari sacrificii. Superioritatea noastră trebuie acreditată în fiecare clipă. Clerul nostru trăește o viață morală și totuși se găsesc oameni, cari îl atacă, trăește în sărăcie și totuși mulți ne acuză de lăcomie, trăește în modeste resignări, dar suntem stigmatizați ca lipsiți de atitudini conșiente.

Am zis să fim mai întâi noi la demnitatea noastră:

Trec unii preoți pe lângă alți preoți și nu se salută! Atunci cum să așteptăm dela alții să ne salute? Avem asociația generală a clerului, dar întreb câți preoți și-au plătit cotizațiile de membru, și câți au conștiința că aparțin unei tagme disciplinate și bine organizate?

Este grozav să încerci sentimente de singurătate. Când ataci o problemă de ordin personal a clerului, producând diversiuni, lovind în fețele bisericesti, te constitui în judecător nemilos. Un preot numai superiorității sale bisericesti se poate adresa ori de câte ori este în joc o persoană din cler. Făcând altcum, apelând la ziare, el lovește disciplina canonică și mână apa pe moara inamicilor.

Ne trebuie deci disciplină ca să putem disciplina pe credincioși.

Trei lucruri sunt necesare: să fim pătrunși de *demitatea chemării preoțești* să fim organizați prin conștiința aceleiași chemări sfinte și să *respectăm disciplina canonică*. În chipul acesta vom înfrunta orice loviri și vom birui.

Inchei aceste rânduri cu o întrebare și cu o dorință. Avem un cler cu o pregătire intelectuală și morală, cel puțin egală cu aceea a preoțimii oricărei biserici din țară. Întrebarea este: Ați citit undeva despre vreo ieșire sau atac al unui preot de confesiune străină îndreptat împotriva altui preot al acelei confesiuni??

Dorința mea este ca simțirea internă unitară a tuturor preoților ortodocși români să fie tradusă în faptă prin aceiași atitudine demnă, hotărâtă, care singură ne asigură adevăratul prestigiu, atât de necesar mai ales în zilele noastre.

Religiozitatea Episcopului Nestor Ioanovici.

Serbarea centenară a eparhiei noastre este chemată a descătuşa pe mulţi din înlănşuirea duhului vremii de azi. Lumea de azi sărbătoreşte mai mult recordurile de viteză decât eroismul moral. În asemenea împrejurări este binevenită sărberea noastră centenară cu colorit religios. Nimic nu şine mai proaspete amintirile trecutului ca religia. Amintirile acestea aparţin nu numai trecutului, ci şi eternităţii.

În cetatea pământească a lucrurilor omeneşti, omul ca podoaba cea mai aleasă a Ziditorului, are revendicarea conştiinţei creştine ca cel mai înalt semn al demnităţii sale. Nu este naţiune a cărei conştiinţă creştină să fi suferit mai mult, căci nimeni n'a suferit mai mult pentru credinţa şi naţionalitatea sa decât naţiunea română.

Pe meleagurile noastre numai cei de lege ortodoxă română au avut de suferit, dând martiri credinţei străbune. Eram aşezaţi în umbra morţii, fărani şi preoştii erau bătuţi până la sânge ca să treacă la *legea împăratului* din Viena. Dumnezeu ni-a ocrotit, trimiţându-ne bărbaţi la vreme, cari să conducă neamul românesc. Nu este deci o întâmplare oarbă sau roata norocului care a aşezat în scaunul episcopiei Aradului, cu o sută de ani înainte pe fericitul episcop Nestor Ioanovici din Făgăraş.

În învălmăşala de curente şi idei din zilele noastre, se desprinde figura blândă a episcopului Nestor Ioanovici, cu privirea senină în viitor. Fără de voe miaduc aminte de părinţii lui. O poruncă divină obligă să

respectăm pe aceia, dela cari am primit viața pământească. Deci mai mare trebuie să fie recunoștința noastră față de cei, cari au dat fii aleși neamului nostru românesc.

Părinții marelui Șaguna au intrat în Panteonul trecutului românesc. Episcopul Nestor Ioanovici e crescut departe de locul nașterii lui și dacă i-a rămas adânc înrădăcinată iubirea de neam și lege, aceasta se datorește mai întâi părinților lui.

Suferințele suferite de neamul nostru i-au fortificat sufletul cu pecetea conștiinței creștine.

Providența divină a întocmit așa lucrurile, ca la o sută de ani după episcopul Ioanovici în persoana scriitorului acestor rânduri, tot un făgărășan să se găsească în fruntea de Dumnezeu păzitei eparhii a Aradului. Fără de voe aduc în legătură atmosfera morală din timpul copilăriei mele cu afirmarea viguroasă a vieții morale de pe vremea episcopului Ioanovici. Tatăl meu, dascăl confesional, știa ce însemnează a fi tată după legea lui Hristos, știa să verse în inima mea dragostea către legea străbună, ca mai târziu să pot apăra credința strămoșească la granița de vest a scumpei României. Părinții lui Nestor Ioanovici au știut să afirme în fața fiului lor că autoritatea lor părintească este dela Dumnezeu. Numai în chipul acesta înțelegem că tânărul Nicolae, mai târziu Nestor, încă în anul 1794 când studia la gimnaziul luteran din Pojon, făcea dovada unui suflet religios.

De acolo, din Pojon, el scrie binefăcătorului său, negustorul Gavril Hristu, din Brașov mai multe scrisori. Într'una din scrisori zice între altele: „Și măcar că eram despre cele trebuincioase foarte lipsit, *Tatăl cel ceresc* cu iubirea sa de oameni mi-a deschis calea chiverniselii mele prin oameni buni, de a mă putea din zi în zi mai bine a mă chivernisi, mai presus de gândul și așteptarea mea. Și așa am petrecut viața mea până acum, întru silința și strădania învățaturii și acum mă aflu într'a șaptea școală; și gândul și voia mea este, ajutându-mi *Dumnezeu* de a mă mai zăbovi aicea până când

voiu isprăvi desăvârșit cursul învățaturii, având nădejde că *Dătătorul bunătăților* ce a întins spre mine mila sa până acum săvârșind învățatura îmi va deschide și calea chiverniselii și procopselii mele“.

Cuvintele lui Ioanovici sunt parfumate cu fum de tămâie și semnaleză atmosfera morală plină de consecvență a timpului său. El era doar din Țara Făgărașului, din țara mănăstirilor sfinte ortodoxe, dărâmate de furia habsburgică a generalului Bucow în anul 1761. Nu-i mirare că această atmosferă a tradiției religioase, l-a pregătit pentru lupta de apărare a ortodoxiei în părțile Aradului.

Binecuvântată fie memoria lui de-a pururea. Binecuvântată fie memoria părinților săi, cari n’au uitat că demnitatea lor părintească este dela Dumnezeu. Binecuvântat să fie ținutul, care a dat Aradului pe episcopul Nestor Ioanovici.

Cristofor Columb în drumul său spre America zări o bucată de lemn carbonizată pe suprafața apei și cu toată tăria strigă: „pământ, pământ,„. În căutarea noastră după colaboratori ai educației creștine nu vom putea striga cu mai multă bucurie altceva, decât cuvintele: tată și mamă! Fericiți vor fi părinții ai căror fii vor fi preamăriți ca Nestor Ioanovici din Țara Făgărașului.

Fericiți vor fi acei părinți, cari vor da sfintei noastre biserici preoți buni și cu frica lui Dumnezeu. Eparhia de Dumnezeu păzită a Aradului va fi fericită să caute și să găsească numai părinți ca cei cari au dat bisericei noastre ortodoxe române pe fericitul Nestor Ioanovici.

Metode sectare.

Sectanții dela noi au devenit mai diplomați. Ei se servesc de metode „*diplomatice*“. Cam ce credeți că înseamnă o metodă? Un număr oare-care de principii generale și de norme pentru realizarea unei doctrine.

Elementele de doctrină ale baptismului și ale altor secte nu au nici o coeziune și astfel ușor ne explicăm că un baptist se face adventist, pentecostalist și câte altele. Bapțiștii au fărâmițat credința ori unde s'au ivit!!!

V'ați întrebat vr'odată pentru ce?

Fiindcă în lipsă de coeziune doctrinară (9 feluri de bapțiști) ei se razimă pe temelii negative. Cu mâhnire vedem că bapțiștii se ocupă de ritualul ortodox, pe care îl impresoară cu cele mai inadmisibile calificative. Tămâia, luminările noastre, Sf. Liturghie sunt bagatelizate și ironizate de ei?

Totuși bapțiștii spun că noi calomniem alte culte. Noi avem sentințe judecătorești pentru multe calomnii aduse de bapțiști bisericii noastre!! Dar cu ce au dovedit bapțiștii că noi calomniem? *Cu nimic!!!* Noi avem cazuri că părinți bapțiști nu mai ajută pe copiii lor, cari se fac ortodocși! Ar putea oare bapțiștii să ne arate unde stă această învățtură în Sf. Scriptură???

Mai multă smerenie!! Fiți siguri predicatorilor sectari rămâneți prin trufia voastră, care vă face să credeți că sunteți învățați, deși aveți mare nevoie de a învăța dela alții! Fiți siguri că știm ce aveți pe conștiință. Precum rugina roade fierul, — așa arde conștiința voastră plină de mustrări!! Sectari sunteți, căci ne urâți de moarte, sectari sunteți, căci vă bateți joc și de răposații.

voștri părinți și rudeni. Avem dovezi că un baptist își bate joc și azi de soția sa, care a murit ortodoxă.

Și Doamne, dacă am avea numai un caz sau două!!! Dacă am ști că toate faptele voastre isvorăsc din sinceritate! Ingenunchiați și spuneți lui Dumnezeu: Doamne, ajută-ne după sinceritatea noastră. Cădeți în genunchi și rugați-vă: Dumnezeule, dă-ne nouă după lăcomia de dolari. Mărturisiți în rugăciune: Fă, Doamne, ca și în viitor buzunarele noastre să fie goale de dolari ca și astăzi.

Noi, predicatorilor, vă credem că nu primiți dolari, dar mai întâi rugați-vă așa: Doamne dă ca buzunarele noastre să fie de dolari, așa precum eram înainte de a ne face bapțiști!!!

Fraților preoți români!!! Luptați înainte, căci cu cât veți lupta mai creștinește, cu atât mai mult vă vor urgisi bapțiștii. Știți oare voi ce au zis bapțiștii în foaia lor dela 1 Febr. 1929? Secretarul general al bapțiștilor a declarat că s'ar bucura dacă munca noastră ar avea succes, organizând tineretul și intensificând activitatea misionară. Să pornim deci la muncă și să fim siguri că vom desființa atunci pe bapțiști, așa cum dorește secretarul lor general.

Căci el ne dorește succes, dar atunci ce va face el??

Autoritatea religioasă și organizarea Clerului.

Scriu aceste rânduri supt impulsunea unor știri și informații în legătură cu unele triste realități ale vieții noastre. Din conglomeratul de informații ajunge să desprindem un fapt caracteristic: Se găsesc persoane din cler, cari refuză să primească: „Graiul Vremii“, organul de publicitate al Asociației Generale a Clerului ortodox din România. Cu începerea din 7 Noembrie 1929 aceasta societate a devenit persoană juridică, având scopuri definite și de o utilitate incontestabilă.

În adevăr, a apăra prestigiul Clerului, a studia problemele preoțești, a întemeia biblioteci, librării, cămine preoțești și azile pentru preoși nepulincioși, nu sunt scopuri fără importanță! O datorie elementară a fiecărui preot ortodox este să cunoască statutele asociației. Cine cunoaște aceste statute trebuie să-și dea seama, că Asociația s'a angajat să rezolve probleme foarte importante pentru autoritatea religioasă a timpurilor de azi. Principiul autorității a suferit o groaznică știrbire, mai ales după războiu.

Mulți învățați: psihologi și sociologi, susțin că astăzi știința este autoritatea, care impune mai mult. Autoritatea religioasă este privită mai mult supt raportul trecutului și este considerată ca exclusivistă.

Această tristă constatare este aptă a ne da seama de unele obligații serioase. Când autoritatea religioasă este pusă în discuție, când clerul trebuie să lupte cu o mulțime de prejudecăți, nu este potrivit să existe nici un fel de act, care să știrbească autoritatea religioasă. Sf.

Pavel zice: „Așa să ne socolească pe noi lumea, ca pe niște slugi ale lui Hristos și ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu“ (I. Cor. 4 v. 1).

Intrebați-vă acum, oare cum va socoti lumea pe acel preot, care refuză foaia editată de organizația tagmei sale?! Iată pentru ce trebuie cât mai mult să meditam asupra datoriilor clerului de a se organiza!

Noi cerem lumii de azi să recunoască necesitatea unei puteri supreme și ideale, mai presus de spațiu și timp. Noi insistăm să fim priviți reprezentanții cei mai autorizați ai idealului religios. Dar să nu uităm că avem datoria să nu sfidăm credința în legitimitatea autorității noastre.

Organizarea este cel mai puternic mijloc pentru a impune autoritatea noastră. Putem noi munci cât de mult, să știm că rezultatele nu sunt cele dorite, dacă nu vom munci organizați, spre a face să se simtă superioritatea voinței noastre colective!

Sf. Pavel spune, că ceea ce se caută mai mult la ispravnici este credința (I. Cor. 4 v. 2).

Credința în scopurile sfinte ale înfrățirii noastre să ne animeze atitudinea viitoare. Avem scopuri cari reclamă să fie realizate pe bază de organizare.

Pretulindenii se vede azi coaliția forțelor distructive! Ne sfidează îngrozitor oastea organizată a vrăjmașilor de tot soiul. Imaginați-vă fraților, tabloul trist al eforturilor întemeiate pe forța fizică și încrederea oarbă în ceea ce este pur pământesc. Imaginați-vă rezultatul eforturilor noastre izolate și priviți în abstracție spre icoana vie a rezultatelor ce ne surâd pe urma unei organizări conștiente!

Ne trebuie organizație formidabilă pe întreaga țară. Ne trebuie un suflet preoțesc colectiv pe care numai asocierea îl poate manifesta. Ne trebuie o lume de credincioși cari să simtă că le-am deschis larg porțile mântuirii. Dar în scopul acesta trebuie să rupem zăgazul indiferentismului, al izolării.

Eu sunt optimist. Sunt sigur că nu vor adormi nădejtile noastre sfinte. Avem inamici nenunțați cari ar

voi să mergem în ritme de prohod spre prăbușire, dar înfrățirea noastră pentru realizări sublime, va spulbera nălucirile subversive și clipele urzirilor profane.

Poetul Coșbuc zice:

„Trăiesc ceice vreau să lupte,
Iar cei fricoși se plâng și mor!

Noi vrem viață de luptă, de muncă înfrățită și ne sfiim să credem, că s'ar pulea găsi și priviri îndreptate spre zări mocnite.

La marginea orașului Triest pământul e sterp, dar bogat în cariere de piatră. Pe poarta unui atelier de pietrărie este scris: „Laboremus“.

Să muncim și noi! Dar munca să fie a preoților înfrățiji în Asociația Generală a Clerului ortodox din România.

O vizită în eparhia Dunării de jos.

Conducătorii bisericeii trebuie să dea pildă lumii de dragoste adevărată. Chemat de dragostea curată a P. Sf. Episcop Cosma al Dunării-de-jos, ca să vizitez sfintele mănăstiri din Dobrogea, țin să fac aici o constatare de ordin personal. Prea sfințitul Cosma este episcop model, bunătate de părinte, blând, înțelept, luminat, zelos, plin de tact și plin de râvnă pentru viitorul bisericeii noastre. Prea Sfinția Sa sfințește pe Domnul Dumnezeu întru inima sa (I. Petru 3 v. 15).

Am răspuns cu iubire invitației calde a P. Sfinției Sale și în drumul făcut împreună la sfintele mănăstiri din Dobrogea, am constatat că eparhia Dunării-de-jos este condusă de o mână tare. Sâmbătă în 21 Martie a. c. am plecat împreună dela București la Galați, fiind găzduit la frumoasa și impunătoarea reședință. Duminică în 22 Martie P. Sf. Sa m'a călăuzit, însoțit fiind de I. P. C. arhimandrit Melhisedec Dimitriu, — la sf. Mănăstire Cocoș, făcând drumul pe Dunăre cu vaporul „Domnul Tudor” până la Isaccea, iar de acolo cu trăsura, Ni-s'a făcut o primire impresionantă. Stareșul sf. Mănăstiri Cocoș, arhimandritul Filaret Crăciunescu — un om evlavios și simpatic, — cu tot corpul monahal și cu elevii școalei de cântăreși, condusă de arhimandritul Calinic Gradea, ne-au însoțit la sf. Biserică. Aici, după un scurt serviciu divin, am fost salutați în cuvinte calde și convingătoare de părintele Gradea, directorul școalei de cântăreși, care a relevat și lupta ce o ducem la Arad împotriva sectanților.

A răspuns mai întâi P. Sf. Episcopul Cosma în

cuvinte pătrunzătoare, pline de povești înțelepte, iar apoi mi-a dat mie cuvânt. Eu, am arătat dragostea care mi-a călăuzit pașii la sf. Mănăstire și am rugat pe toți ca în sf. Mănăstire să se roage cât mai mult pentru izbânda luptei noastre împotriva vrăjmașilor Bisericii și neamului.

După masa de post, am vizitat fabrica de luminări de sub conducerea dlui Damaschin Doroș. Fabrica aduce circa un milion lei venit anual. E o instituție utilă, condusă cu pricepere. Am vizitat apoi școala de cântăreți. Elevii au executat câteva cântări, iar un elev mai tiner a executat la dorința mea: „Ziua Învierii“. Nu voi uita niciodată glasul minunat al acelui elev. Nu voi uita nici hărnicia școlarilor, cari pregătesc cruciulițe și iconițe și alte obiecte sub conducerea dlui Gheorghe Moisei, profesor de științele religioase, de sculptură și pirogravură la numita școală.

Mănăstirea Cocoș este un focar de muncă sârguitoare. Mai are și pepinerie de pomi roditori și vișă de vie, precum și apicultură. Prea Sfinșitul Cosma învață la muncă activă pe cei 100 călugări, cari au adevărată școală în instituțiile mănăstirii, conduse de oameni aleși cu multă dibăcie. Am văzut, la Cocoș, oameni rugându-se, muncind și laudând de Dumnezeu. P. Sf. episcop Cosma în tot locul tocmea ce mai era de făcut și în adevăr dovedește prin fapte că monahismul din Dobrogea este o realitate. Acolo, la Cocoș, se pregătesc energii și forțe, cari dovedesc că, prin muncă și conducere pricepută, în tot locul putem avea oameni iar nu grămezi de nisip făcute la întâmplare de bătaia vântului.

Dela Cocoș am plecat la Mănăstirea Cilic-Dere, unde 150 călugărițe, sub conducerea maicei stărițe Paraschiva Demetrescu, muncesc și se roagă lui Dumnezeu. Rămâi uimit că la noi în Transilvania nu sunt mănăstiri de maice. La Cilic-Dere există o școală de țesătorie de pânză și covoare și de stofe, cum și un mic atelier de icoane.

Luni în 23 Martie a. c. am vizitat mănăstirea de maice Saon, o mănăstire mai mică, dar model de or-

dine și hărnicie. Atât aici, cât și la Cilic-Dere, se zidesc noi biserici pompoase. Cea dela Cilic-Dere este un monument de arhitectură. Are două sfeșnice, mari, fiecare în greutate de 500 kg. De fapt aici vor fi două biserici, una jos, pentru slujbele din timpul iernei și una sus, pentru timpul de vară. Din veniturile mănăstirei și din ofrande se zidesc două biserici de o rară frumusețe.

Dela Saon am revenit la Cilic-Dere, unde am luat parte la toate slujbele. Luni seara însuș P. Sf. Episcop Cosma a citit Canonul lui Andrei Criteanul cu glas de evlavie, umilit și cu inima înfrântă.

Marți dimineața, cu trăsura și cu vaporul, ni-am înapoiat la Galați unde însoțit de protoiereul Stoica, am plecat la gară.

Și acum câteva cuvinte de încheere. În tot timpul cât am stat în apropierea P. Sf. Episcop al Dunărei De-jos, am discutat despre nevoile și necesitățile actuale ale sfintei noastre Biserici și am ajuns la concluzia că frații mai mari ai Bisericei este bine să fie cât mai îndelungat și cât mai des împreună. Lipsiți de o cunoștință mai adâncă a oamenilor și lucrurilor, o apropiere între oameni, sinceră și rodnică în urmări binecuvântate nu ne putem imagina. Deaceea este bine să ne cercelăm cât mai des unii pe alții spre a ne cunoaște și a ne pătrunde inimile. Căci, eu unul, m'am întors la reședință mai mângăiat în inima mea, că și Biserica noastră are oameni, are conducători destoinici, cu rolul în eternitate. Cu mulțumită și cu recunoștință constat că P. Sf. Episcop Cosma este una cu tot ceea ce are Biserica mai sfânt și mai neperitor.

Temperați-vă

Înainte cu vre-o trei ani am citit o întâmplare, care și acum este vie în memoria mea. Pe lângă poalele unui munte din Elveția un automobil alerga cu o viteză uimitoare. La o curbă fără de veste se ivi în calea automobilului o movilă nesfârșită. Nu era timp pentru stopare... automobilul a trecut peste movilă iar apoi a stopat. Călătorii coboară și cu mare surprindere văd că automobilul a călcat un vultur!

Auziți! Un vultur al regiunilor înalte călcat de un automobil, care numai pe pământ poate merge! Întâmplarea aceasta îmi reveni în memorie de câte ori văd oameni, cari, în loc să plutească în sfere senine ale înălțimilor, se coboară în noroiul patimilor de tot soiul. Vai de poporul, care, în loc de razele curate ale soarelui, iubește adâncimele întunecoase. Vai de acei, cari ar putea avea aripi ca de vultur, dar nu sboară cu ele spre înălțimi, ci se coboară în mocirlă. Deaceea mare vrednicie are oricine vine ca, prin munca sinceră și plină de osteneală, să țină pe fiii neamului nostru în înălțimile hărăzite lui de Dumnezeu.

Cu mare bucurie am întâmpinat și eu înființarea Ligei „Temperanța” și mă pot mândri că în de Dumnezeu păzita episcopie a Aradului, pe care o conduc, s’au înființat mai multe filiale ale Ligei, care luptă împotriva flagelului alcoolismului. Cu mare bucurie am primit văzând că aleși fii ai neamului s’au pus în fruntea mișcării care strigă: „Temperați-vă”. Căci vor fi urmărind și Bunii Templieri, cu centrul în America, ceeace urmăresc, dar trebuie să știm și să ne însemnăm odată pentru totdeauna, că binele desăvârșit al

națiunii române îl doresc numai aceia, cari pornesc acțiunea lor din inima curată a acestui neam.

Un cult, un apostolat pentru propășirea României, în înțelesul acesta, trebuie sprijinit. Este un apostolat, care stă în strânsă legătură și cu credința strămoșească, pentrucă numai în chipul acesta se poate asigura cultivarea adevăratei gândiri și simțiri românești. Eu, ca unul din reprezentanții Bisericei străbune ortodoxe, zic tuturor: temperați-vă! Moderați-vă nu numai atitudinea față de flagelul alcoolismului, ci moderați-vă în a sprijini organizații streine de sufletul neamului. Căci dela suflet la suflet se fece orice acțiune de propășire!

Pe frontispiciul universității din Würzburg stă scris: „Adevărului!”.

Adevărului să slujim! Unul din marile adevăruri este, că ne trebuie stăruință personală ca să fim cumpătați și moderați. Dar această cumpătare, resignare și renunțare de sine, o dobândim și cu ajutorul unei propagande pornite din suflet românesc și creștinesc. În înțelesul acesta cu toții avem datoria să sprijinim acțiunea distinsului patriot dr. G. D. Creangă.

Poetul Evangheliei Neamului: Octavian Goga.

Privilegiul de a purta cununa de lauri nu este dat tuturor muritorilor. Și Sfânta Scriptură spune că mulți aleargă, dar nu toți iau cununa victoriei. Este și în firea oamenilor de a nu se pleca în fața oricui. Dar e firesc a te arăta recunoscător către acela, care s'a identificat nu numai cu tine, ci cu toți indivizii, cari alcătuiesc neamul tău, cu tot trecutul neamului tău și al viitorului său.

Complexul de interese spirituale, din mijlocul căroră a odrăslit imortala personalitate poetică a genialului Octavian Goga, justifică întru toate încadrarea lui în planul înălțat, de unde orice neam poate privi spre personalitățile sale creatoare. Complexul intereselor spirituale românești a fost pornit furtunatec de năvala impetuasă a poeziei lui Octavian Goga, El, care își făcuse studiile liceale în liceu neromânesc, curățit în suflet prin aghiazma primită dela venerabilul său părinte, — preotul din Rășinari — a ajuns să fie citit ca Biblia Sfântă.

În anul 1913 am găsit în comuna Pesac (Toronto) doi țărani români, cari știau pe de rost toate poeziile lui Goga. Spirit pătrunzător și clar văzător, cu perspective profetice, el și-a proiectat sborul poeziei sale peste toate ținuturile locuite de Români. Și când Academia Română i-a premiat poeziile, — bucuria noastră, a tinerilor admiratori, nu avea margini. Scriitorul acestor rânduri, după terminarea studiilor la o școală superioară, a primit dela tatăl său un volum din poeziile lui Goga, drept răsplătire că a terminat școala cu bun succes.

Ar fi o operă de specialist să încercăm a aprecia grandioasa operă poetică a dlui Goga. Și ne temem că idealitatea înaltă a poeziilor într'aripate nu și-ar găsi echivalentul dorit în slabele noastre încercări. De aceea ne mărginim să ne atașăm smeriți de ceata celor ce dela un capăt până la celalalt al Românismlului slăvesc astăzi pe cântărețul păimirii noastre.

Ne gândim cu acest prilej că dl. Octavian Goga, trecând pragul celor 50 ani de viață — se gândește mai ales la sufletul generației noi, pentru care a suferit temniță ungurească. Ne gândim că el era profetul unității tuturor Românilor nu numai prin trăinicia acelorași hotare, dar și prin disciplina de gândire și armatura morală, pe cari însuși dl Goga, în anul 1931, le-a indicat ca cele mai necesare criterii ale unității noastre.

Anume am accentuat aceste lucruri, pentru că azi mai mult ca oricând, nu dela mecanica socială se așteaptă îndreptarea, ci prin suflete curate și luminate de lumina Evangheliei, ori noi știm că puțini s'au ocupat cu problema religioasă la noi, așa cum a pus-o dl Goga. Cine va citi cartea lui: „*Insemnările unui trecător*“ din anul 1911 — acela va găsi pe luptătorul, care voește progresul neamului său și prin credință. Neșters va rămâne în sufletul nostru tabloul zugrăvit de meșterul poet despre viața religioasă din Anglia!!!

Cine dintre noi nu știe cât a slujit dl Goga biserica ortodoxă ca ministru al Cultelor și cine nu cunoaște sollicitudinea cu care Domnia Sa tratează problemele preoției noastre?!

Clerul și poporul din eparhia Aradului cu drept cuvânt îl numește preot al Evangheliei neamului, și roagă pe Dumnezeu cu stăruitoare rugăciuni să-l învrednicească de ani mulți fericiți, spre gloria Românismlului.

Credincioșii noștri, în semn de iubire către poetul inspirat, să-și aducă aminte că el a cântat și despre bușuicul dela icoanele sfinte. La aceste icoane să se închine și pentru sănătatea poetului.

Un suflet rătăcit

Ecranul vieții individuale și colective este astăzi mișcat de forțe oculte, de agresiuni revoluționare, cari pun pe gânduri pe patrioții adevărași ai tuturor țărilor. La noi în țară se descopăr aproape în fiecare zi nuclee comuniste, cari prin metode teroriste ar dori să secere și să culeagă de unde nu au semănat.

Adică ar dori să samene și agenții moscoviți, nesocotitori ai energiilor acumulate de veacuri multe în sufletul națiunii române, sămânța uneltitorilor, cari poartă în mână flamura roșie, ar voi să distrugă seva ce alimentează culorile roșu, galben, și albastru din drapelul țării românești.

Cu multă durere am citit într'un ziar din Capitală că nu de mult s'a înapoiat din Berlin un tânăr român, d. Petre Marcu-Balș, care până mai ieri-alaltăieri era colaborator la revista „Gândirea“, iar acum sugestionat de anumite cercuri comuniste ale Berlinului, s'a prezentat în țara lui cu steagul roșu în mână. El s'a făcut comunist. El care era angajat funcționar la legațiunea română din Berlin și cu bani românești a făcut studii universitare, acolo în capitala teutonică a schimbat steagul românesc cu cel leninist. Știrea aceasta m'a mirat foarte mult, căci cunoscusem personal pe d. Petru-Marcu Balș, la Berlin în Iunie 1930. Atunci, la o întrunire aranjată pentru sărbătorirea iubitului nostru Rege Carol II-lea. de pe fața d-lui Balș radia bucuria celui ce crede în Mântuitorul lumii. Când într'o scurtă cuvântare s'a spus că toate valorile omenești sunt fără preț, dacă nu sunt sfințite de Hristos — așa precum mai multe zero numai precedate de cifra unu primesc valoare, — d.

Balș, prin aplauze sublimitate își manifesta sentimentele sale creștinești și românești.

Și astăzi? Astăzi d. Balș poartă steag roșu și aplaudă râsul diabolic al celor cari și-au ucis floarea intelectualității, au vărsat sângele zecilor de mii de mitropoliți, episcopi, preoți și simpli creștini drept-măritori. Cum s'a putut întâmpla o conversiune ca aceasta? Evident că motive putem găsi nenumărate. Noi ca oameni ai Bisericii, vom aminti doar faptul că nu avem o Biserică românească la Berlin, sau cel puțin o capelă, deși avem acolo sute de studenți universitari și alți români.

În asemenea împrejurări Marx, Engells, Lasale, Otto Bauer și alți corifei ai visurilor fantastice și utopice, sunt la largul lor să facă prozeliti împotriva tradițiilor sfinte ale națiunilor.

Cu multă durere am aflat că și profesorul Ilie Cristea dela liceul ortodox din Brașov este comunist având o revistă: „Spre Stânga“.

Aici avem, ca români, să remarcăm adevăruri sfinte pentru tineretul nostru intelectual. Tradiția religioasă, lămurită în focul suferințelor, ni-a păstrat limba și însușirile sufletești. Românul a avut credința ca dreptar al vieții. Deci voi, tineri intelectuali, nu puteți avea alt dreptar; voi știți că nici omul cel mai savant nu se orientează în viață după știința lui. Când Edison a devenit surd, un prieten l-a făcut atent că el și-ar putea permite luxul să cheltuiască pentru redobândirea auzului dar Edison a spus: „plăcerea mea este să ascult tainele lui Dumnezeu, iar nu șoaptele neputincioase ale oamenilor“.

Tinerii noștri trebuie să știe că adevărurile profane se adresează numai intelectului, dar religiunea se adresează inimii. Cu adevăruri profane oamenii se asociază pentru interese momentane, dar adevărul religios intrunește pe oameni în organizări cu perspective de cea mai înaltă idealitate. Cunoașterea insulelor Azore nu frământă inima omului, dar cunoașterea lui Dumnezeu determină pe om să-și croiască un drum senin în viață. Caracteristice sunt cuvintele lui Frideric Paulsen din

Berlin, pe cari d. Balș nu le cunoaște: „Credința în puterea binelui, credința în Dumnezeu întărește curajul și înalță speranța. Putem afirma fără teamă de greșală: fără acest curaj și fără această îmbărbătare a credinței nu se poate face nimic de seamă în lume. Necredința dimpotrivă paralizează cu desăvârșire curajul“.

Tineretul român în special are să mediteze mult spre a cunoaște datoria ce o are de a întări tradiția sfântă a neamului. Tradiția înseamnă experiență cristalizată prin trecerea veacurilor, ea înseamnă acumularea de energii și adevăruri cristalizate în proba de foc a vieții. Noi, ca oameni, avem nevoie de experiența vieții generațiilor trecute, căci în căutarea celui mai înalt ideal al lumii, nu putem fi mulțumiți numai cu puterile noastre slabe omenești.

Tradiția noastră religioasă și națională s'a făurit prin lupta cu prejudiții, erori, vrăjmășii, înlăturate de lumina lui Hristos. Deci mai multă sfințenie se cuvine tradiției românești. La noi se impune cu necesitate o reacțiune a tradiției față cu tot ceea ce este cosmopolit și incolor din punct de vedere al sufletului românesc.

Conservatorismul englez răpune laborismul, în Germania un general cere desființarea partidului comunist, în Canada partidul comunist e osândit prin lege!!! Ideologia comunistă să se găsească deci în fața unei apărări mai conștiente!

Socialistul Ferdinand Lassalle zicea că validitatea forțelor individuale nu este un bun principiu moral al burgheziei, căci — zice el — acest principiu numai atunci ar fi moral, dacă toți oamenii ar fi egali în știință, avere și înțelepciune!!! Lassalle declară că această egalitate nu există. Totuși ideologii comunismului de azi, întemeiați pe presupusa egalitate a oamenilor și pornind dela Marx, Lassalle; etc., au ajuns la procedeele de azi.

Noi credem, că și un suflet pierdut se poate încă afla pe sine, dacă va căuta să se documenteze prin prisma realităților, iar nu prin visări tinerești, lipsite de orice orientare.

O contradicție mai flagrantă decât între teoria lui

Lassalle și teoriile comuniste de azi, nici că se poate. Noi, deci, ne adresăm tineretului chiar în numele științei și-l povățuim să fugă ca de foc de visările cosmopolite, streine de sufletul neamului. Lângă groapa unui suflet pierdut, noi nădăjduim puternic, că mai tare este Crucea lui Hristos, decât toate încercările diabolice. Și d. Balș va înțelege că în loc de pelerinaj neînțeles și înjositor la mausoleul lui Lenin, zeificat de prostia omenească, este mai înțelept să-ți faci cruce făcând pelerinaj la mormintele eroilor și mucenicilor unui neam, ducând de acolo curajul creștin, atât de necesar în lupta împotriva răutăților acestui veac.

Catehizarea adulților.

Educația și instrucția religioasă a tineretului dela 13—16 ani este o problemă din cele mai importante. Intre vârsta școlii primare și cea a maturității, la noi, s'a cam lăsat în paragină tineretul. Deaceea Noi, Episcopul și Consiliul nostru Eparhial, conștienți de scăderile morale ale lumii de azi și de primejdiile cari bat la ușa sufletelor tinere, dăm ca teme pentru conferințele noastre pastorale din anul 1932 problema: Catehizarea adulților. Pentru mai bună orientare schițăm aici pe scurt, că noi ne gândim la introducerea unor cursuri de catehizație sistematică, fără de care credincioșii de mâine nu vor înțelege predica noastră.

În Foaia Diecezană din Caransebeș se dă sugestia unor ședințe duminicale de câte o oră.

Aceste ședințe, pentru a fi ducătoare la scop, trebuie să fie serios pregătite, variate și însuflețite.

Ordinea de zi ar fi următoarea:

1. Rugăciunea. Apelul tinerilor parohieni.
2. Zece minute de învățătură religioasă asupra Evangheliei, Liturghiei și vieții religioase, ce trebuie să ducă fiecare creștin.
3. Carnetul săptămânii. Membri comunică celea ce le-au atras atenția în cursul săptămânii: obiecțiuni anti-religioase, priveriști anapoda, fapte culese de prin ziare. Unde e locul, cuvântul președintelui intervine în discuție și pune totul la punct. Chestiunile mai grele se amână pentru o ședință viitoare.
4. Rezumatul, de către unul din membri, a unei pagini de apologetică elementară, a biografiei unui sfânt

sau a unui om ilustru, ori a unei pagini de morală socială. Se comentează public.

5. Părerii asupra lucrărilor membrilor. Pentru variațiunea chestiunilor și înviorarea discuțiilor, se pun întrebări tuturor membrilor, asupra adevăratului înțeles al unei formule din Evanghelie sau catehism, a unui proverb, ori se pun ghicitori de deslegat. Se cere a se găsi mai repede, în sf. Evanghelie, învățătura despre milă, dreptate, iertarea păcatelor, etc.

Se arată contribuțiunile membrilor la apostolatul din patronagii, în diferite asociații, în familie, în mediurile muncitorești, etc. Darea de seamă a unei procesiuni religioase, etc.

Și, după circumstanțe locale, programul poate fi amplificat, luându-se în discuțiune diferite chestiuni de interes comun.

Așteptăm dela Prea Cucernicii Preoți să arate tot interesul față de problema catehizării adulților, fundamentală pentru formarea adevăraților creștini ortodocși.

Arad, 12 Aprile 1932.

Taina Invierii

(publicat în limba germană în Temesvarer
Zeitung din 1932).

O monedă de aur ce nu are imprimat pe dânsa chipul Regelui, nu este pusă în circulație și nu are valoare pentru comoara fării. Nici sufletul omului nu are valoare pentru țara cerească, dacă nu poartă în sine tipărit chipul lui Hristos.

Sufletul neamului românesc totdeauna a purtat strălucirea luminei divine, pentru că dela plămădirea lui și până azi el s'a pomenit creștin și a rămas creștin. Nici una din sfintele sărbători nu oglindește mai fidel acest adevăr decât sărbătoarea Sf. Paști. Pentru români sărbătoarea aceasta este sărbătoarea desăvârșitei iubiri creștine.

Slujba Invierii la noi la români se începe cu următoarele cuvinte ale preotului, care din ușa sfântului Altar, ținând o luminare aprinsă în mână zice: „Veniți, de luați lumină“. Atunci tot poporul dreptcredincios, vine și își aprinde lumina de la lumina preotului sau dacă sunt mai mulți preoți, aceluia mai mare în grad onorific. Fiecare creștin ține lumina aprinsă în tot timpul slujbei divine a sfintei Invieri, după care fiecare pleacă acasă cu lumina aprinsă. Numai după ce ajung acasă și făcându-și semnul crucii, intră în casă sting ei lumina atingând-o de grindă și afumând grinda crucii, adevărat în cruce. În fiecare an la Paști, fac creștinii câte o astfel de cruce în grindă și păstrează luminările spre a le aprinde în caz de potop, ploaie mare, grindină, tunete și trăsnete.

Înainte de sfânta Liturgie se cântă la slujba sfintei

Învieri câteva cântări introduse în cult deja în secolul al VIII-lea iar după terminarea lor, preoții sărută sfânta Cruce, începând dela arhiereu sau dela preotul cel mai mare. Apoi preoții să sărută unul pe altul zicând unul: „Hristos a înviat”, — iar celălalt răspunde: „Adevărat a înviat”. Acelaș lucru îl fac și laicii.

Cât este de mare bucuria acelor liberați din o temniță grea atât de mare este bucuria creștinilor că pentru biruința lui Hristos asupra morții ei simșindu-se împăcați cu alții, ceea ce ei simbolizează prin sărutarea frățească.

Dealicum ideia aceasta a împăcării frățești se exprimă și prin cântări, dintre cari relevăm aceasta: *„Ziua Învierii, să ne luminăm cu serbarea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăse pe noi să iertăm toate pentru Înviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le”*.

Dela slujba sfintei Liturghii din ziua Învierii relevăm momentul citirei sfintei Evanghelii, care reprezintă vestirea evangheliei la toate neamurile prin Apostoli. După fiecare verset al Evangheliei preotul face o scurtă pauză în care timp se trag toate clopotele ca semn că Evanghelia se lățește în lume ca sunetul clopotelor în aier.

Dacă acum analizăm pe scurt momentele înșirate mai sus, vedem că lumina ce o aprind creștinii în biserică reprezintă lumina lui Hristos. Prin aprinderea luminei ei se angajază a trăi după Hristos, știind că el este calea, adevărul și viața lor.

Creștinii noștri ortodocși știu că pre cum cel ce cultivă pământul, îl cultivă ca să-l fină în stare bună, iar cel ce sădește vie o sădește ca să o grijească așa și Dumnezeu a făcut pe om ca să-l cârmuiască prin lumina lui Hristos. Lumina dela Paști este pentru români un simbol că prin lumina credinții în Hristos cel înviat, viața omenească are înțeles înalt, are perspectiva vecinicii. Aceasta perspectivă au cântat-o poeții noștri români: Eminescu, Coșbuc, Vlăhuță și Octavian Goga. Aceasta perspectivă a vecinicii o propovăduiește fiecare

țaran credincios, care în ziua de Paști merge acasă cu luminarea aprinsă.

De aceia la noi la români, nu se vor găsi autori, cari să combată adevărul Învierii Domnului, cum s'a făcut prin Renan, Straus și alții la alte neamuri. Nu s'au găsit minți românești, cari să răspândească necredința despre care zice sfântul Pavel: „Dacă Hristos nu a înviat zădarnică este credința voastră” (I. Corint. 15 v. 17).

La noi la români, luminarea fiecărui țaran vestește ca Apustolul Pavel: „Precum întru Adam toți mor, așa întru Hristos toți vor învia” (I. Cor. 15). Despre aceasta avem mărlurie și obiceiul românesc că dela Paști până la Înălțarea Domnului, creștinii se salută, unul zicând: „*Hristos a Inviat*” iar celalalt răspunzând: „*Adevărat a Inviat*”. Cât de mândri ne simțim deci noi românii, că dela noi nu a pornit în legătură cu negarea Învierii, nici ipoteza înșelăciunii, nici a morții părute, și nici a viziunii, cari ipoteze sunt răsturnate între allele că Apostolii nu s'au întors la ale lor: nici la pescuit, nici la coarneaue plugului, nici la vamă. *Noi, Românii, suntem cei mai vechi creștini pe aceste locuri ale României Mari și nu numai că nu am răspândit necredința, dar am răspândit iubirea cea mai desăvârșită și către streini. Dovadă avem și în cântările Învierii, dintre cari am reprodus una, precum și sărutarea și îmbrățișarea frățească.*

Noi românii știm că toată lumea și tot neamul omenesc este o chezășie a iubirii Făcătorului, al lui Dumnezeu. Pentrucă precum cele nevăzute ale lui Dumnezeu, dela zidirea lumii din făpturi se văd, (Romani I v. 20), așa și dragostea Sa divină către noi și-a arătat-o prin dragostea sădită în noi către cei ai noștri.

Iar acum cântărind semnificația Evangheliei dela Paști, în senzul că este o dorire a răspândirii yoinjii lui Hristos în lume, șinem să accentuăm că nu credem să existe un alt popor care să fi dorit mai mult răspândirea Evangheliei în lume ca națiunea română. Cu aceasta dorință pe buze se ostenesc preoții bisericei noastre ortodoxe de orice națiune ar fi ei, știind că

fără Hristos drumul vieții este drum pusliu, pe care nu merg decât fiare sălbatice. Prin Hristos voim să mergem la cultura adevărată, ca oamenii să fie buni, drepți, iubitori de aproapele.

Biserica noastră se laudă că are preoți buni, cari își fac datoria și simte o mândrie că în Rusia are frați mucenici pe preoții de acolo. Preoții din Rusia sunt considerați ca liber profesioniști, lipsiți de drepturi civile, copiii lor nu sunt primiți la lucru, dar se găsesc muncitori, cari adoptează pe fiii de preoți, ca și aceștia să poată urma o viață mai bună. Cununiile în Rusia se fac în bisericuțe mai retrase, soțiile muncitorilor dau din rația lor de alimente și preoților. Preoții bătrâni în orașe ca Odesa, Kiew sau Rostow cerșesc milă, dar cu îndrăsneală și cu cinste poartă crucea pe piept. Preoții din funcție preoțescă confecționează flori, coșuri, culii ca odinioară apostolul Pavel. Și cu toată persecuția se găsesc foarte mulți candidați la preoție. Și aceasta pentru că Hristos Cel Inviat din morți a spus că nici porțile iadului nu vor dărâma Biserica Sa.

Conștiința că Biserica ortodoxă dă și astăzi mucenici și sfinți, ne face pe noi conducătorii Bisericii ortodoxe să nădăjduim înălțarea ei, întemeiați pe Taina sfintei Invieri.

Arad, 25 Aprilie 1932.

Progrese și primejdii

publicat în, Universul în 10 Maiu 1932.

Intr'o vreme, când se impun măsuri urgente față de mișcările subversive alimentate din apropiatul Orient, cea mai cardinală datorie a fiecărui cetățean și creștin este să răspândească principiile de viață, cari s'au dovedit a fi adevărate faruri în trecut. Principiile solide sunt necesare totdeauna, pentrucă o idee în sine, o cunoaștere prealabilă aceea ce trebuie să facem, este mai presus de orice discuție.

Dar nu ajunge să cunoaștem principiile creștine și umanitare, ci trebuie să ne facem cu toții propagandiști ai acestor idei. Cu bucurie vedem că pe teren bisericesc se lucrează mult.

În București sunt vr'o 6 foi parohiale, se țin conferințe religioase la fundațiunea Carol I; acționează multe atenee parohiale și nu de multă vreme s'a ținut o șezătoare religioasă a parohiei „Sf. Elefterie“ în amfiteatrul facultății de medicină din Capitală.

În Basarabia se luptă pe teren bisericesc cu mult succes împotriva frontului anti-religios. În Chișinău există trei foi religioase bune pentru popor, o bibliotecă religioasă, care a scos până acum în lipar 41 broșuri; s'a inaugurat o Academie teologică populară, în cadrul căreia se țin conferințe religioase, însoțite de coruri religioase, cu ajutorul lanternii magice în prezența unui public numeros.

Am putea înșira fapte îmbucurătoare și din alte eparhii: La Sibiu, apare: „Lumina satelor“ îndeplinește un rol frumos, la Cluj, Ceranșeș, Oradea, se muncește serios, la Cernăuși misionari pregătesc viața cea bună, la Râmnic clerul muncește organizat. La Arad

biblioteca creștinului ortodox a tipărit aproape un milion broșuri, pentru popor. Episcopul merge din sat în sat, predicând și luminând poporul, cum fac acest lucru și alți episcopi, în special la Hotin și Cetatea Albă și Galași. În toate eparhiile apar o mulțime de reviste și foi, în număr de peste 70. Deci se lucrează în biserică și încă serios.

Cum lumea de azi este dispusă să arunce toate în vina preoșilor, ținem să precizăm că noi nu suntem dintre cei ce apără ceea ce nu-i de apărut. Scriitorul rus Uspenskeij într'una din scrierile sale zice că „șăranul rus nu-și bate capul dacă preotul este beat sau nu, căci și așa e bun, precum e bun magistrul poștal, care este beat, dar totuș trimite scrisorile la destinație“. Ori cum va fi fost concepția șăranului rus despre preotul său, desigur nu preotul a fost cauza ivirii atâtor secte, cari au măcinat colosul rus. Stări politico-sociale de ordin special au produs în Rusia sectele, cari apoi au produs comunismul.

La noi la români, nu există aceste stări; la noi șăranul este foarte respectuos către preoșime și încă din convingere. Dar la noi este altceva, ceea ce ar trebui să nu mai fie: indiferența păturilor conducătoare față de problema religioasă, într'un timp, când preoșii își fac datoria deși salariile lor vin încetșor.

La noi se așteaptă ca preotul să facă minuni, când politicianismul neîncetat surpă ceea ce zidesc preoșii buni. Școala nu are aproape de loc puncte de contact cu biserica. Și ar trebui să aibe, așa cum în Ardeal școala era una cu biserica.

Multe cauze am putea înșira spre a explica apariția nucleelor comuniste la noi. Dar lipsa de colaborare între factorii națiunii, dă îndrăzneală muncii satanice. La noi armata e la înălțimea datoriei, școala și dânsa. Dar munca lor trebuie coordonată pe terenul combaterii primejdiilor îndreptate împotriva neamului. Biserica, școala și armata trebuie să lucreze mai mult împreună prin puncte de muncă bine organizate. Numai așa vom înlătura primejdiile. Căci noi avem de în-

regisrat nu numai progrese, dar și primejdii. Iată, *de câteva zile s'au descoperit nuclee comuniste la școlile din Thigina și între țărani din Buteni (jud. Arad) Toți trei țărani din Buteni (Moș, Lărău și Dârlea) sunt bap-tiști. De bună seama așa va fi cazul și la Tighina.*

Trebue să însemnăm aici pentru cunoștința reală a primejdiei sectare că în Rusia douăsprezece secte au propagat comunismul: 1) niemoliakii, (lângă Ural) ziceau că Iisus a fost un simplu om, învățând averea comună, 2) neplătitorii, cari refuzau plata dărilor, căci D-zeu ar fi făcut lumea fără perceptori, 3) Iehoviștii, învățând că statul și biserica sunt uneltele lui Satan, 4) Duhoborșii, cari respingeau averea particulară, admijând cea colectivă, dar fără îndrumarea statului, 5) Chliștii propagau comunismul sexual. Despre aceștia fostul ambasador francez în Rusia, Maurice Paléologue zice în cartea sa: „*Impărăția țarului în marele război*“, că era circa o sută douăzeci de mii înainte de război Rasputin aparținea acestei secte, 6) Scopiișii cari combăteau căsătoria și familia, 7) Stranikii, cari ziceau că țarismul este anti-hrist; ei mergeau din loc în loc în stepele Siberiei, 8) Bialoricii, cari cutreerău satele în haine albe, 9) Pomorșii, cari neagă botezul bisericii de stat și se botează din nou fiecare pe sine, 10) Nicudisniki, cari neagă valabilitatea legilor civile și sociale, 11) Ducitelii sau sugrumătorii, cari sugrumă pe cei ce trag să moară ca să le scurteze chinurile, 12) Stundiștii, cari învățau comunismul agrar ca să se pună capăt „*Domniei Faraonilor*“.

Aici ne oprim. Stundiștii nu sunt alții decât bap-tiștii, cari și la noi există și despre cari însuș susnumitul ministru francez spune în cartea menționată „*că sunt propagatori ai comunismului*“. Și descoperirile dela Buteni și Tighina sunt dovezi palpabile.

Ne-am făcut o datorie, relevând aceste fapte, cari se întemeiază pe observații și studii serioase. Toți intelectualii din Buteni, între cari patru avocași, — m'au rugat să descoper pe bap-tiștii din acea comună, cari nu sunt decât comuniști.

La activul lor baptiști din alte locuri au diferite fapte, lată una din cele mai multe:

În ziua de 21 Aprilie a. c., s'au judecat în fața tribunalului din Arad procesele *baptiștilor* Todor Nicoară, Gheorghe Todor și Pavel Balcea din Chișineu, jud. Arad. Cel dinăi a fost pedepsit cu un an și jumătate temniță pentru falsificarea de acte. Dânsul adică a falsificat o chitanță, care i s'a dat de candidatul de avocat Mircea Popa pentru suma de 500 lei, pe care o plătiise, înlocuind numărul de 500 lei cu 5500. Ullimii doi au fost pedepsiți pentru jurământ fals, Gheorghe Todor cu doi ani temniță, iar Pavel Balcea cu un an temniță. Ambii au jurat fals că ar fi văzut când Todor Nicoară ar fi plătit candidatul de avocat Mircea Popa 5500 în loc de de 500 lei, pe când în fața tribunalului s'a dovedit că mărturia lor era falsă.

Mi-am făcut datoria. Toți românii de bine îmi vor da dreptate când spun că baptistul învață în adunare că bogatul din Evanghelie era în iad numai din cauza bogăției iar săracul în rai fiindcă era sărac; sau când Domnul zice: foc am venit să aduc pe pământ, baptistul zice: foc oricărei orânduiri sociale, de aceea urăsc ei erarhia de orice natură etc.

Deci frași români! Sprijiniți principiile de viață cari au susținut neamul. Fantezia n'are ce căuta aici. Sprijiniți biserica, școala și armata și să fiți siguri că vom înlătura primejdiile și vom progresa.

Arad, 28 Aprilie 1932.

Religiozitatea poporului nostru și chemarea clerului

publicat în „Păstorul Ortodox“ Nr. 5, Maiu 1932.

Despre marele Napoleon se spunea că în timpul surghiunului din Insula Sf. Elena, se plimba adeseori însoțit de câteva persoane. Odată veneau în fața împăratului mai mulți servitori ducând ceva povară. Unul din însoțitorii împăratului strigă spre servitori să se dea la o parte din drum, dar împăratul zise: lăsați-i în pace, cinste se cuvine muncii* !.

De câte ori mă gândesc la munca grea a clerului nostru, de-atâtea ori zic: nu cred să existe unde-va o tagmă, care să merite cinste pentru munca ei ca și tagma noastră preoțească. Mă gândesc la cei dintâi dascăli ai creștinismului, cari au preaslăvit munca prin activitatea lor. Iată marele Pavel zicând: „*în dar pâine nu am mâncat dela nimeni*“ (II Tes 3 v. 8). Iată pe Sfântul Bonifaciu descinzând pe litoralul englez având în mână dreaptă Sf. Scriptură, iar în stânga purtând mistria. Iată preoții anonimi ai Românismlului muncind ogorul alături de țărani, dar propovăduind pe Hristos. Iată-i pe acești preoți suferind și martiraj, pentru neam și lege și astăzi parecă s'au uitat toate jertfele și suferințele lor !. Preoți cu copii buni cari trebuie dați la școală se luptă azi cu mizeria vieții și cu indiferentismul ucigător al clasei culte.

În asemenea împrejurări, noi credem că preotul nostru în munca lui se poate inspira foarte mult din religiozitatea poporului nostru. Această religiozitate există în opoziție cu cei cari greșit spun că Romanul nu-i religios. Dar strămoșii Romani precum zice Gaston Boissier, — un cunoscător al istoriei religiunilor — spune

că pe vremea împărașilor erau așa de multe divinități, încât mai ușor întâlneai un zeu decât un om ¹⁾.

Lapoporul nostru românesc evident că nu există asemenea divinități, dar locul lor le-au luat virtuțile cele multe, cari împodobesc sufletele românești. Evlavia, cinstea, bunătatea, răbdarea, hărnicia noastră emană din duhul lui Hristos.

Dacă zice Sf. Pavel că cine nu are Duhul lui Hristos, nu este al lui, noi vom zice că poporul Român are Duhul lui Hristos, deci este al Domnului. Religiozitatea adâncă a poporului trebuie să fie pentru cler isvor permanent de indemn la muncă. Chemarea clericului este să activeze intensiv ca religiozitatea poporului să nu pară a fi îmbrăcată numai în formele externe ale cultului. Dacă religiozitatea lui Ștefan cel Mare s'a exteriorizat în ridicări de biserici și mănăstiri, dacă Neagoe Basarab era profund religios, dacă cronicarii atribuiau lui Dumnezeu ridicarea și căderea neamului, noi cei de azi să ne facem ecoul religiozității neamului chemând pe intelectuali la muncă bisericască prin presă, la instrucția religioasă, în comitetele misionare și de propagandă, în comitetele culturale etc.

Preotul să fie conștient că sămânța sămănată de el nu va cădea pe piatră. Această conștiință să călăuzească munca lui și va avea rezultate frumoase. Din Sfântul Altar trebuie să se răspândească fumul de tămâie în casele credincioșilor, în manifestările lor sociale, artistice, culturale. Hora unui sat trebuie să fie înfrățirea curată a celor creștini, limba, graiul oamenilor să fie a celor ce aduc slavă lui Dumnezeu, armonia sătenilor să fie a celor ce urăsc procesele, beșiile, certurile.

Poporul dreptcredincios din eparhia Argeșului este păstorit de un venerabil episcop, statornic în dragostea de neam și lege, cinstitor de datini românești, răspânditor de bunătate, om drept, sincer și cu frică de Dumnezeu.

Precum doresc preoților mei așa doresc și preoților iubiți ai Prea. Sfinției Sale că să-și incununeze frunțile cu laurii cei mai bogași ai muncii pentru neam și lege, inspirându-se din sufletul religios al poporului.

1) Gaston Boissier La Religion Romaine D. Auguste aux Antonius)

Apologetul bisericii și cugetarea religioasă

apărut în Revista Teologică Nr. 1—2 din
1950 Sibiu.

De repeșite ori am auzit spunându-se, că Biserica noastră ortodoxă din Ardeal înainte de unirea tuturor Românilor, ar fi cultivat mai mult problema națională. Pornind dela această afirmare categorică, mulți cer astăzi, ca Biserica noastră să accentueze mai mult problema religioasă. În oarecare măsură este adevărat, că preoșimea noastră are astăzi mai mult teren pentru afirmarea problemei religioase în accepția riguroasă a cuvântului. Totuși biserica noastră din Ardeal nici în trecut nu a fost străină de problemele de ordin strict religios și de cugetarea religioasă.

La începutul veacului al XIX-lea, odată cu înființarea școalelor teologice din Arad și Sibiu, — cugetarea religioasă se înfiripează în mod simțitor. Ceeace mai înainte se făcea prin literatura Cazaniilor și altă literatură mai ușoară ajută Românilor ortodocși să afle liniște în fața lui Dumnezeu. Lumina Evangheliei mângăia viața lor de simțire creștinească. Dacă suferințele pentru credință ale strămoșilor noștri nu pot fi tăgăduite, cu atât mai mult va trebui să recunoaștem, că fără o simțire religioasă curată nu ar fi biruit ei asupra încercărilor de tot felul.

Totuși, înțelesul vieții, dreptatea lui Dumnezeu, problemele timpului, nu erau îmbrăcate în haina unei cugetări sistematice religioase decât atunci, când școalele teologice formează un cler din ce în ce mai conștient.

Iar când activitatea literară-teologică a marelui Șaguna și ostenele lui pentru organizarea bisericii și crearea unui cler conștient, fac tot mai vădită tendința bisericii de a da turmei adevărată viață spirituală, atunci se desemnează tot mai mult cugetarea religioasă.

Dar luptele pentru autonomia bisericii și apărarea prin școalele confesionale, n'au putut face să predomine cugetarea religioasă. Elementul național era preponderent în luptă cu inamicii milenari. În asemenea împrejurări a fost o fericire pentru biserica noastră, că institutul teologic din Sibiu, după seria profesorilor, cari aveau mai mult pregătire filozofică și pedagogică din apus, a fost urmată de eminenți profesori veniți cu pregătire teologică dela facultatea teologică din Cernăuți.

Cel mai de frunte este fără îndoială I. P. Sf. Sa Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului. Înalt Prea Sfinția Sa are marele merit de a fi încetățenit cugetarea sistematică religioasă în clerul nostru. Prin lecțiile de model ce le-a ținut ca profesor la Seminarul „Andreian” din Sibiu și prin înființarea „Revistei Teologice” I. P. Sf. Sa a pus problema religioasă în întregimea ei. Întrebarea este, în ce înțeles? O întrebare, la care răspundem, ca toți să fie conștienți de însemnătatea cugetării religioase.

Înalt Prea Sfinția Sa a pornit dela adevărul, că mai presus de orice curente și necesități ale timpului, cea mai importantă problemă este mântuirea. Problema mântuirii este mai presus de ori ce considerații vremelnice. Păcatul, patimile, pornirile rele, lipsurile, încercările vrăjmașilor, sunt emanații ale vremelniceii și pot fi biruite numai prin adevărurile vecinice ale Evangheliei. Nici un compromis, nici o transacție, nu se poate face cu lumea și puterile lumii în scopul abaterii dela adevărurile vecinice.

Biserica este apărătoarea adevărurilor vecinice, imutabile. Ea are să lupte pentru ele, fără să cedeze nimic. Rosturile divine ale Bisericii nu pot fi amestecate cu considerații profane, căci mântuirea nu se asigură prin transacții și tergiversări. Conștiința chemării divine este conștiința celui ce luptă pentru adevăr. Numai în chipul

acesta înțelegem pe apologetul ortodoxiei române din ziua de azi.

Când s'a votat legea cultelor, când s'a încheiat Concordatul cu Vaticanul, s'a văzut cine reprezintă problema religioasă în sens înalt bisericesc: apologetul ei, I. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae.

Cine poate fi apologet al Bisericii ortodoxe române, fără a fi reprezentantul tipic al cugetării profund religioase? Nimeni nu cugetă corect, decât dacă pășește și vorbește în numele lui Dumnezeu! Atitudinea de respect și înțelegere înaltă a cuvântului divin sunt criteriile adevăratului apologet creștin. A apăra cu toată țăriștea dreptul integral al fiecărui suflet de a se mântui prin Biserică, iată ceea ce poate ajuta ca adevărații creștini să poată zidi adevărată casă duhovnicească, precum zice Sf. Apostol Petru (I. c. 2, v. 5).

Adevărată casă duhovnicească poate clădi numai celce-și dă seama, că între suflet și Dumnezeu este legătura ce se rezolvă numai prin Iisus Hristos și Biserica Lui. Fără șovăiri, fără îndoieli trebuie să fie luptătorul creștin, chiar când ar ști că biruința finală în fața oamenilor nu va fi a lui.

Cugetarea luptătorului creștin se deosebește de a celui profan, că cel din urmă atribuie Bisericii sau preoțimei orice neîzbândă, dar cugetătorul curat ortodox creștin va atribui rezultatele nefavorabile numai lipsei de necesități lăuntrice ale propriului suflet.

Cugetătorul profund creștin va spune fiecăruia în parte și tuturor: voi aveți un suflet care vă spune că este Dumnezeu. Dar nu ajunge să știți că este Dumnezeu, ci trebuie să știți că legătura cu Dumnezeu este singura care ne face deplini. Legătura cu Dumnezeu v'o asigură biserica lui Hristos. Fără adevărul acesta, nici unul nu veți fi deplini.

Marele poet Goethe a spus: „Încă n'am văzut nici un om cu adevărat cum se cade, care să nu fi fost recunoscător“. Să arătăm deci și noi recunoștința noastră

celor cari luptă în fruntea noastră pentru triumful ortodoxiei românești prin cugetarea profund religioasă. Douăzeci de ani sunt de când „Revista Teologică” — întemeiată de I. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae — răspân-
dește cu mare elan cugetarea și simțirea religioasă în Biserica noastră. Cuvine-se deci cu acest prilej, să facem pomenire de strădaniile marelui apologet al Bisericii noastre: ale I. P. Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului.
Intru mulți ani Stăpâne!

Pe urmele unui episcop antecesor

apărut în Revista-Teologică Nr. 10—1931 Sibiu.

Fericitul întru pomenire episcopul Vichenite Ioanovici al Timișoarei, Lipovei și Aradului a tipărit în anul 1765 o carte cu titlul:

„Indreptarea păcătosului cu duhul blândețelor, precum doftorilor celor duhovnicești așa și celor ce se doftoresc dela dânșii, păcătoșilor celor ce se pocăiesc, întru folos așezată”. Cartea are 168 pagini cu text slavon (sârbesc) la stânga și cu text românesc la dreapta, tipărit cu cheltuiala lui Grigorie Stanovici, diortosită de Evloghie monahul și culeasă de Damaschin diaconul, zejar fiind un anume Ilie, cu binecuvântarea mitropolitului Gavril al Moldovei, și a mitropolitului Pavel Nenadovici din Carloviț.

Di Iorga spune că mitropolitul Gavriil al Moldovei a poruncit „să se facă din grecește o nouă traducere românească a cărții, pe care o întitulează: „Indreptarea păcătoșilor, adecă învățătură către cel ce se pocăiește, cum se cade să se ispoveduiască” (Ist. Bis. Rom., vol. II, p. 160).

Noi ne ocupăm de ediția cu text slavon și românesc, tipărită la Iași în 1785.

Deoarece nicăiri nu ni se vorbește mai amănunțit despre ea, am socotit necesar a-i da conținutul pe scurt. Fericitul episcop Vichentie spune că a fost îndemnat a scrie cartea pentru că în vizitele canonice a constatat multe rele: „trecând prin orașe și sate, peste nădejdea mea am aflat multe nespuse spurcăciuni și îngreuieri de suflete cele ce și a le pomeni cu frică este: că s'au

aflat bătrâni de 80 de ani, cari dela nașterea sa de ispovedanie și de duhovnic n'au știut: cu cât mai vârtos cu sfintele taine nu s'au cuminecat, bisericile, lăcașurile Domnești ce-s de rugăciune, nu le-au văzut, fără de cât când s'a întâmplat cuiva dintru aceștia a se căsători și a se cununa. Ce fel dară de credință mântuitoare și viață creștinească și supunere stăpânitorilor dela unii ca aceștia putem aștepta, când ei întru atâta necunoștință de Dumnezeu și de Mântuitorul Hristos și întru atâta nebăgare de seamă a legii fără de frică trăind?"

Văzând aceste scăderi a scris cărlăciua aceasta ca preoții să o aibă ca dreptar în activitatea lor duhovnicească (pag. 7). Apoi continuă autorul, arătând că toți păcăluim (Psalm 20, v. 9 și I Ioan 1, v. 8). Deci, „de va și cădea vre-un om în vre-o greșală, voi cei duhovnicești îndreptați pe unul ca acela cu duhul blândețelor“ (Galat. 6, v. 1).

Autorul aseamănă pe păcătos cu cel căzut între tâlhari care a primit vin și untdelemn pe rane. Vinul — zice autorul — înseamnă legea lui Dumnezeu, care înfricoșează pe păcătos, iar untdelemn ar însemna pocăință și iertarea păcatelor (pag. 19).

Duhovnicul este dator a arăta celuice se pocăiește, puterea și răutatea păcatului în care singur a ajuns. Păcătosul trebuie să vadă că el a mâniat pe Dumnezeu (Ps. 5, v. 5) și că a spurcat sângele Fiului lui Dumnezeu. „Cât de amară muncă, socoliți, va lua celce a călcat pe Fiul lui Dumnezeu, și a socolit a fi de obște sângele legii cu care s'a sfințit și a ocărât duhul darului“ (Evrei 10, v. 29).

Cât de bine spune cărlea aceasta ca preotul să cerceteze pe penitent ca el să nu fi stins darurile Duhului Sfânt (I. Tes. 5, v. 19), să nu fi căzut în necredință și nu fi sîricat legătura botezului! Căci plata păcătosului este moartea (Rom. 6, v. 23) și înfricoșat lucru este a cădea în mâinile lui Dumnezeu celui viu (Evrei 10, v. 31)! Preotul lămurind pe penitent, asupra acestor texte din Sf. Scriptură îl va aduce la umilință și părere de

rău, urmând urgisirea păcatului și propunerea de a nu mai păcătuî (pag. 29).

Preotul e dator să arate păcătosului și disprețul lumii, la care se expune și pedeapsa lumească, la care ajunge dacă nu se îndreptează. Deci păcătosul înțelegând acum urmările păcatului, poate fi luminat de duhovnic asupra ierfării divine, precum samarineanul milostiv după vin (care arde rana) a turnat untdelemn pe ranele bolnavului (87).

Autorul trece apoi și arată că mai greu păcat este desfrânarea decât alle păcate (p. 39), (Iov 31, v. 9: Sirah 23, 22) ruinând și trupul și sufletul. Adam o femeie a primit, iar nu mai multe (p. 47); sfântul Apostol Pavel spune anume ca să se căsătorească celce nu poate trăi altcum, deci exclude legătura afară de căsătorie: „mai bine este să se căsătorească decât să ardă“ (I. Cor. 7, v. 9).

Păcatul e urmarea nesupunerii față de Dumnezeu: iubești făptura și nu pe făcător (53).

Urmează apoi diferite pedepse prevăzute în legea lui Moise pentru păcate. Din Noul Testament citează textele dela I Cor. 6, v. 9 apoi Galat. 5, v. 20 și Efes. 5, v. 5, iar ca pedepse arată locurile dela Geneză 34, v. 25 și Numerii 25, v. 9.

Cele de până aici ar însemna turnarea vinului peste rana păcătosului, iar untdelemnul este iertarea. Duhovnicul va arăta păcătosului că Dumnezeu voiește mântuirea lui (Fapte 4, v. 13; Rom. 5, v. 20; Ieremia 31, v. 34-35, v. 8; Marcu 2, v. 17 etc.). Pocăința Niniivienilor este adusă ca semn de îndurare multă dela Dumnezeu (p. 89), la fel cazul lui David, al femeii păcătoase, al tâlharului de pe cruce etc. Păcătosul să creadă că și el poate fi iertat, cum Dumnezeu a iertat pe alții și se va curăți (p. 39).

Păcătosul nu numai să fie povățuit a crede, că Dumnezeu îl mântuiește, dar să caute a fugi de plăceri (Colos. 3, v. 7) și să se roage lui Dumnezeu a-i ajuta să se pocăiască (pag. 103) fiindcă fără ajutorul lui Dumnezeu nimeni nu se poate îndrepta. Preotul încă să se

roage în taină pentru fiii săi duhovnicești, ca Dumnezeu să-i întoarcă la pocăință (pag. 105). Nesățiosului să-i dea canon de postire, desfrânatului canon de înfrânare. Canonul nu este pedeapsă pentru păcat (pag. 113).

Preotul să deslege de păcat pe celce arată destulă pocăință și dor de îndreptare (122) și să păstreze secretul mărturisirii (127—129). La pag. 133 se dă poava ca pe celce a aprins sau a ucis, dacă nu face pocăință sinceră, să-l deferim judecății lumești, adevă în cazul acesta pecetea mărturisirii nu ar fi obligatorie!

Autorul îndeamnă apoi ca fiecare creștin să se ispitească pe sine (p. 147). Omul are viață scurtă, deci să se pocăiască făcând adevărată pocăință, cu post și rugăciuni umilite (p. 161). Preotul să fie blând în obligarea canonului (p. 167).

Acesta ar fi, — foarte pe scurt — conținutul broșurei de 168 pagini.

Am citit-o în timpul recreației mele, la Sf. Mănăstire Sinaia, în a cărei bibliotecă se află. Meditat-am mult asupra ei și gânditu-m'am întrebător, dacă eu și preoții mei am făcut tot ceea ce este posibil pentru a chema pe oameni la pocăință. Am scris o broșură specială în materia aceasta și am publicat-o în „Biblioteca Preotului Ortodox“ din Arad, pentru trebuințele preoțimeii. Căci dacă pe la anii 1680—1765 oamenii nu toți își mărturiseau păcatele, nici azi nu le mărturisesc toți.

De aceea nu vom înceta a chema pe toți la pocăință, pe intelectuali, plugari, comercianți, industriași. Misiunile religioase sunt un bun prilej de chemare la pocăință. Sunt și alte mijloace de aducere a sufletelor pe calea pocăinței. Dacă va voi Dumnezeu ne vom îngriji pe toate căile de chemarea clerului și poporului la pocăință și indeosebi și de pocăința intelectualilor. Căci trebuie toți să ne pregătim a mânca trupul Fiului Omului și a bea sângele Lui, ca viață să avem! (Ioan 6, v. 58).

Șahul Persiei are în tesaurul său un glob terestru foarte prețios. Marea și țările de pe dânsul nu sunt pictate, ci sunt alcătuite din mărgăritare scumpe: An-

glia este punctul cu rubine, India cu diamante, iar mările cu smaragd.

Doresc ca sufletele preoșilor ortodocși ca și ale credincioșilor noștri să fie împodobite cu pietri și mai scumpe: cu virtuțile adevăraților creștini, cari se tem de Dumnezeu și urmează poruncile Lui. Vă chem pe toți la pocăință, așa cum făcea antecesorul meu înainte cu aproape 200 ani.

Incredeți-vă în steaua Magilor

publicat în „Duminica Poporului“ Nr. 50—51.
20 Decembrie 1931.

Cine dintre oameni crede că între trandafiri nu se găsesc spini și cine a mai văzut o grădină cu flori în care să nu să găsească o buruiună cât de mică?

Cine crede că și între oameni sunt numai bucurii iar păcatele și fărădelegile cu capul lor de balaur au pierit de pe pământ? De sigur multe sunt suferințele de azi: copiii orfani, oameni datori, muncitori fără lucru, funcționari cu leafă mică, plugari cu bucate fără preț și câte altele.

În asemenea împrejurări purtarea omului creștin trebuie să fie plină de încredere în steaua Magilor... Eră odată un om bolnav în satul meu de naștere. Eu eram copil și tatăl meu mergea la el ca să-l cerceteze. Mă luă și pe mine cu el și sta de vorbă cu bolnavul, care ne eră și rudenie. Țin minte și acum că eră aproape de Crăciun iar bolnavul într'o bună zi trăgea să moară. El avea chinuri cumplite. Se inserase de-abinele și în casă abia lumină focul din vatră. Bolnavul, într'un moment dat, privi prin fereastră și văzu cerul înseninat și plin de stele. Și bolnavul zise către tatăl meu: Mor liniștit domnule învățător căci Tatăl ceresc, care grijește de mersul stelelor, va grijii și de drumul meu pe care voi merge... Dacă steaua Magilor a călăuzit pe Magi spre Mântuitorul, stelele de pe cer îmi vor lumină și mie drumul...

Tatăl meu m'a învățat să pătrund înțelesul cuvintelor auzite. M'a învățat să înțeleg de ce în cântarea Cră-

ciunului se spune că Magii dela stea au învățat să se inchine soarelui dreptății: Hristos. Magii adică, deși aveau bogății mari și știință multă, totuși au avut lipsă de o lumină mai mare și steaua cerească i-a dus la Hristos.

Dacă oamenii de azi ar dori să învețe din Steaua Maglior, ar putea învăța multe.

Mai întâi, oricât de învățați ar fi ei, să nu se încreadă în învățătura lor, ci să ia pildă dela Magi. Pe vremea lor încă eră mizerie în lume, lipsă de dragoste între oameni, dar Magii au găsit numai pe drumul stelei mântuirea. Azi însă când cineva ne vorbește de rău și ne face o nedreptate, unde ne este răbdarea, iar dacă vom vedeà un păcat, unde este lupia noastră împotriva lui?

Să știm, iubii cititori, că în măsura în care ne depărtăm de rău, ne vom apropià de bine. Bucuriile din lume toate împreună, nu vor fi în stare să scoată din lume toate suferințele. Să știm că în vremea bucuriilor zice Dumnezeu: veniți să vă odihniți puțin, căci ați alergat cum trebuie iar în timpul suferințelor Dumnezeu zice: „Veniți cu încredere. Drumul e anevoios și lung, deci ca să ajungeți în vârful muntelui, vă trebuie tărie câștigată prin necazuri.

Iubii cititori! Eu, știu că toți doriți să vedeți și să găsiți bucurii! Ca să găsiți bucurii duceți lui Dumnezeu în dar inima voastră, adică lăsați să se umple inimile voastre cu credință, dragoste și nădejde. De ce să nu strălucească în ochii voștri raze de soare? De ce să se arate fulgerări întunecoase din ochii voștri? Câți oameni sunt mai necăjiți decât tine! Spune-le un cuvânt mângâietor, ajută-i.

Învățați cântecul fermecător al fericiiților! Ei laudă pe Dumnezeu fără voia căruia nu cade de pe capul nostru nici un fir de păr negru sau alb și nici o pasăre nu cade la pământ.

În suferințe știm să ne înțelegem mai bine și credem unul altuia și simțim că trebuie să ne ajutăm unul pe altul. Căci precum, până azi după fiecare noapte s'a făcut ziua și s'a arătat lumina soarelui, așa și după

noaptea durerilor mari oamenii au aflat mângâiere în
Cel arătat de steaua Magilor: Hristos.

Fără Hristos ar fi fără rost să dăm unora celor ce
luptă alături de noi în viață. Copiilor nu ar avea rost
să le vorbim despre îngeri păzitori, celor mari despre
drept și nedreptate, împlinirea datoriei, seriozitatea vieții
și mângâierile morții. Fără creștinism cum s'ar putea
liniști săracii cari ar putea să ia dela bogați cu puterea?
Dar muncitorii fără Dumnezeu ce ar face?

Vă sfătuim deci să nu vă încredeți decât în oamenii
cari cred în Hristos și mântuirea adusă de El. Cinstiți
Steaua Magilor.

Fiii Țării Oltului,

publicat în „Vremuri Noi“ Făgăraș 21 Aprilie 1932.

De multă vreme voiam să mă *achit de o plăcută datorie* față de fostul meu coleg dela liceul din Făgăraș avocatul Ioan Pica.

Iată, acum simt o înălțare sufletească, putând scrie câteva rânduri în foaia de sub direcția Domniei-Sale. Foaia poartă titlul „Vremuri Noi“. La vremuri noi se cer oameni ai pildei bune, care preferă datoria în fața gloriei deșarte, glasul conștiinței în fața vanității omenești. Oamenii vremurilor noi trebuie să respecte personalitatea altora și să-și păstreze independența proprie. Curățenia și curajul moral sunt condiții indispensabile ale oamenilor de caracter.

Dacă am încerca să analizăm situația dela noi, sub raportul condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească oamenii de azi, am face o muncă de prisos, pentrucă toți cunoaștem starea de fapt: parecă nici odată la noi, la români n'au fost atâtea spinări încovoiate ca azi. Simțul cinstei și al dreptății este serios amenințat; mulți se atașează unor potentați ai timpului, aservind convingerile lor cele mai bune. Simțim că nu e bine așa și că ne trebuie oameni, cari să lupte pentru ideile și bunurile sfințite prin omagiul veacurilor trecute. Avem nevoie de oameni care să respecte orice tendință nobilă și orice idee sublimă. Avem nevoie de oameni care să propage cultul oamenilor trecutului și al oamenilor muncitori ai prezentului. Oameni care să propage pietatea către indivizi, familii și națiuni, aceștia ne trebuie: fără aceștia nu poate să existe încredere față de oameni și

față de Dumnezeu; fără acești oameni nu va fi pace socială și progres social.

Ca fiu al Țării Oltului pot să mă mândresc că județul nostru, al Făgărașului a dat o mulțime de intelectuali fruntași Țării și Bisericii. O mulțime de fii ai Făgărașului, oraș și județ, au ocupat slujbe în Biserică, armată, administrație, în Universități, în viața politică și toți, aproape toți au dovedit probitate în îndeplinirea datoriei, altruism nobil, modestie, pricepere,, zel și patriotism.

Eu însă mă întâlnesc și azi cu o mulțime de fii ai județului Făgăraș și mărturisesc că radiază din dorințele și concepțiile fiecăruia simțul de cinste și dreptate; fiecare inspiră o încredere curată, care merită să fie venerată. Și vai, ce mare lucru este să se spună despre cineva azi că este om de încredere. Omul de încredere știe ce susține, știe ce promite și caută să îndeplinească.

Frumoasă scrisoare de recomandare, să fii om de încredere. Aceste calități cinstesc sufletul oltenilor noștri și dorința mea este ca ele să strălucească măreț în sufletul generațiilor, viitoare. Prin aceste calități, eu, Episcopul Aradului, pot spune sincer, că am legătură cu toți fiii bravi ai Țării Oltului, care a dat Episcopiei Aradului 3 Episcopi: Pe Nestor Ioanovici, înainte cu o sută de ani (1829), pe Ioan Meșianu, mai târziu mitropolit și pe scriitorul acestor rânduri.

În firul acestor gânduri, o dorință mare am pe seama locuitorilor Țării Oltului: părinții din acest județ să-și crească pe fiii lor în frica de Dumnezeu și cinstea de oameni, așa cum tatăl meu m'a învățat pe mine și precum alți părinți și-au învățat pe fiii lor. Cuvintele sunt ca literile scrise în praf, dar faptele și pildele sunt ca literele pe care sculptorul le imprimă în marmoră, dându-le oarecum viață.

Viață ne trebuie nouă, viață în Dumnezeu. Un învățat necredincios, auzind că o fetiță rostia cu sfială numele lui Dumnezeu, o întrebă: „Oare să fie Dumnezeu mare?” Fetița zise: „Dumnezeu este așa de mare, că Cerul nu-l poate cuprinde; totuși El este așa de mic, că se sălășluște în inima mea,,!!

Dumnezeu locuiește întru cele de sus, cum zice profetul Isaia (57), dar și întru cei smeriți spre a-i întări și însufleți.

Prin smerenie se vor însufleți la muncă și fiii Țării Oltului.

Arad, la 18 Aprilie 1952.

LVIII.

Avem nevoie de oameni religioși

publicat în „Neamul românesc pentru popor“
Nr. 5 din 1 Martie 1932.

Fericirea singuraticilor, ca și a popoarelor, atârnă de virtuțile lor. Numai prin virtuți putem săvârși fapte care să ne folosească și nouă și altora.

Omul virtuos este modelul spre care trebuie să ne îndreptăm. Dar sânt și oameni cari spun că virtuți nu sânt, pentrucă omul dela sine este o ființă rea. Sânt oameni cari zic: omul nu poate afla adevărul și nici iubirea adevărată. Adevărul ar fi numai ceia ce își asigură o viață fără suferinți, fără griji. Dacă ai avea totdeauna pâinea zilnică, ai avea viața cea adevărată.

Alții zic: iubirea altora te silește să fii cumpătat, ca și alții să aibă; iubirea te face să ai inimă bună cu alții, să-i cinstești, să-i ajuți. Așa ceva ar însemna slăbiciune! Dar tot acești oameni sunt foarte simțitori când e vorba de cinstea lor. Sânt oameni ciudași cari cred că numai revolverul sau sabia li poate spăla cinstea vătămată. Săracii de ei, uită că numai păcatul și înclinăciunea li poate răpi cinstea și nici-o putere omenaască nu li-o poate da din nou.

Sânt și oameni cari cred că în anumite împrejurări poți fi cinstit, iar în alte împrejurări nu. Din asemenea judecăți ușor se poate vedea că pe om îl cunoști după părerile ce le are asupra virtuților și păcatelor, prietenie și mânie, adevăr și minciună, despre bani și despre oameni, despre drept, cinste și altele.

Omul religios altcum va judeca lucrurile. Omul re-

ligios este virtuos și recunoaște că virtuți trebuie să fie. Omul religios crede în Dumnezeu, care îi dă puțința să crească în virtuți. Omul religios vede în tot locul mâna lui Dumnezeu, care-l duce la adevăr. Cel religios găsește adevărul în Dumnezeu, dar nu numai adevărul, ci și mângâierea sa. Cine crede în Dumnezeu își dă seama că Dumnezeu știe toate gândurile și simțirile lui și vede toate faptele lui. Omul religios capătă o liniște sufletească știind că, dacă făptuiește după voia lui Dumnezeu, el săvârșește numai bine, iar dacă se ia după voia oamenilor, rătăcește la voia întâmplării.

Pe un lac din Elveția se ivi o furtună năprasnică. Un vapor de pe lac începu să se clatine cu tărie și toți călătorii se temeau de urmări rele, afară de un copilăș de șase ani, care stătea liniștit. Când acesta fu întrebat cum de nu se teme, răspunse liniștit: „*nu mă tem, căci tatăl meu este la cârma vaporului*“.

Din pilda aceasta putem vedea că omul religios are puternică încredere în ordinea lucrurilor așezată de Dumnezeu. Și omul religios nu va lucra atunci la voia întâmplării, ci potrivit unui scop mai înalt, neatins de interesele omenești mărunte.

Omul religios este pentru zilele noastre și totdeauna omul cel mai de lipsă. Căci el și în suferințe vede un scop mai înalt, iar în iubirea către alții ceva mai mult decât un interes trecător. Cel ce crede în Dumnezeu ajută pe altul, pentru ca cel ajutat să poată și el sluji unui scop mai presus de glie, iar iubirea cu care ne ajutăm unul pe altul ne încheagă într'un mănunchiu puternic.

Cei ce nu cred în Dumnezeu încă se întovărășesc unii cu alții, dar pentru lucruri trecătoare și pe timp trecător. Adevărații creștini însă se însoțesc unii cu alții pentru interese netrecătoare. De pildă: în episcopia Aradului, țeranii, supt conducerea preotului, s'au întovărășit în comitele religioase, cari apără Biserica împotriva vrășmașilor ei, împotriva sectarilor. Însoțirea creștinilor se face pentru sporirea în cele sufletești și, dacă se însoțesc unii și pentru interese de viață pământeas-

că, aceasta se face pentru ușurarea traiului zilnic, iar nu pentru câștig urât. Creștinii adevărași sânt ascultători, supuși, buni, răbdători, iar conducătorii creștini sânt și ei iubitori de oameni. Creștinul, prin cunoștințele lui, simțimintele și voința lui, slujește întâiu lui Dumnezeu. Dar cel fără Dumnezeu, voind a sluji numai pe om, se folosește numai de mijloace oamenești, coborâte până la porniri animalice. Iată, în Rusia, fără Dumnezeu, oamenii seucid unii pe alții și pier de foame. Blandeșă, bunățate, iertare trebuie, ca oamenii să trăiască mai ușor; dar cel fără Dumnezeu crede că el e mai mare decât altul.

În fața groapei cel fără Dumnezeu rămâne fără mângâiere, dar cel religios are nădejde și credință în nemurire. Cel credincios este omul dreptății și al milei dar să te ferească Dumnezeu de cel necredincios: dreptatea lui este făcută după creierul lui, iar nu după legi mai presus de om.

Rugați-vă deci lui Dumnezeu să dea țerii noastre oameni cât mai credincioși, căci atunci vom avea tot mai multă dreptate și ei vor munci în liniște pentru țară. Natura lucrează în liniște și așteaptă să i-se descopere tainele ei. Așa dorim noi, ca cât mai mulți oameni religioși să se descopere între noi. Și ne bucurăm că marele savant, d. prim-ministru Nicolae Iorga, este un mare creștin.

Să muncim mai mult!

apărut în „Neamul Românesc pentru popor“ din
16 Febr. 1932.

Înainte cu vre-o zece zile am celit într'un ziar din Timișoara că acolo în zilele trecute s'a întâmplat un lucru aproape de necrezut. Primăria din Timișoara, văzând că apa râului Bega amenință unele părți ale orașului, a pornit să oprească puhoiul apei cu ajutorul pompierilor și cu personalul întreprinderilor comunale. S'au umplut 2.000 de saci cu pământ și cu ei s'a pus zăgaz apei năvălitoare.

La munca aceasta s'a cerut ajutorul unor șomeri (oameni fără lucru), cari primesc dela primărie bani și alimente gratuit. Nu s'a cerut șomerilor altceva decât să țină de saci ca să poală fi umpluți cu pământ. Dar ce să vezi? Trei dintre șomeri au refuzat să ajute, iar biletele pentru hrana gratuită le-au aruncat cu dispreț.

Întâmplarea aceasta m'a făcut să mă gândesc ce simțeminte erau în sufletul muncitorilor răuvoitori. Este un adevăr că prin muncă ne cresc puterile, ei n'au voit ca puterile noastre românești să crească. Prin muncă ni se agerește mintea; cei trei lucrători aveau agerime de minte în felul lor: ei se plâng că n'au unde lucra, dar ar dori ca ei să aleagă unde și când să lucreze. Mai știm că prin muncă curmăm greutățile ce ni se pun în cale în viață. Dar cei trei muncitori doriau să crească greutățile, doriau să se reverse apele și să facă pagube în averi și oameni. Munca îl face pe om să fie supus, să vadă că nu fără vrednicie se dă omului o îndeustulare; munca deprinde pe om cu hărnicia și răbdarea, dar muncitori-

lor sus pomeniți nu le venia bine ca hărnicia românească să oprească o putere a firii.

Prin muncă a ajuns omenirea la starea de azi. Prin muncă am ajuns noi Românii să fim vrednici de zilele noastre. Și străinii — așa se vede — nu se bucură de hărnicia Românului, care se luptă și cu năvala apelor. Cei trei muncitori din *Timișoara erau străini* de neamul nostru și faptul acesta încă ne face să ne oprim pușin.

Tocmai văzând că unii străini nesocotesc truda și osteneala noastră românească, trebuie să ne înțelegem puterile. Să muncim cu stăruință, căci munca făcută fără stăruință, numai pe jumătate este muncă. Strămoșii noștri Romani ziceau în limba lor latină că nu acela biruiește care începe bine, ci acela care sfârșește bine. Să muncim azi pentru ziua de azi și nu mâne. Unii zic: azi să muncim mai pușin că nu-i acasă stăpânul, iar mâne, dacă vine stăpânul, vom lucra mai mult. Nu-i bine așa. Să știm că avem un stăpân, care totdeauna ne vede: Dumnezeu. Și în numele lui Dumnezeu grăia odinioară Sfântul Apostol Pavel: „Dacă nu voiește cineva să lucreze, nici să mânânce“ (II, Tesaloniceni 3, v. 10).

De sigur că munca este uneori grea, dar făcută cu inimă, ea se ușurează. Deprinderea la muncă ne aduce ușurare: vedeți un muzicant, ca să fie bun, toată ziua trebuie să deprindă arcușul, trăgând pe coardele vioarei; cel ce cântă la pian, bate mereu clapele pianului; poetul muncește cu gândul până scrie o poezie; bărbatul de Stat se frământă mult ca să poată face cât mai mult bine. El trebuie să se gândească la toți cetățenii.

Dar și un muncitor de rând trebuie să se gândească și la alții, nu numai la sine. Dacă el nu muncește când trebuie, cum trebuie și cât se cere, urmările le va simți și altul. Pilda lui va fi păgubitoare.

Orice clipă petrecută fără rost aduce pagube. Căci inima omului este ca o piatră de moară, care, dacă pui grâu în coș, macină făină de grâu, iar dacă nu așezi nimic în coș, se macină pe sine. Pe sine se strivește

cel ce nu pune puterile sale în slujba binelui său și al obștei.

Imi place să cred că toți Români ne dăm sama de însemnătatea muncii în aceste zile. Bărbatul de Stat, profesorul, medicul, preotul, dascălul, negustorul, meșteșugarul, plugarul, să nu aștepte mai mult decât de la munca mai multă și mai stăruitoare și din inimă făcută.

Stăruieți deci, frați Români, și încredeți-vă în munca ce o veți îndeplini spre binele României. Scriitorul francez Balzac voia cu orice preț să devină scriitor cu renume. Tatăl său voia să-l abată dela planul său și îi zise: „Scriitorii sânt sau regi, sau cerșitori“, adică sau trăiesc bine din munca de scriitor ca un rege, sau trăiesc ca cerșitorii. Și Balzac zise tatălui său: *Atunci dar eu voesc să fiu rege*“. Prin stăruință a devenit scriitor mare.

Neamul nostru românesc este ales de Dumnezeu să fie un rege al muncii.

Cuvânt

rostit cu prilejul întâmpinării d-lui Prim-Ministru Dr. Iuliu Maniu din partea populației orașului și județului Arad în 5 Maiu 1928.

Domnule Prim-Ministru,

Biserica ortodoxă română dela granița de Vest a scumpei noastre țări și populația întregă a județului Arad, prin graiul meu Vă zice din inimă curată: Bine a-Ți venit! Aradul zilelor de urgie străină își aduce aminte că erați luptătorul neamului față de asupritori, iar acum se bucură că venind excelența Voastră la cârma țării, destinele noastre sunt așezate în mâinile distinsului om de stat înzestrat cu vaste cunoștințe în domeniul sociologiei și al dreptului, în al științei politice, cunoscător al conștiinței colective a societății românești și înzestrat cu o intuiție clară a soluțiilor referitoare la problemele viitorului nostru.

Personal am o deosebită bucurie a Vă aduce și omagiile mele, ca unul care timp de un an am fost fericit să îndeplinesc rolul de modest colaborator al Excelenței Voastre și nu voi uita niciodată dragostea ce a-Ți binevoit a-Mi arăta atunci, când în cea dintâi ședință a Consiliului Dirigent, am fost cel dintâi funcționar public numit de D-Voastre.

Biserica noastră ortodoxă care și în trecut a fost reprezentanta celei mai înalte spiritualități, Vă dorește viață lungă, plină de sănătate, ca să puteți ferici țara cu realizări vrednice de laudă și aducătoare de progres pe seama Românismlui. Biserica ortodoxă va căuta să fie la înălțimea ei, colaborând cu Statul și astfel nu se îndoiește că Ve-Ți binevoi a o învrednici de înalt sprijin, pentruca astfel să se asigure biruința valorilor netrecătoare în țara noastră.

Să trăiți întru mulți ani!

Cuvânt

ținut la sfințirea Casei Culturale „Episcopul Grigorie” din Arad, cartierul Șega, în 1931.

Sufletele omenești niciodată nu au fost mai desbrăcate de virtuți ca și în zilele noastre. Mulți oameni cred că ajunge să dăm poporului drepturi politice și fericirea a venit. Ori, iubirii mei, nu este așa. Votul obștesc este azi introdus aproape în toate țările Europei, dar el fericire prea mare nu a adus.

Nepriceperea alegătorilor, este un dezastru pentru stat. S'a împărțit pământul, dar s'a făcut prea puțin pentru buna cultivare a lui, căci poporului nu i s'au dat cunoștințele necesare pentru curățirea semințelor, tratarea lor contra boalelor (criptogamice, arătura mai adâncă, ogor de toamnă, rotația culturilor etc.).

Pentru trebuințele saielor s'au înființat o mulțime de biblioteci, dar nu s'au ținut conferințe despre foloasele cărților și ale cunoștințelor de tot felul. Din toate acestea se poate vedea iubirii mei, cât este de folositor ca să înființăm case culturale, unde Românii noștri să-și întregască cunoștințele în privința drepturilor și datorțiilor cetățenești, în privința lucrării pământului, a cunoașterii meseriilor etc.

Auzind cuvântul de *casă culturală*, vă veți întreba ce este cultura? Strămoșii noștri Romani, dela cari am moștenit cuvântul *cultură*, înțelegeau prin cultură munca pe care ei o depuneau pe ogoare ca să scoată rodul necesar traiului.¹⁾ Azi însă când zicem cultură nu ne

¹⁾ N. Bagdasar: Criza Culturii Moderne, în volumul: „Politica Culturii” București 1931 p. 33.

gândim la munca pe care omul o depune pe câmp, ci la ceea ce înfăptuește și lucrează omul pe câmpul sufletelesc prin înțelepciunea lui. Putem avea lucrări în literatură, dacă ne însușim cât mai multe cunoștinși literare, avem sau începem a avea cultură literară și așa mai departe. Lucrările literare sunt valori și bunuri și dacă respectăm aceste bunuri, încă dovedim că avem cultură. Ca să ai cultură trebuie să ai un anumit număr de cunoștinșe. Dar cu ce scop? Cu scopul ca omul să devie ceva mai mult decât înainte de a avea anumite cunoștinșe. Căci marele scriitor englez Ruskin zice: „nu interesează să dăm unui om ceea ce el nu știe, ci să facem din el ceva ce nu era”.¹⁾ Adică nu aceea hotărăște câte discursuri politice ai auzit, ci ai dat votul pe oameni mai vrednici, și mai capabili sau nu? Nu aceea hotărăște câte conferinșe patriotice ai auzit, ci dacă ai devenit cetățean, mai bun sau nu. Nu interesează câte sfaturi agricole ai primit, ci câte ai aplicat din acele sfaturi spre a produce pământul mai mult.

„Cultura constă deci dintr'o făurire a omului lăuntric, și în facultatea a se pune în viața istorică a totului social ca membru activ.”¹⁾ Natura dă omului anumit petec de pământ și Dumnezeu așază pe om cu locuinșă într'un anumit sat sau oraș. Dacă prin cunoștinșele câștigate omul dela sat sau oraș poate să-și dea seama mai bine de rolul lui la sat sau oraș, el va deveni un cetățean mai bun și mai luminat, are nevoie de cultură mai multă.

Nu-i destul pentru noi că știm că suntem Români, ci să fim luminași că am avut acelaș trecut cu aceleaș suferinșe și bucurii, avem și azi aceleași simșiri și vom avea și în viitor aceeași voinșă și aceeași credinșă. Nu-i destul că suntem ortodocși, dar trebuie să știm că am suferit aceleași persecușii dela neamuri sireine că suntem și azi ameninșaji de credinșii sireine sufletului românesc, iar pentru viitor trebuie să avem aceleași aspirașii. Ori, pentru a fi Români și mai buni și ortodocși tot mai buni, avem nevoie de o cunoaștere cât mai deplină a

¹⁾ Politica Culturii p. 485.

trecutului cu suferințele și bucuriile lui. Prin cultură ajungem la această cunoaștere atât de dorită, precum dorim lumina soarelui după întuneric. Prin cultură devenim cetățeni mai buni, ostași mai buni, agricultori, meseriași, funcționari, creștini, preoți mai buni!

Deaceea să ne dăm silința a ne însuși cât mai multe bunuri culturale, noi și noi adevăruri. Cercetând adevărul se măresc puterile noastre, și chiar dacă simțim că încă nu am ajuns la întreg adevărul, să nu descurajăm. Dacă am zice că cunoaștem toate adevărurile, — precum zice Lessing — am fi leneși, mândri. „Dacă Dumnezeu ar ține strâns în mâna dreaptă întregul adevăr, iar în cea stângă năzuința singură și mereu trează, chiar cu adausul de a greși totdeauna și pe vecie și mi-ar spune: alege, eu aș cădea umilit la mâna lui stângă și ași spune: „dă Părinte, căci adevărul îți aparține numai Ție“.

Mă veți întreba, iubii mei, de ce oare Biserica trebuie să aibe case culturale? Intre multele pricini cari ne fac să avem aceste case culturale, este și aceea că Biserica noastră lipsită de școala confesională, voește să aibe o soră în casa culturală. Biserica voește să arate că și ea știe să răspândească bunurile culturii, că și ea imprăștie lumina, dar lumina plină de orizontul credinței, dragostei și nădejdei. Căci fără aceste virtuți orice cultură este sarbădă.

Biserica este amenințată de bolșevism. În Rusia și Spania, nu atât armata, băncile și capitalul sunt atacate, ci mai ales Biserica. Indiferentismul față de ea crește în toate țările. Noi prin cultură voim a face pe oameni să înțeleagă că primejdiile cari pasc Biserica sunt ale tuturor sufletelor. Fără Biserică scade moralitatea, simțul de dreptate, echilibrul social, dar prin această pârghie a sufletului, va crește virtutea și va înflori sufletul omenesc.

Azi, când am sfințit această casă culturală, căreia cu toții i-ași dat numele de *casa culturală „Grigorie Episcopul“*, mulțumesc lui Dumnezeu că vă văd adunați în această sală festivă. Nu uitați că fiii altor nea-

muri dela noi se strâng în jurul Bisericilor lor, până și sportul este adus în strânsă legătură cu Biserica.

De încheiere vă aduc aici cuvintele rostiite de Majestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea la adunarea generală a „Astrei” dela Caransebeș, 14 Nov. 1930: „Acolo unde nu poate pătrunde școala, să pătrundă asociațiile culturale. Chiar în timpuri normale rolul lor nu e să învețe buchile pe copii, ci să completeze rolul școlii în viața de stat și de toate zilele, să aducă școala în viața de stat a mulțimii”.

Din inimă doresc ca această casă culturală să fie o asociație a luminei, o școală a poporului spre cinstea episcopiei Aradului și spre fala enoriașilor ortodocși din acest cartier. Amin.

Cuvântare

ținută în 24 Iunie 1932 la sfințirea monumentului eroilor din Comloșul Bănatului.

*Prea Cucernici Părinți,
Domnule Prefect,
Iubiții Mei fii sufletești,*

Vrednicia unui popor se cunoaște și după felul cum știe să cinstească pe eroii săi, cine nu cinstește pe eroi, necinstește suferințele lor, prin cari s'a făurit România Mare. Cel ce uită de eroi, uită că prin sângele lor ni-a răsărit soarele dreptății.

Bucurie mare am că voi, bănăștenii luminați de cunoașterea datoriilor față de eroi, ați ridicat acest monument și m'ați chemat ca să-l sfințesc. Acest monument este pentru morții voștri de pe câmpurile de luptă un semn al biruinții, precum Crucea sfântă este semnul de biruință al martirilor.

Prin suferințe se câștigă bucurii dăinuitoare. Precum prin întunecimea soarelui vedem meteorii, prin suferințele eroilor vedem ivindu-se stelele nădejzilor celor mai frumoase pentru Românișm. Stelele cerului arată drumul călătorilor când pe marea deschisă nu mai cunosc drumul. Dacă prin o întâmplare oare-care am pierde istoria neamului și n'am mai cunoaște care este drumul vieții noastre românești, ajung faptele eroilor noștri, ca ele să ne lumineze cărările vieții.

Pomul aducător de roade bune este un pom bun și de preț. Tot astfel și un neam după faptele și virtuțile lui primește vrednicia adevărată. Fiși mândri că și voi vă aveți eroii voștri, cari au dovedit că sufletul lor era împodobit cu cele mai frumoase virtuți. *Eroii nu cunoșteau decât cuvântul: înainte!*

Mulți ostași când merg la luptă au sentimente diferite în sufletul lor. Unii așteaptă să se curme războiul mai grabnic, alții să fie cât mai departe de front, alții să fie la servicii ușoare, dar eroii nu au fost dintre soldații, cari purtau frică. Nu! Nu! Eroii naționali au ascultat de porunca divină: unirea tuturor Românilor. Eroii noștri au ascultat de glasul suferințelor și apăsărilor milenare și ni-au făurit libertatea și dreptatea.

Mucenicii creștini au asigurat nemurirea în împărăția Ceriurilor; mucenicii naționali, eroii, au asigurat nemurirea virtuților strămoșești în împărăția românească visată de moșii și strămoșii noștri.

Dela eroi să învățăm, iubii mei! Dela eroi! Nu dela oamenii cari fac contrabande și cari își îngroașe pungile din avutul altora, cari oameni cu groază se gândesc la ticăloșiile lor, ci dela eroii cari în clipa morții ziceau cuvinte sfinte: Doamne, tată, mamă, România Mare!!

Noi nu cunoaștem toate mormintele eroilor, dar le cunoaștem faptele, cari vor trece din gură în gură iar acest monument va fi pururea de evlavioasă pomenire a memoriei lor.

Doresc ca de câte ori priviți acest monument mai ales voi tinerii, să vă aduceți aminte că sunteți fii de eroi și că precum cântați: Eroii am fost, eroii vom fi, — așa trebuie să vă și purtați: ca fii de eroi! Monumentul acesta să vă aducă aminte tuturor că eroii au voit, au îndrăznit și au biruit. Eroii știau de Dumnezeu și de România Mare! Ei își cunoșteau datoria!

Nimic nu este mai sfânt pentru un neam ca și împlinirea datoriei. Când cutremurul a nimicit orașul Pompei și lava Vesuviului ucidea pe oameni, un soldat păgân, deși a văzut că lava și pe el îl va nimici, a rămas la postul lui de datorie și a murit ca un erou! Acel soldat era păgân, dar era erou, căci și-a făcut datoria.

Monumentul acesta doresc să fie pentru toți o chemare la datorie. Slujbași ai statului, dascăli, preoți, notari, medici, industriași sau plugari ce sunteți, să vă faceți datoria, ca să fiți vrednici, de eroii cari s'au jertfit pentru România!

La datorie pentru Dumnezeu!

La datorie pentru tron și țară. Amin.

Predică

ținută la Sfințirea paraclisului dela „Isvorul Sf. Gheorghe” ridicat de ostașii Domnului din comuna Covăsinț, județul Arad.

În armata regelui Filip al Macedoniei a fost recrutat odată un nou ostaș. El încă nu văzuse pe rege și dorea din inimă să se întâlnească cu dânsul. Dorința îi fu împlinită, dar care nu-i fu mirarea când la vederea regelui, în loc să câștige curaj, și-a pierdut puterea sufletească.

„Vai — zice recrutul, — acesta să ne fie regele și conducătorul nostru? Acesta are numai un picior, iar mâna stângă nu și-o poate ridica”. Dar soldații cei vechi îi răspunseră: Tu nu știi ce grăiești. Nimic nu ne poate pe noi însufleși ca și privirea acestui rege plin de cicatrice. „El are peste 60 locuri de răni pe corpul său, dar fiecare rană este amintirea unei biruințe”!

Recrutul auzind acestea s'a însufleșit și a luptat vitejește sub steagul regelui Filip.

Mândrii erau ostașii regelui Filip, mai mândri sunt ostașii României, dar și mai mândri suntem noi creștinii ortodocși, dacă putem zice despre noi că suntem buni ostași ai lui Hristos, Regele Regilor. Căci vă întreb, unde este un rege care să fi câștigat o biruință la fel cu a Domnului Iisus Hristos, care cu moartea pe moarte a călcat? Unde este un conducător de oștiri, pe care să-l fi costat mai mult sânge biruința decât a jertfit Domnul pentru biruința asupra iadului?!

Au trecut mulți oameni mari pe scena lumii, lăsând urme mari după dânșii, dar cu fer și sabie au trăit, ducând mizerie și sânge pretutindeni. Au fost regi cari nu

au purtat răsboaie, dar n'au știut să atragă popoarele spre sine.

În vechime a fost un împărat crud, care și-a încrustat numele în stâncă și s'a îmbalsamat la moarte, ca să nu piară, dar azi nu i-se mai aude de nume, a fost și alt împărat, care a întins mâna Sa celor păcătoși, a mângăiat pe cei bolnavi și a ajutat nenorociților, iar azi numele lui se aude pretutindeni. Este împăratul împărașilor, Iisus Hristos!

Iubiții Mei,

Față în față cu împăratul Iisus Hristos se găsește împărăția păcatelor, în frunte cu Diavolul. Alătura de Hristos în luptă lupți ca un frate, ba Hristos merge înainte în luptă; la un moment dat diavolul dă comanda de luptă! Tu creștine de azi, în care oaste intri oare? Plină de bucurie este inima mea, că voi, iubii mei credincioși, v'ași hohărât a lupta cu Hristos în frunte, împotriva vrăjmașului diavol!!! Căci poveri de trei feluri trebuie să biruim și numai prin Hristos putem învinge.

1. Întâi suferințele vieții. Lacrimi varsă copilul, patimi lovesc tinereța, lacrimi varsă săracul și bolnavul. Privirea spre Crucea lui Iisus pe toate le îndulcește.

2. Toți ne luptăm cu păcatul și săvârșind păcate ne muștră conștiința. Muștrarea cugetului este al doilea vrăjmaș, de care numai prin Iisus putem scăpa. Iisus ne mântuește de orice păcat.

3. Vrăjmașul al treilea este moartea, prin Hristos biruită.

Știind cine este împăratul nostru Ceresc, datorია noastră este să știm ce datorii ostășești avem față de împăratul Hristos!! Cea dintâi este de natură lăuntrică: să ne alipim cu toată dragostea de Mântuitorul. Dacă vedem ceva frumos, ne întoarcem ca să vedem din nou acel lucru frumos. O carte frumoasă o citim din nou, un tablou frumos, îl privim din nou! Iubiții mei! Frumuseța veșnică o găsim la Iisus în virtuși! Când Iisus zice: „Eu sunt lumina lumii, cela ce urmează Mie nu

va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieții" (Ioan 8 v. 12), dorește ca din inimă să ne aplecăm spre el, căci pentru fiecare dintre noi are ceva mare și sfânt, ca pildă și ideal de urmat, iar de urmat acela îl urmează pe Iisus mai ușor, care are inima curată de nedreptăți, care din inimă curată iartă pe cel ce i-a greșit.

Dacă deci cineva cu toată inima lui voeste să fie al lui Iisus, iubindu-L, atunci în cele dinlăuntru ale inimii sale trebuie să aibe simțiri curate în suflet, ceea ce se va vedea apoi din cuvintele și faptele lui.

2. A fi ostaș al lui Hristos pe cin afară este a doua condiție bună.

Știi căți vrăjmași are Biserica și căți o atacă în toate chipurile. Biserica noastră pățește ca Mântuitorul pe muntele Olivilor. Cu săbii, cu puști și cu făclii vin vrăjmașii asupra ei. Dacă suntem buni ostași trebuie să o apărăm de atacuri, mărturisind credința noastră în fața lumii. *Dar nu o credință pe dinafară*, ci o credință adevărată, acolo unde simțim că nu mai poate ajuta nici o putere omenească. Să dovedim că avem credința trebuitoare, că Iisus nu este numai învățător, sau gânditor, ci adevărat Mântuitor de toate boalele noastre trupești și sufletești.

Ca să înțelegeți, iubii mei, iată aveți o asemănare: Când o cetate este asediată, ea se predă când nu mai are muniții și mâncare, ostașii ridică atunci steagul alb asupra cetății, ceea ce înseamnă: noi nu mai putem: veniți voi cei din afară și fiți milostivi cu noi. Așa trebuie să facem în fața lui Hristos: să-i declarăm că suntem biruiți și să-i deschidem porțile, arborând steagul creștinului înaintea Lui! Celce se simte slab, nu mai strigă cât îl ia gura, nu mai e neirebnic, ci se smerește, simte că are trebuință de ajutor din afară!

Trebuie deci să ne dăm seama că ajungem de cele mai multe ori în împrejurări când am isprăvit cu noi înși-ne, așa de nepulincioși suntem. Ei bine, iubii mei, atunci începem cu Dumnezeu, când am isprăvit cu noi. Cel ce are numai cu sine, cel ce nu se stăpânește pe sine, poftele lui, acela rămâne la sine și poftele sale,

acela nu poate începe cu Dumnezeu, căci Dumnezeu cere să-i slujim numai Lui.

Cine deci este ostaș bun, acela începe cu Dumnezeu, ceea ce poruncește Dumnezeu. Lui Avraam i-a poruncit, Avraam a ascultat și a fost fericit, fiindcă a crezut ca toți urmașii lui adevărați. Misionarii tuturor timpurilor au crezut și au isbutit, căci Hristos a zis: toate sunt cu puțință celui credincios.

Cel evlavios ține seama de ceea ce este cu neputință. Credinciosul știe că drumul nostru duce prin sute de colțuri și nu vedem departe, dar Dumnezeu ne lărgeste vederea!!!

Dar nu ajunge a crede în Hristos și mântuirea lui și a mărturisi această credință, ci trebuie să și dovedim că trăim după Hristos. În casa ostașului creștin domnește virtutea; creștinii adevărați cinstesc căsătoria, tinerii ostași creștini păzesc porunca curăției, ferindu-se de desfrânare.

Aici, iubii mei, am ajuns la un lucru foarte însemnat. Cine-i ostaș creștin are altă viață. Un ostaș intrând în oaste are alt fel de viață. Sfântul Pavel zice la I. Cor. 9 v. 24: „Așa să alergați ca să apucați“.

Acest adevăr înseamnă, că ostașul creștin să meargă înainte după noul fel de viață. Căci zice Sf. Pavel: Iar acum, după ce ați cunoscut pe Dumnezeu, iar mai vărtos după ce V-ați cunoscut de Dumnezeu, cum vă întoarceți iară la cele slabe și sărace știi, căroră iarăși de iznoavă voiți a le sluji“. (Galat. 4 v. 9) În epistola către Efeseni zice acelaș Apostol creștinilor, să nu mai umble în deșertăciuni, ca celelalte neamuri, ci să se apropie de viața lui Dumnezeu, îmbrăcând pe omul cel nou (Efes. 4 v. 18 v. 24).

Mai presus de toate doresc să vă întipăriți în minte ceea ce zice Sf. Petru: *Că destul ne este nouă celor ce în vremea cea trecută a vieții am făcut voia cea păgânească, umblând întru necurății, întru poște, întru beșii, întru ospețe, întru beuturi și întru urâte slujiri idolești*“. (I. Petru 4. v. 3).

Lupta împotriva acestor păcate cere adevărat eroism,

dar eroismul este însușirea de căpetenie a soldatului. Când lava craterului Vezuviu a îngropat orașul roman Pompei înainte cu 1800 ani, toți soldații au fugit, dar unul a rămas la locul datoriei. Firește că el a murit, dar coiful și scutul lui se păstrează și azi în muzeul Borbonico din Neapole. Acel soldat era păgân, dar și-a făcut datoria. Să ne-o facem deci și noi toți cari socotim că suntem buni ostași ai lui Hristos.

Soldatul credincios lasă acasă deprinderile rele, în oaste el duce o viață nouă...

O viață nouă ne trebuie deci fraților!!! Numai atunci suntem ostași ai Domnului. Dar în viața de soldat soldatul are o mulțime de arme, cu cari face exerciții ca să poată lupta. Ostașul creștin are arme sufletești: pocăința și cuminecarea, ca cele mai puternice arme. Mărturisindu-și păcatele, el recunoaște că adevăratul ostaș nu se ține mai bun decât alt creștin, ci caută să îndeplinească ceea ce zice Sf. Pavel: „*Alergați bine*“, (Galat 5 v. 7). Acest sfânt Apostol zice limpede: cu frică și cutremur mântuirea noastră o lucrați (Filip. 2. v. 12) iar apoi cu sfială zice către Filipeni că numai în ziua lui Hristos se va lăuda că nu în deșert a alergat. (Filip. 2. v. 16) Acest sfânt apostol abia în prezia morții sale spune, că s'a luptat luptă bună (II. Tim. 4 v. 7) Deaceea și noi să ne rugăm lui Dumnezeu să ne ajute a putea zice cu Pavel: Luptă bună m'am luptat!

Dar și până va veni vremea aceea, noi să ne niuzim a fi spălați de păcate prin taina pocăinții și să ne împărtășim cu trupul și sângele Domnului. Și așa să pornim la luptă împotriva vrăjmașilor Crucii, împotriva vrăjmașilor Bisericii noastre ortodoxe și împotriva tuturor păcatelor, cari lovesc între noi.

Nădejdea mea este mare că veți izbuti în luptă, pentru că prin ridicarea acestui paraclis ați dat dovadă că numai lui Hristos voiți să-i sluiți și Lui singur să-i urmați. De azi înainte cu și mai multă tărie va vindecă ranele și durerile voastre. Căci Mântuitorul, care orbului din naștere i-a spus să se spele în lacul Siloam, spre

a se vindeca (Ioan 9), vă îndeamnă și pe voi să veniți aici și să vă vindecați de durerile voastre.

Rugăciunile, ce se vor înălța lui Dumnezeu în acest sfânt paraclis, vor aduce putere tămăduitoare dela Dumnezeu asupra acestui izvor. Noi credem aceasta, pentru că Domnul Puterilor, care a dat putere de vindecare lacului Siloam, unde a trimis Iisus pe orbul din naștere să-și spele ochii — va da puteri minunate și acestui izvor de lângă noi, care este o binefacere adevărată.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți, acum și pururea și în vecii vecilor.

Cuvântare

ținută la Congresul preoților misionari din
Cernăuți în 27 Septemvrie 1930.

Polenul florilor celor mai fermecătoare ale cugetului a fructificat viața noastră sufletească din clipa în care asociația misionarilor ortodocși a intrat în serviciul ortodoxiei române.

Ne trebuiau tot mai multe forțe pentru a dovedi că suntem solidari în credință cu Sfântul apostol Pavel, Nichita Romanul, Veniamin Costache și Andrei Șaguna.

Fiind și preoții misionari o asemenea forță, am venit în mijlocul Frățiilor Voastre, mânat de nestrămutata credință, că dacă Dumnezeu nu a lăsat în grija oricui să picteze aripile minunate ale fluturilor și păunilor, cu atât mai puțin a putut lăsa la voia întâmplării soarta Bisericii ortodoxe, isvorul fericirii noastre a tuturor. O lumină divină mi-a luminat sufletul să viu aici, spre a mă bucura împreună cu I. P. Sf. Mitropolit Nectarie, căci trăim vremuri când inimile noastre trebuie cât mai mult să bată împreună, iar gândurile noastre să urmeze aceeași direcție.

Simțim că în adevăr ne trebuie cât mai multă comunitate de gândire și acțiune căci nu numai Biserica noastră, dar întreg creștinismul este amenințat din toate părțile, de către concepțiile anticreștine. Astăzi, în veacul supremei civilizații, se dă un crâncen război pentru pâinea de toate zilele, iar popoarele necreștine nu sunt în stare să facă deosebire între națiunile așa zise creștine și între adevărații creștini, câtă vreme necreștinii văd acte de exploatare între națiunile creștine. Un episcop metodist, al negrilor din Africa, d. Gregg spunea în anul

acesta la un congres al tineretului. că în orașul Iohanisburg din Africa de sud fu întâmpinat de un indigen cu următoarele cuvinte: „fii, binevenit, dar declarăm limpede că în ceea ce privește cele făcute nouă de așa numiții creștini, suntem cu neîncredere față de creștinismul ce ni-se predică“.

Nu este locul aici să vedem ce am putea spune despre creștinismul nostru ortodox, căci am face ca și cavalerii și învățații Constantinopolului, cari discutau despre originea lumii atunci când tunurile turcești spărgeau porțile cetății. Am venit spre a face dovada că mă solidarizez cu munca uniformă ce se întreprinde spre ridicarea prestigiului ortodoxiei criticate de multe ori chiar și de cei cari nu sunt vrășmașii ei. Văd în preocupările acestui Congres hotărârea fermă a Bisericii de a contribui și ea prin caritate la înlăturarea sărăciei cauzată de ignoranță, incapacitate fizică sau intelectuală, lipsa de prevedere, lipsa de ocupație, de lucru, lene, risipă, beție, bătrânețe, vitregiile naturei etc.

Intrezăresc afirmarea adevărului, că preotul român ortodox știe să fie milostiv, după pilda arhiereului Hristos din Epistola către Evrei și că preotul ridicat din popor prin sărăcie, învățând să fie compătimitor, se va năzui să sprijinească opera caritativă.

La un congres adventist din Timișoara în Sept. c. misionarul elvețian Rasmussen arăta cu proiecțiuni realizările caritative din alte țări. Sper însă că în curând va sosi vremea să mergem noi în alte țări și să vorbim despre realizările bisericii ortodoxe. Căci noi avem nu numai cuvintele, ci și Duhul lui Hristos; noi avem curajul și sinceritatea să spunem că dacă 1900 ani n'am avut nevoie de străini să ne vorbească despre Hristos, — cu atât mai vârtos de acum înainte, prin creștinism activ, vom căuta să fim o putere regeneratoare, precum era creștinismul primelor veacuri.

Cu nădejde să mergem deci înainte în lucrările noastre, având cu mândrie în frunte pe apărătorul ortodoxiei, I. P. Sf. mitropolit Nectarie. Oricare clipă pierdută, precum zice Napoleón, poate fi aducătoare de

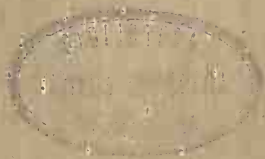
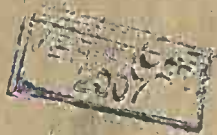
nenorociri. Walter Scott zicea: Fă îndată ceea ce trebuie să faci și odihnește-te numai după muncă, iar nu înainte de muncă.

Lupta noastră e lungă, căci inamicul reappare după înfrângere. Să nu uităm deci că numai prin excepție a răpus David prin o lovitură pe Goliat.

Precum apa mării prin valuri continue merge înainte, așa și noi prin mișcare continuă să progresăm. Să fim siguri că dacă Michel Angelo a lucrat 40 de ani la statua lui Moisi, noi prin muncă și mai mare vom ajunge să înfățișăm icoana lui Hristos în sufletele oamenilor.

Cuceritorul mongol Timur Lenk în veac. XIV, în cursul unei lupte observă că o furnică de 25 ori a încercat să urce un perete, având o sarcină în spinare. Dar i-a reușit și atunci zise Timur: Această furnică nu a descurajat și a biruit.

Să avem curaj la muncă și vom birui. Să facem un front unic și vom birui. Prin luptă la biruință, prin biruință la cununa de lauri spre binele Bisericei, Tronului și Patriei. Amin.

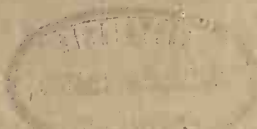

Cuprinsul

	Pagina
1. Prefața	3
2. Viața de veci	5—8
3. Pastorală pentru Sf. Rusalii ale anului 1929	9—14
4. Pastorală pentru Sf. Rusalii ale anului 1931	15—17
5. Pastorală la Anul nou 1929	18—21
6. Pastorală la Anul nou 1930	22—25
7. Pastorală la Anul nou 1931	26—31
8. Pastorală la Anul nou 1932	32—35
9. Mesaj de Anul nou adresat intelectualilor și preoților 1932	36—39
10. Pastorală pentru biserica și creștinii ort. din Rusia 1930	40—42
11. Pastorală dată cu prilejul împlinirii alor 7 ani de episcopat 1932	43—47
12. Cuvântare ținută cu prilejul conferinței pentru protecția populației. Timișoara 1929	48—50
13. Cuvântare funebră ținută la înmormântarea mecenatului Emanuil Ungureanu Timișoara 1929	51—57
14. Cuvântare funebră ținută la înmormântarea reposatului prefect Ionel Mocioni	58—60
15. Cuvântare funebră ținută la înmormântarea arhiepiscopului Filaret Musta Caransebeș 1930	61—64
16. Cuvântare funebră ținută cu ocaziunea parastasului de 40 zile pentru odihna sufletului fostului ministru Dr. Aurel Cosma	65—68
17. Cuvântare funebră rostită cu prilejul parastasului pentru marele rege Ferdinand I. în biserica din Băile-Herculane 1928	69—71
18. Cuvântare la ziua eroilor ținută în Timișoara 1931	72—75
19. Cuvântare ținută cu ocaziunea desvelirii busturilor lui Gh. Coșbuc și A. D. Xenopol la Arad	76—78
20. Cuvântare ținută cu ocaziunea congresului inginerilor în Arad 1929	79—80
21. Cuvântare ținută cu ocaziunea congresului misionar din Chișinău 1929	81—82
22. Cuvântare ținută cu ocaziunea deschiderii congresului „Asociației Clerului A. Șaguna”. Alba-Iulia 1929	83—85
23. Cuvântare ținută cu prilejul vizitei I. P. S. Sale Patriarhului Dr. M. Cristea Timișoara 1929	86—89
24. Cuvântare ținută cu ocaziunea conferinței caritative creștine din eparhia Aradului	90—92

	<u>Pagina</u>
25. Cuvântare ținută cu prilejul adunării generale extraordinare a fondului preoțesc 1930	93 - 94
26. Cuvântare ținută cu prilejul adunării generale a societății femeilor ortodoxe filiala Arad 1930	95 - 97
27. Cuvântare ținută la congresul „Astrei”. Caransebeș 1930	98 - 99
28. Cuvântare ținută cu ocaziunea primirii solemne a Diui N. Iorga. Arad 1931	100 - 102
29. Cuvântare ținută cu ocaziunea vizitei M. Sale Regelui Carol II Timișoara 1931	103
30. Cuvântare ținută cu ocaziunea vizitei M. Sale Regelui Carol II Arad 1931	104
31. Cuvântare ținută M. S. Regelui Carol II cu ocaziunea împărțirii de ajutoare sinistraților din Micălaca 1932	105
32. Cuvântare ținută cu prilejul instalării protopopului Mihai Cosma, Ineu 1930	106 - 111
33. Cuvântare ținută cu prilejul instalării protopopului Aurel Adamovici, Șiria 1932	112 - 113
34. Cuvântare la depunerea jurământului recruților din garnizoana Arad 1930	119 - 120
35. Predică ținută cu ocaziunea punerii pietrei fundamentale a bis. ortodoxe române din Timișoara—Iosefin 1931	121 - 125
36. Prisonierii cuvintelor	126 - 127
37. Intelectualii și Biserica	128 - 129
38. Cuvânt rostit cu prilejul Congresului preoților misionari Arad 1929	130 - 132
39. Cuvântare ținută la sfințirea casei culturale din Curtici 1931	133 - 135
40. Bucurii reale	136 - 137
41. Primejdia sectară și esența propagandei baptiste	138 - 140
42. Desbinatorii satelor românești	141 - 144
43. Prestigiul clerului	145 - 146
44. Religiozitatea episcopului Nestor Ioanovici	147 - 149
45. Metode sectare	150 - 151
46. Autoritatea religioasă și organizarea clerului	152 - 154
47. O vizită în eparhia Dunării de jos	155 - 157
48. Temperați-vă	158 - 159
49. Poetul evangheliei neamului: Octavian Goga	160 - 161
50. Un suflet răătăcit	162 - 165
51. Catehizarea adulților	166 - 167
52. Taina Invierii publicat în l. germană în Temesvarer Zeitung	168 - 171
53. Progrese și primejdii	172 - 175
54. Religiozitatea poporului nostru și chemarea clerului publicat în „Păstorul-Ortodox” Nr. 5—1932	176 - 177
55. Apologetul bisericii și cugetarea religioasă apărut în Revista-Teologică Nr. 1—2 din 1930	178 - 181
56. Pe urmele unui episcop antecesor. Revista-Teologică Nr. 10 din 1931	182 - 186

	<u>Pagina</u>
57. Incedeți-vă în steaua Magilor publicat în „Dumineca Poporului“ Nr. 50—51 din 1931	187 189
58. Fiii țării Oltului Publicat în „Vremuri Noi“ Făgăraș 1932	190—192
59. Avem nevoie de oameni religioși, publicat în „Neamul Românesc pentru popor“ No. 5 din 1 Martie 1932 .	193—195
60. Să muncim mai mult, apărut în „Neamul Românesc pentru popor“ din 16 Febr. 1932	196—198
61. Cuvânt rostit cu prilejul întâmpinării dlui Prim-Ministru Dr. Iuliu Maniu din partea populației orașului și județului Arad în 5 Maiu 1928.	199
62. Cuvânt ținut la sfințirea Casei Culturale „Episcopul Grigorie“ din Arad, cartierul Șega, în 1931	200—203
63. Cuvântare ținută în 24 Iunie 1932 la sfințirea monumentului eroilor din Comloșul Banatului	204—205
64. Predică ținută la sfințirea paraclisului dela „Isvorul Sf. Gheorghe“ ridicat de ostașii Domnului din comuna Covașinț, județul Arad 1932	206—211
65. Cuvântare ținută la Congresul preoților misionari din Cernăuți la 27 Septemvrie 1930	212—214

Lucrările apărute ale P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului:

1. „Monahismul”, după A. Harnack. Sibiu 1915.
2. Istoria Societății de lectură „Andrei Șaguna” în Telegraful Român din Sibiu.
3. „Predici pentru toate Duminicile de peste an și alte ocazii în colaborare cu preotul G. Maior”, Arad 1918, pagini 330.
4. „Unificarea organizației noastre bisericești”, Sibiu 1919, pag. 54.
5. „Istoria Predicei la Români”, București, 1924, pag. 303.
6. „Pentru neam și lege”. Patruzeci de cuvântări împotriva adventiștilor și baptiștilor, Caransebeș, 1923, pagini 182.
7. „Sâmbăta și Duminica”, București, 1923, pagini 14.
8. „Poate crede omul modern în minuni!”, București, 1923, pag. 20.
9. „La Altarul Neamului”, cuvântări la Serbările Naționale, București, 1923, pag. 56.
10. „Sectele religioase din România”, București, 1925, p. 47.
11. „Datoriile preoției în fața problemelor sociale”, București, 1925, pag. 88.
12. „Călăuza cunoașterii și combaterii sectelor”, București, 1925, pagini 126.
13. „Pentru slujitorii Altarului” Meditații și îndemnuri, Caransebeș, 1925, pag. 48.
14. „Predici la sărbătorile bisericești”, Arad, 1925, p. 112.
15. „Pruncii trebuie botezați, dar numai odată”, Arad 1925. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 2.
16. „Veniți la Hristos”, Predici la toate Duminicile anului bisericesc, Arad, 1926, pagini 290.
17. „Luptele baptiștilor împotriva preoției române”, Arad, 1926, Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 6.
18. „Credința și Botezul”, Arad, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 14.
19. „Misiuni pentru popor”, Arad, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 18.
20. „Pentru Biserica Ortodoxă”, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 23.
21. „Combaterea Catehismului Baptiștilor”, Arad, 1926.
22. „Dela leagăn până la Moarte”, Arad, 1927, pag. 225.
23. „Cartea de rugăciuni”, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 25—26.
24. „Baptismul în România”, din punct de vedere istoric, național și religios, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 27—28.
25. „Ești sigur de mântuire”, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 30.
26. „Treisuteșzeci de pilde pentru predici și alte cuvântări”, Arad, 1928, pagini 383.
27. „Concubinajul, Divorțurile și Scăderea populației”, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 39—40.
28. „Primejdia baptismului”, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 41—42.
29. „Podoabele Căminului creștin”, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 45.
30. „Biserica Misionară”, Cuvântare ținută cu prilejul congresului preoțesc din 25 Octombrie 1928. Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 50.
31. „Pedepsirea păcătoșilor și scoaterea din adunările baptiste”, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 56.
32. „Biserica, Statul și Baptismul”, cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928. București, 1928, p. 63.

- 33. „Credința, Morala și Neamul“, Studii, articole și cuvântări. Arad. 1929. pagini 86.
- 34. „O Mic de Pilde“, Pentru viața creștină. Arad, 1929. p. 415.
- 35. „Lucrarea Diavolească a Adventiștilor“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 60.
- 36. Prin suferință la Biruință Arad 1929.
- 37. Pastorația Individuală și Colectivă. Arad, 1929 Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 1.
- 38. Instrucțiuni cu privire la Taina Sf. Mărturisiri. Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 2. Anul 1929.
- 39. Primejdia Sectelor religioase pentru statele naționale și mijloacele de apărare. Arad. 1:29 pag. 30 Prețul 10 lei.
- 40. „Zece ani de luptă împotriva baptiștilor“. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 68 Anul 1930.
- 41. In slujba Misionarismului Ortodox un volum de 312 pag. Arad 1930. Prețul 100 lei.
- 42. „Cheia sectelor religioase din România Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 72—78. Arad 1930 p. 198. Prețul 25 lei.
- 43. Credința care lucrează. Arad, 1931. p. 100. Prețul 30 lei.
- 44. Cenușa de pe capul Baptiștilor. Arad 1931. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 82. Prețul 3 Lei.
- 45. Acțiunea Catolică și Ortodoxia activă 55. pagini
- 46. Fiii buni ai Bisericii.
- 47. „Pentru viitorul Tineretului Român“, Arad, 1931, pag. 23 Prețul 3 lei.
- 48. „Popasuri în via Domnului“, Arad, 1931, pag. 50, lei 6.
- 49. „Glasul Pietrelor“, Principii călăuzitoare pentru Ortodoxia activă—Chișinău 1931.
- 50. „Taina Pocăinții și Intelectualii“, București 1931
- 51. „Carte de rugăciuni“, Arad, 1931. pag. 104.
- 52. „Preotul și societatea de azi“. Arad 1932 lei 10.
- 53. „Ura baptiștilor împotriva noastră“, Arad, 1932.
- 54. „Ființa și necesitatea Misionarismului“, Arad, 1932 lei 10.
- 55. „Pentru Tron și Țară“. 54 pag. Arad, 1932. Prețul 20 lei.
- 56. Preotul și societatea de azi. Arad, 1932. Prețul 10 lei
- 57. Calea Ostașilor Domnului (Biblioteca „Creștinului Ortodox No. 91). 23 pag. Arad, 1932. Prețul 2 lei.
- 58. Ura Baptiștilor împotriva noastră (Biblioteca Creștinului Ortodox No. 92). 33 pagini Prețul 3 Lei.
- 59. Veniți la Maica Neamului (Chemări către Baptiștii din România) Biblioteca Creștinului Ortodox No. 93—94. 54 pagini Prețul 4 Lei.

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
1987